

LOKALE SAMRÅD PÅ KULTUR-, IDRÆTS- OG FRITIDSOMRÅDET

En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt lokale samråd

Delrapport 1/ Februar 2021



Malene Thøgersen, Jalte Blom, Henriette Bjerrum & Astrid Margon Simonsen



Videncenter
for Folkeoplysning

LOKALE SAMRÅD PÅ KULTUR-, IDRÆTS- OG FRITIDSOMRÅDET

Titel

Lokale samråd på kultur-, idræts- og fritidsområdet. En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt lokale samråd.

Forfattere

Malene Thøgersen, Jalte Blom, Henriette Bjerrum & Astrid Margon Simonsen

Øvrige bidragydere

Aline van Bedaf, Peter Forsberg

Layout

Videncenter for Folkeoplysning

Forsidefoto

Pixabay

Udgave

1. udgave, Aarhus, februar 2021

Pris

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.vifo.dk og www.idan.dk

ISBN

978-87-93784-35-2 (pdf)

Udgiver

Videncenter for Folkeoplysning/Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: vifo@vifo.dk

W: www.vifo.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Forord	6
Indledning og baggrund	7
Rapportens opbygning og hovedresultater	10
Metode og datagrundlag	17
Landsdækkende kortlægning af samråd	17
Landsdækkende spørgeskemaundersøgelse af samråd	18
Kapitel 1: Samrådene – en karakteristik	21
Samrådenes organiseringsform	21
Samrådenes økonomi	24
Samrådenes etablering og historik	27
Samrådenes formål i dag	42
Kapitel 2: Samrådenes samspil med kommunen	47
Samspil gennem formelle strukturer, råd og udvalg	47
Formelle samarbejdsaftaler med kommunen	56
Møder og øvrig kontakt mellem samråd og kommuner	66
Uddelegerede opgaver og kompetencer	70
Samrådenes vurdering af egen indflydelse	74
Coronanedlukningen	82
Tilfredshed med samarbejdet med kommunen	85
Kapitel 3: Samrådenes relationer til foreningerne	88
Foreningsrepræsentation	88
Samrådenes aktiviteter for foreningerne	93
Henvendelser fra foreningerne	97
Foreningernes kontakt med samrådene	99
Kapitel 4: Samrådenes roller og potentialer	104
Samrådenes syn på egen rolle	104
Oplevede udfordringer i samrådets daglige virke	109
Samrådenes samarbejdsrelationer	116
Indsatsområder i den kommende tid	121
Afsluttende perspektiver	126
Litteratur	127
Bilagsmateriale	129

Forord

Den landsdækkende undersøgelse af lokale samråd på kultur-, idræts- og fritidsområdet havde ikke været mulig uden hjælp fra en række aktører.

Tak til vores samarbejdspartnere i Danmarks Idrætsforbund (DIF), Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Oplysningsforbundenes Fællesråd (OF) og Kulturelle Samråd i Danmark, der har bidraget med økonomisk støtte (DIF, DUF og OF) og sparring i forbindelse med udviklingen af spørgeskemaet samt hjælp med kontaktoplysninger på samrådene.

Derudover en stor tak til alle de lokale samråd, der har taget sig tid til at udfylde spørgeskemaet, og som dermed har givet os mulighed for at få et samlet indblik i samrådenes organisering, roller og daglige virke. En særlig tak til de samråd, der har deltaget i pilottesten af spørgeskemaet forud for den endelige udsendelse, hvilket bidrog til værdifulde justeringer af spørgeskemaet.

I forbindelse med udviklingen af spørgeskemaet skylder vi ligeledes en stor tak til Annette Aagaard Thuesen og Klaus Levinsen fra Institut for Sociologi, Miljø- og Erhvervsøkonomi på SDU, som har bidraget med faglig sparring undervejs.

Ansvar for den endelige udformning af spørgeskemaet samt rapportens indhold er dog udelukkende Vifos eget.

Endelig tak til de medarbejdere i de kommunale forvaltninger, der gennem besvarelsen af undersøgelsen 'Folkeoplysningen i kommunerne' har bidraget til at skabe overblik over udbredelsen af samrådene.

Aarhus, januar 2021

Indledning og baggrund

Frivillige foreninger spiller en stor rolle for kultur- og fritidslivet rundt om i de danske kommuner. I 2018 blev det samlede antal foreninger – alene på folkeoplysningsområdet – estimeret til mere end 15.000 foreninger (Thøgersen & Eske 2021 – under udgivelse). Mange af disse foreninger indgår i et samspil med det kommunale system: På den ene side har kommunerne brug for foreningerne til at sikre meningsfulde aktiviteter for kommunens borgere inden for demokratisk organiserede rammer. På den anden side har foreningerne brug for kommunen til at sikre gode rammebetingelser for foreningernes aktiviteter. Så selvom frivillige foreninger har tradition for en høj grad af autonomi, går denne autonomi ofte hånd i hånd med tætte relationer til det offentlige, hvilket står i modsætning til situationen i mange andre lande.

Samspillet omfatter imidlertid ikke kun enkeltforeninger. I mange tilfælde spiller foreningssammenslutninger en rolle som brobygger mellem kommunen og foreningslivet. Disse sammenslutninger kan have forskellige betegnelser, hvoraf de mest brugte er samråd, samvirker eller blot råd (f.eks. idrætsråd). I denne rapport er det valgt at benytte betegnelsen 'samråd'.

I efteråret 2019 indledte Videncenter for Folkeoplysning/Idrættens Analyseinstitut forberedelserne til en undersøgelse af disse samråd på idræts-, kultur- og fritidsområdet. Undersøgelsen gennemføres i samarbejde med landsorganisationerne på området: DIF, DUF, OF og Kulturelle Samråd i Danmark og omfatter samråd inden for idræt, aftenskoler, spejdere/børne- og ungeforeninger samt kultur.

Baggrunden for undersøgelsen er, at der i dag er et meget begrænset systematisk vidensgrundlag, når det gælder samrådenes roller og potentialer. Samtidig kan der konstateres en meget store variation i samrådenes rolle på tværs af kommuner og foreningsområder. I nogle tilfælde er samråd en integreret del af beslutningsprocesserne på området, mens de i andre tilfælde har sværere ved at definere deres egen rolle og opnå indflydelse og inddragelse. Der er også store forskelle på, hvor stor en andel af foreningerne på området samrådenes repræsenterer. Endelig varierer det, hvordan samrådene spiller sammen med folkeoplysningsudvalgene (§ 35 stk. 2-udvalgene), og hvordan de generelt indgår i de formelle strukturer på området.

Som analysen vil vise, er de fleste samråd organiseret som paraplyorganisationer, hvor foreningerne er medlemmer, og bestyrelsen er valgt af disse medlemmer. Det er imidlertid ikke altid tilfældet. Særligt på de mindre foreningsområder kan samrådene have en anden struktur. Et kriterie i denne undersøgelse har dog været, at der skulle være tale om samråd med en formaliseret struktur. I introduktionen til spørgeskemaundersøgelsen blev et samråd defineret som følger:

”Ved et samråd forstås i denne undersøgelse et formaliseret råd af foreningsrepræsentanter i en kommune, som repræsenterer et foreningsområde inden for kultur, idræt eller fritid (fx idræt, aftenskoler, spejdere eller kulturelle foreninger).”

Introbrev til spørgeskemaundersøgelsen

Formålet med undersøgelsen er at tilvejebringe systematisk viden og dokumentation af samrådenes udbredelse, etablering, organisering, karakter og roller på tværs af landets kommuner. Hensigten er at få dybere indsigt i variationen på området, men også at se på samrådenes rolle i et udviklingsmæssigt perspektiv.

Undersøgelsen har derudover et indbygget komparativt fokus. Det gælder geografisk, hvor der vil være fokus på at belyse forskelle og ligheder i samrådenes udbredelse og karakter på tværs af landets kommuner og på tværs af land og by. Derudover vil undersøgelsen sammenligne samrådenes karakter og rolle på tværs af de respektive foreningsområder. Den samlede undersøgelse består af de følgende dele:

- En landsdækkende kortlægning og efterfølgende spørgeskemaundersøgelse blandt samrådenes ledelse (delrapport 1)
- Casestudier af området i fire udvalgte kommuner (kvalitative interviews samt kvantitativ foreningsundersøgelse) (delrapport 2)

Denne rapport afrapporterer resultaterne fra kortlægningen og den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt samrådene, hvilket bidrager med et første samlet indblik i samrådenes organisering, roller og daglige virke på landsplan. Det er et bevidst valg at holde analyserne i rapporten på et overordnet og deskriptivt plan, mens senere analyser i delrapport 2 vil gå mere i dybden med udvalgte temaer, når det samlede datamateriale fra casestudierne foreligger.

Rapporten skal derfor ses som et indledende indblik i undersøgelsens resultater, som vil blive uddybet og kvalificeret yderligere, når resultaterne af den resterende del af undersøgelsen foreligger og afrapporteres i den afsluttende delrapport 2 i sommeren 2021.

Samrådenes forskellige roller

Samråd kan spille mange forskellige roller i deres position som bindeled mellem kommunerne og foreningslivet. I belysningen af disse roller er der i analysen hentet inspiration fra en norsk undersøgelse af samråd på idrætsområdet (Waldahl 2009), som sonderer mellem fire forskellige roller, som er uddybet nedenfor¹. De fire roller udelukker ikke hinanden, og et samråd kan dermed sagtens udfylde flere roller på en gang.

¹ Rollen som interesseorganisation, rollen som koordineringsorgan og rollen som serviceorgan er alle roller, som i Norge er beskrevet i regelsættet for lokale idrætsråd, som er defineret af Norges Idrætsforbund (NIF). Den sidste rolle – rollen som implementeringsorgan – har imidlertid vist sig at være central i empiriske studier af idrætsrådenes rolle (Enroljas et al. 2012, 128, Waldahl 2009).

- Rollen som interesseorganisation
I rollen som interesseorganisation varetager samrådet foreningernes interesser over for kommunen og arbejder for at sikre gode vilkår for det pågældende område.
- Rollen som koordineringsorgan
I rollen som koordineringsorgan fremstår samrådene som et koordinerende forum, hvor formålet er at skabe en fælles mening og interesse blandt foreningerne via fælles drøftelser. En vigtig formel arena for dette arbejde kan være samrådenes årsmøder/generalforsamlinger, men rollen som koordineringsorgan kan også udspille sig på andre arenaer og i mere uformelle netværk og kontaktflader, hvor fælles problemstillinger på området drøftes og vurderes.
- Rollen som implementeringsorgan
I rollen som implementeringsorgan varetager samrådet konkrete opgaver på vegne af kommunen. Det kan eksempelvis være fordeling af puljer, fordeling af træningstider i de kommunale haller eller helt andre opgaver.
- Rollen som serviceorgan
I rollen som serviceorgan spiller samrådene en vejledende og rådgivende rolle for foreningerne på området. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor samrådene hjælper foreningerne med råd og vejledning i forhold til de kommunale retningslinjer for tilskud, eller når de bidrager til at løse andre behov hos foreningerne.

Set i et demokratisk lys, er det ikke mindst rollerne som koordineringsorgan og interesseorganisation, som er interessante, og der er også en vis sammenhæng mellem de to roller i den forstand, at rollen som interesseorganisation til en vis grad forudsætter, at samrådene har samordnet meninger og interesser blandt deres medlemsforeninger (Waldahl 2009).

Som det vil fremgå, er det også rollen som interesseorganisation, der står stærkest i samrådenes formålsparagraffer, men som analysen vil vise, har mange samråd også flere af de øvrige roller. Undervejs i analysen af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen vil der løbende blive refereret til de fire forskellige roller, ligesom de også vil blive sat yderligere i spil i de senere casestudier.

Rapportens opbygning og hovedresultater

Rapporten består af fire overordnede kapitler. Nedenfor følger en kort opsummering af indhold og hovedresultater for hvert af de fire kapitler:

Kapitel 1: Samrådene – en karakteristik

Det første kapitel giver en grundlæggende karakteristik af samrådene med fokus på deres grundlæggende organisering, den historiske baggrund og samrådenes formål i dag, som de kommer til udtryk i deres vedtægter. De fire samrådstyper, der er i fokus i analysen, er:

- Idrætssamråd
- Aftenskolesamråd
- BUS/Spejdersamråd
- Kulturelle samråd

Analysen viser, at samrådene i meget vid udstrækning er baseret på frivillighed. Kun 9 pct. af samrådene har lønnede ansatte. Langt de fleste samråd er organiseret som paraplyorganisationer, hvor foreningerne er medlemmer, og hvor bestyrelsen er valgt ind af medlemsforeningerne. Det gør sig gældende for næsten fire ud af fem samråd. Den sidste femtedel er enten organiseret som et formaliseret samarbejde mellem foreninger på området uden en formel medlemsstruktur (især aftenskolesamråd og BUS/spejdersamråd) eller på anden vis (især kulturelle samråd).

Initiativet til oprettelsen af de tidligste samråd kom oftest nedefra, fra foreningerne. Idrætssamrådenes historie går mere end 100 år tilbage i tiden, mens samrådene på de øvrige områder er kommet til senere. Det historiske indblik viser også kommunernes interesse i etableringen af samråd, og samrådene blev således ofte til i et samspil mellem foreninger og kommune, hvilket afspejler en stærk tradition for tætte relationer mellem det frivillige foreningsliv og kommunerne.

Samlet er det især rollen som interesseorganisation og koordineringsorgan, der har stået centralt i argumenterne for oprettelsen, men der har også været fokus på rollen som serviceorgan og implementeringsorgan – især på idrætsområdet og det kulturelle område. Mange af de oprindelige tanker om, hvilken rolle samrådene skulle udfylde, og hvilke opgaver de skulle løse, som kommer til udtryk i det historiske indblik, er stadig relevante i dag.

Det kommer blandt andet til udtryk i analysen af samrådenes formål i dag, som er belyst gennem formålsformuleringerne i samrådenes vedtægter. 89 pct. af vedtægterne omhandler formål relateret til interessevaretagelse, mens 76 pct. omtaler koordineringsformålet. Service til foreningerne ses som et formål i knap to tredjedele af vedtægterne, mens en fjerdedel omtaler formål relateret til implementering af konkrete opgaver. På tværs af områder står interessevaretagelse som et centralt formål for alle samrådstyper, mens koordinering er særligt udbredt ved BUS/spejdersamråd og implementering ved kulturelle samråd.

Kapitel 2: Samrådenes samspil med kommunerne

Kapitel 2 belyser det ene ben i samrådenes rolle som brobygger mellem kommuner og for-
eningsliv – nemlig deres samspil med kommunen.

Samarbejdsstrukturer og kontaktflader

Rollen som brobygger kommer tydeligt til udtryk ved, at mange samråd er repræsenteret i udvalg og råd. Det gælder særligt kommunernes lovpligtige § 35 stk. 2-udvalg, som skal sikre brugerinddragelsen på folkeoplysningsområdet, hvor to tredjedele af samrådene er repræsenteret. Dertil kommer, at næsten halvdelen af samrådene er repræsenteret i andre typer af råd og udvalg.

En tredjedel af samrådene har indgået en skriftlig samarbejdsaftale med kommunen og har dermed formaliseret deres rolle. Analysen viser, at samarbejdsaftaler kan indeholde aftaler om mange forskellige temaer, men at særligt de formelle rammer for kommunikation, møder og inddragelse fylder. Derudover bruges samarbejdsaftaler også til at formalisere rammerne for samrådenes varetagelse af konkrete opgaver.

Når det gælder kontaktfladerne mellem samrådene og kommunen, er samrådene generelt ikke i tvivl om, hvem i kommunen de skal kontakte, hvis de har brug for det. Faste formelle møder mellem parterne er også relativt udbredte. Møderne foregår især på forvaltningsniveau, hvor 54 pct. af samrådene har et eller flere møder årligt, mens andelen er lidt lavere, når det gælder det politiske niveau. Også de mere uformelle kontaktflader er mere udbredte på forvaltningsniveau end på politisk niveau.

Uddelegerede opgaver og kompetencer

Når det gælder samrådenes rolle i relation til implementering, er det interessant at se på, hvilke konkrete opgaver de løser for kommunen. Analysen viser, at lidt over halvdelen af samrådene i undersøgelsen har fået uddelegeret konkrete opgaver eller kompetencer fra kommunen. Administration af en eller flere puljer er den opgavetype, flest samvirker varetager (29 pct.), men også uddelingen af hæderspriser er en opgave, som en hel del samråd – 22 pct. – har påtaget sig.

Betydeligt færre samråd har påtaget sig opgaver vedrørende faciliteter og anlæg. 8 pct. står for fordelingen af lokaler, 6 pct. for prioriteringen af anlægsønsker, mens 2 pct. drifter kommunale faciliteter. Det er helt overvejende idrætssamråd, der er involveret i disse opgaver.

Samlet viser resultaterne, at samråd i nogen og varierende grad samarbejder med kommunen om, at bestemte opgaver bliver løst. Det er dog på relativt afgrænsede områder, at samrådene involveres på denne måde. Analysen tyder dermed på, at rollen som implementeringsorgan ikke fylder meget i samrådenes praksis.

Selvvurderet indflydelse

Samrådenes mulighed for indflydelse er helt central for deres rolle som interesseorganisation. I spørgeskemaet er deres selvvurderede indflydelse belyst. De kommunale politikker på området, fordelingen af puljemidler og de kommunale retningslinjer for tilskud er de

områder, hvor samrådene vurderer at have størst indflydelse. Indflydelsen gælder helt overvejende forvaltningen af samrådenes eget område, mens kun få oplever at have indflydelse på andre kommunale politikområder, som kunne være centrale i et tværgående perspektiv (f.eks. grønne områder, skoleområdet mv.).

Hyppig kontakt mellem samrådene og kommunen, møder samt involvering i formelle strukturer ser ud til at hænge positivt sammen med den oplevede indflydelsesgrad: Jo hyppigere kontakt, desto større oplevet indflydelse. Derudover oplever samråd med repræsentation i § 35 stk. 2-udvalget generelt en større grad af indflydelse på tværs af politikområder.

Samrådene nævner mange forskellige eksempler på sager, hvor de oplever at have haft særlig stor indflydelse. Men det er også tydeligt, at mange samråd gerne fremadrettet vil involveres mere, end de bliver det i dag. Det gælder især i forhold til specifikke og generelle forhold på deres eget område, men der er også samråd, som gerne vil involveres mere i tværgående problemstillinger og i konkrete samarbejder med kommunen.

Engagement under coronanedlukningen

Coronanedlukningen i foråret 2020 er en oplagt case til at se nærmere på samrådenes rolle som interesseorganisation. Analysen viser, at 44 pct. af samrådene har engageret sig i spørgsmålet om foreningernes vilkår under nedlukningen – særligt i forhold til de økonomiske udfordringer. Engagementet har primært omhandlet politisk engagement og kontakt til forvaltningen, men mange samråd har også haft øget dialog med deres foreninger og har haft en særlig rolle i forhold til kommunikationen med foreningerne omkring retningslinjer og vilkår. Flere samråd har derudover foretaget en decideret kortlægning af nedlukningens konsekvenser for at tilvejebringe dokumentation for medlemmernes behov og udfordringer.

Forskelle i relationen til kommunen på tværs af områder

På tværs af de fire foreningsområder er der nogle interessante forskelle, når det gælder samrådenes relationer til kommunen, hvilket også afspejler de forskellige roller, de respektive samråd spiller.

I forhold til formelle strukturer og kontaktflader skiller de kulturelle samråd sig ud ved, at de i betydeligt lavere grad end de øvrige samråd er repræsenteret i kommunens § 35 stk. 2-udvalg. Det er dog en naturlig følge af, at de fleste kulturelle foreninger ikke får støtte efter folkeoplysningsloven. Til gengæld er mange kulturelle samråd – ligesom idrætten – ofte involveret i andre råd, nævn og udvalg.

Idrætssamrådene har generelt en bredere vifte af både formelle og uformelle kontaktflader end de øvrige samråd, hvilket blandt andet kan hænge sammen med idrætsområdets større volumen og den generelt store politiske opmærksomhed på idrætsområdet. Det er dog samtidig blandt idrætssamrådene, at man finder den største utilfredshed med samspillet med kommunen. Generelt er tilfredsheden dog stor på tværs af områder.

Uddelegeringen af opgaver sker også i særlig grad inden for idræts- og kulturområdet, hvor især fordelingen af puljemidler og uddelingen af hæderspriser fylder. På idrætsområdet er flere samråd dog også involveret i lokaler og anlægsønsker.

På trods af variationen i opgaver og kontaktflader, er der ikke den store forskel på tværs af områder, når det gælder graden af samrådenes selvvalgte indflydelse. Men der er forskel på, hvilke områder samrådene oplever at have størst indflydelse på.

Forskellene på tværs af områder kommer yderligere til udtryk i kapitel 3 og 4, hvor det handler om samrådenes relationer til foreningerne og deres roller og potentialer. Det er samtidig en væsentlig pointe, at både BUS/spejdersamrådene og aftenskolesamrådene typisk har en betydeligt mindre volumen end de øvrige områder. Det gælder både i forhold til antallet af foreninger på området, men også det faktum, at en meget stor del af samrådene på disse områder ikke modtager nogen form for økonomisk eller administrativ støtte fra kommunen.

Kapitel 3: Samrådenes relationer til foreninger

Kapitel 3 belyser samrådenes relationer til foreningerne, som er det andet ben i samrådenes rolle som brobygger mellem kommune og foreningsliv.

Samrådenes medlemmer

Der er stor variation i antallet af medlemmer i samrådene. Idrætssamrådene repræsenterer i gennemsnit 93 foreninger, kulturelle samråd 59 foreninger, BUS/spejdersamrådene 28 foreninger og aftenskolesamrådene 13 foreninger. Gennemsnitstallene dækker dog over store forskelle. Derudover er der store forskelle på, hvor stor en andel af foreningerne på området samrådene repræsenterer. Det er interessant i forhold til samrådenes mulighed for at være talerør for området som helhed.

Langt de fleste samråd – 82 pct. – angiver, at de repræsenterer mere end halvdelen af alle foreninger på området. Det er især BUS/spejdersamråd og aftenskolesamråd, som har en høj organisationsprocent. Det kan hænge sammen med, at der er færre potentielle medlemmer på de områder, men også at afgrænsningen af medlemskredsen er mere klar på disse, hvilket også er tydeligt i samrådenes vedtægter. De kulturelle samråd har den laveste organisationsprocent, hvilket kan hænge sammen med den lidt mere diffuse medlemskare på området.

Aktiviteter for og henvendelser fra foreningerne

Hovedparten af de samråd, der er organiseret som paraplyorganisationer, afholder generalforsamlinger eller årsmøder for foreningerne. Derudover afholder mere end halvdelen temamøder eller seminarer for deres medlemmer, mens en fjerdedel afholder kurser. Opbakningen til generalforsamlingen varierer, men gennemsnitligt vurderer samrådene, at 29 pct. af medlemsforeningerne deltager.

Roller som brobygger kommer også til udtryk i de temaer, samrådene modtager henvendelser fra foreningerne om. Vejledning i forhold til kommunale retningslinjer for tilskud

samt puljer på området er de temaer, flest samråd får henvendelser om, men også arrangementer, lokaler og faciliteter samt uoverensstemmelser med kommunen fylder.

Vejledning i forhold til retningslinjer for tilskud fylder mest i henvendelserne på BUS/spejderområdet og aftenskoleområdet, mens anlægsønsker og fordelingen af lokaler og faciliteter fylder på idrætsområdet. De kulturelle samråd modtager flest henvendelser om arrangementer og puljer.

Det er samrådene på idrætsområdet – og i nogen grad på kulturområdet - som hyppigst får henvendelser fra deres foreninger, mens BUS/spejdersamrådene og aftenskolesamrådene får det i betydeligt mindre grad. Samtidig er det BUS/spejdersamrådene, som i størst grad mener, at foreningerne henvender sig til samrådet og ikke til kommunen, hvis de har en konkret sag, de vil drøfte. Det kan tyde på, at forskellene også afspejler variation i behovet for hyppige henvendelser.

Samlet afspejler samrådenes relationer til foreningerne de roller, samrådene på de respektive områder især arbejder med, og de konkrete opgaver, de løser.

Kapitel 4: Samrådenes roller og potentiale

Det afsluttende kapitel sætter et tværgående fokus på samrådenes rolle som bindeled mellem kommuner og foreningerne og belyser samrådenes syn på deres egen rolle og de udfordringer, de oplever i deres daglige virke.

Samrådenes syn på egen rolle

Igennem hele rapporten er sontringen mellem samrådenes potentielle rolle som interesseorganisation, som koordineringsorgan, som serviceorgan og som implementeringsorgan benyttet (Waldahl 2009). I dette kapitel belyses det, hvilken betydning samrådene selv tillægger de forskellige roller i deres nuværende arbejde.

Resultaterne viser en klar tendens til, at forhold, der vedrører samrådenes rolle som interesseorganisation, tillægges størst betydning. Udsagnene om at varetage foreningernes fælles interesser og at påvirke de politiske beslutninger på området tillægges størst betydning, men også dokumentation og synliggørelse af områdets værdi vægtes højt.

Også rollen som koordineringsorgan, hvor samrådene blandt andet bidrager til at sikre en demokratisk beslutningsstruktur ved at være et forum for meningsudveksling blandt foreningerne, tillægges stor betydning. Samrådenes rolle som vejledende serviceorgan og især rollen som implementeringsorgan fylder mindst, hvilket også er i god overensstemmelse med formålsbeskrivelserne i samrådenes vedtægter.

Når der ses på forskellen mellem samrådenes vurdering af deres rolle i dag og deres ideelle rolle, viser resultaterne, at samrådene ud fra en gennemsnitsbetragtning gerne så, at samtlige parametre havde større betydning for samrådenes roller. Særligt i forhold til samrådenes rolle som koordineringsorgan ses en diskrepans mellem den aktuelle og den ideelle

betydning, hvilket kan tyde på, at samrådene efter deres egen vurdering mener, at de ideelt set burde spille en større koordinerende rolle.

På tværs af områder er forskellene mellem de aktuelle og den ideelle rolle mindst blandt BUS/spejdersamrådene. Det kan tyde på, at disse samråd i vid udstrækning mener, at deres aktuelle rolle i dag afspejler den rolle, de ideelt set burde spille.

Aftenskoleområdet skiller sig derudover ud ved en stor forskel på den aktuelle og den ideelle rolle, når det gælder udførelsen af opgaver for kommunen, hvilket tyder på et ønske om større involvering. Endelig er der særligt på det kulturelle område forskel på den aktuelle og ideelle rolle, når det gælder indflydelse på de politiske beslutninger. Det tyder på, at særligt disse samråd ikke oplever at have den indflydelse, som de ideelt set burde have.

Oplevede udfordringer

Samlet set oplever knap 40 pct. af samrådene i nogen eller i høj grad udfordringer i deres daglige virker. Det er særligt idrætssamrådene og aftenskolesamrådene, som oplever udfordringer, mens det er tilfældet for mindre end en femtedel af de kulturelle samråd.

Arbejdet med at sikre fornyelse i samrådenes bestyrelser og finde nye bestyrelsesmedlemmer er et af de elementer i samrådenes daglige virke, som flest finder svært. Derudover finder hele 38 pct. af samrådene det svært eller meget svært at få indflydelse på de kommunale beslutninger. Mange oplever mange udfordringer med at få opbakning fra de lokale foreninger på området. Det er dermed både organisatoriske forhold og forhold vedrørende udførelsen af rollen som koordineringsorgan og interesseorganisation, der giver udfordringer. Det er også interessant, at hele 22 pct. af samrådene finder det svært at definere samrådets rolle.

På tværs af områder er det særligt inden for idræt og kultur, at samrådene finder det svært at få indflydelse. Det er dog vigtigt at understrege, at de oplevede udfordringer på det felt også kan hænge sammen med ambitionerne på området og ikke nødvendigvis afspejler det faktiske indflydelsesniveau. Derudover viser resultaterne, at det i særdeleshed er kulturelle samråd, som finder det svært at definere samrådets rolle.

Samrådenes samarbejdsrelationer og indsatsområder

De forskellige relationer og berøringsflader, samrådene har, kan ses som et udtryk for, i hvilken grad samrådets rolle er integreret i det øvrige lokale liv i kommunen, men også for i hvilken grad samrådene har relationer, der rækker ud over kommunegrænsen. Indsatsområderne er centrale i belysningen af, hvordan samrådene ser på deres fremtidige rolle.

Analysen viser, at § 35 stk. 2-udvalg er den aktør, flest samråd samarbejder med. Det er ikke overraskende, da mange samråd er direkte repræsenteret i udvalget. Det er dog et kraftigt udtryk for, at udvalget i høj grad bliver benyttet af samrådene som en kanal ind i det politiske system. Givet deres begrænsede repræsentation, er det ikke overraskende kulturelle samråd, som samarbejder mindst med udvalgene.

I alt 42 pct. af samrådene angiver, at de i nogen eller høj grad samarbejder med landsorganisationer. Samarbejdet begrænser sig dog i vid udstrækning til deltagelse i konferencer og kurser samt udveksling af information og erfaringer. 41 pct. af samrådene samarbejder i nogen eller i høj grad med kommunale institutioner – især omkring forskellige typer af arrangementer og aktiviteter. En del af svarene viser, at samrådene er involveret i aktiviteter i forbindelse med den åbne skole, og er dermed eksempler på, at nogle samråd rækker ud over deres eget kerneområde. Samarbejdet med andre samråd i kommunen, som 39 pct. af samrådene har, omfatter især forventningsafstemning og afklaring i forhold til problematikker, der går på tværs af områder, så samrådene kan stå samlet over for kommunen, men der er også eksempler på tværgående arrangementer og aktiviteter. Det tyder på, at der nogle steder sker en vis koordinering på tværs af samråd i kommunen.

Når det gælder samrådenes arbejde i den kommende tid, har 60 pct. svaret bekræftende på, at de har et særligt indsatsområde, men der er stor variation i, hvilke typer af indsatser det handler om. For aftenskolesamrådene er det ikke mindst den fortsatte håndtering af Coronasituationen, som fylder, mens de kulturelle samråd især har fokus på konkrete arrangementer. På idrætsområdet er der mange forskellige indsatsområder i spil, men særligt faciliteter og lokaler er i fokus. Generelt er andelen af samråd med særlige indsatsområder størst inden for idrætsområdet (77 pct.) og lavest inden for BUS/spejderområdet (42 pct.).

Metode og datagrundlag

Landsdækkende kortlægning af samråd

Som grundlag for spørgeskemaundersøgelsen blev der indledningsvist foretaget en landsdækkende kortlægning af de lokale samråd. Kortlægningen skete med udgangspunkt i flere forskellige kilder. Dels har landsorganisationerne på området leveret lister med de samråd, de har registreret. På tværs af områder varierer det dog, hvor mange oplysninger organisationerne var i besiddelse af².

Derudover har kommunerne i Vifos undersøgelse 'Folkeoplysningen i kommunerne' svaret på, hvilke samråd/foreningssammenslutninger de har inden for de respektive dele af kultur- og fritidsområdet³. Disse oplysninger er blevet sammenholdt med oplysningerne på landsorganisationernes lister, og der var overvejende stor overensstemmelse. Tilfælde med uoverensstemmelse kan enten skyldes, at ikke alle lister har været fuldt opdaterede, eller at der ikke nødvendigvis er en helt entydig forståelse af, hvornår der er tale om et samråd.

I forbindelse med registreringen er det værd at nævne, at grænsen mellem samråd og kommunernes folkeoplysningsudvalg (§ 35 stk. 2-udvalg) i enkelte tilfælde kan være uklar. Det gælder de tilfælde, hvor kommunerne ikke har et folkeoplysningsudvalg i traditionel forstand⁴, og hvor det eksempelvis kan betegnes som et 'fritidsråd', der i sin form kan forveksles med et samråd. I registreringen er det tilstræbt ikke at medtage disse § 35 stk. 2-udvalg i undersøgelsen, såfremt det er deres primære funktion. I tilfælde, hvor § 35-stk. 2-udvalgets kompetencer er uddelegeret til et eller flere deciderede foreningssamråd, er disse medtaget.

Ved de samråd, hvor der ikke har været tilgængelige eller opdaterede kontaktoplysninger på landsorganisationernes lister, er der søgt efter oplysningerne ved googlesøgninger, søgninger på kommunernes hjemmesider samt søgninger på samrådenes egne hjemmesider. Derudover er der i enkelte tilfælde taget direkte kontakt til de kommunale forvaltninger eller medlemmer af § 35 stk. 2-udvalgene på de respektive områder. Kun i ganske få tilfælde lykkedes det ikke at finde kontaktoplysninger på samrådene⁵.

² På kulturområdet er Kulturelle Samråd i Danmark en egentlig paraplyorganisation for de lokale kulturelle samråd, og de har derfor en detaljeret medlemsopgørelse. Der findes dog enkelte samråd på kulturområdet, som ikke er medlem af landsorganisationen. På idrætssområdet afholder DIF jævnligt konferencer for idrætssamrådene eller informerer dem på anden vis, og de har derfor en kontaktiliste til dette formål. På børne- og ungeområdet (BUS/spejdersamråd) er kontaktilisten stillet til rådighed af Landssamrådet, der arrangerer en årlig temakonference for samrådene. På aftenskoleområdet er der taget udgangspunkt i Oplysningsforbundenes Fællesråds opgørelse af, hvilke kommuner der har samråd på aftenskoleområdet. I mange tilfælde er kontaktoplysningerne dog fundet via andre kilder.

³ I alt 92 kommuner har besvaret det spørgeskema, der blev sendt ud, helt eller delvist. Rapporten forventes at udkomme primo 2021.

⁴ Ifølge folkeoplysningsloven har kommunerne pligt til at oprette et udvalg med repræsentation for de aktører, der får tilskud på området (folkeoplysningsloven § 35, stk.2). Der er dog færre lovmæssige krav til udvalgets sammensætning og kompetencer, end der var til de tidligere folkeoplysningsudvalg.

⁵ Der var fire tilfælde, hvor kommunen i kommuneundersøgelsen havde angivet, at der var samråd på området, men hvor det ikke lykkedes at finde kontaktoplysninger.

I løbet af processen var der enkelte samråd, som viste sig at være nedlagte. Når de sorteres fra, er der sammenlagt registreret 224 samråd på landsplan, som har fået tilsendt et spørgeskema. Tabel 1 viser, hvordan de registrerede samråd fordeler sig på tværs af områder.

Tabel 1: Registrerede samråd fordelt på områder

Område	Antal	Andel i pct.
Idræt	68	30,4
Aftenskoler	48	21,4
BUS/spejdere	58	25,9
Kultur	40	17,9
Øvrige	10	4,5
Total	224	100,0

Tabellen viser de samråd, som blev registreret i forbindelse med kortlægningen, fordelt på foreningsområder. Samråd, hvor der ikke blev fundet kontaktoplysninger, indgår ikke i opgørelsen. De samråd, som er kategoriseret under 'øvrige', omfatter dels samråd, der omfatter mere end ét område, samt samråd for foreningstyper, der ikke dækkes af de øvrige kategorier, men som alligevel er samråd inden for kultur- og fritidsområdet.

Landsdækkende spørgeskemaundersøgelse af samråd

Spørgeskemaundersøgelsen af de lokale samråd er gennemført som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse sendt til kontaktpersonen for samrådet. I langt de fleste tilfælde har samrådets formand besvaret skemaet⁶.

Undersøgelsen blev gennemført i perioden april-juni 2020⁷. Ud over den indledende udsendelse blev der udsendt to skriftlige påmindelser. For at højne svarprocenten yderligere, blev undersøgelsen afsluttet med en ringerunde til de resterende samråd⁸.

Ved undersøgelsens afslutning havde 152 samråd gennemført spørgeskemaet, svarende til en svarprocent på 68. Derudover har yderligere 13 samråd besvaret skemaet delvist, hvorved der i alt indgår bidrag fra 164 samråd i undersøgelsen, svarende til 74 pct. af de registrerede samvirker på landsplan.

Som tabel 2 viser, fordeler besvarelsene sig pænt på tværs af de forskellige områder inden for kultur- og fritid, og samlet er der dermed både tale om en tilfredsstillende svarprocent og en tilfredsstillende fordeling. Dog er der en svag underrepræsentation af idrætssamråd

⁶ Det gør sig gældende i 82 pct. af besvarelsene. Derudover har sekretærer (9 pct.), næstformænd (5 pct.) eller personer med andre funktioner (11 pct.) bidraget til besvarelsene (i nogle tilfælde har flere personer været involveret).

⁷ Undersøgelsen blev således sendt ud under Corona-nedlukningen. Derfor blev det besluttet at inkludere et særligt spørgsmål om samrådenes eventuelle engagement i forbindelse med denne ekstraordinære situation. Dette spørgsmål belyses i analysen af samrådenes samspil med kommunen.

⁸ Der blev ringet til alle de samråd, hvor det var muligt at finde telefonnumre. Inden for kulturområdet og spejdere/BUS blev der forsøgt to-tre gange, såfremt opkaldet ikke blev besvaret i første omgang. På de to øvrige områder blev der kun forsøgt med et enkelt opkald. Variationen i fremgangsmåden skyldes færre besvarelser på de førstnævnte områder ved ringerundens start.

og en mindre overrepræsentation af aftenskolesamråd, når områdernes andel af populationen sammenlignes med andelen af besvarelser.

Tabel 2: Samrådenes fordeling på områder – i population og i spørgeskemadata

Område	Antal i population	Andel i population (pct.)	Antal i spørgeskemaundersøgelse ¹	Andel i spørgeskemaundersøgelse (pct.)	Forskel mellem population og besvarelser i spørgeskemaundersøgelse (pct. point)
Ildræt	68	30,4	45	27,4	- 3,0
Aftenskoler	48	21,4	39	23,8	+ 2,4
BUS/spejdere	58	25,9	43	26,2	+ 0,3
Kultur	40	17,9	30	18,3	+ 0,4
Øvrige	10	4,5	7	4,3	- 0,3
I alt	224	100,0	164	100,0	-

¹Både de fuldt gennemførte og de delvise besvarelser indgår i beregningen. Fordelingen adskiller sig ikke væsentligt, hvis der udelukkende ses på de fuldt gennemførte besvarelser.

I analysen benyttes den ovenstående opdeling til at sondre mellem de forskellige typer af samråd⁹. Kategorien 'øvrige' indgår dog ikke, når der ses på tværs af typer, da der er for få samråd til en meningsfuld analyse.

For at belyse eventuelle mønstre på tværs af kommuner er kommunerne gennemgående i rapporten kategoriseret ud fra Landdistriktsredegørelsens opdeling i yderkommuner, landkommuner, mellemkommuner og bykommuner (Indenrigs- og Sundhedsministeriet & Fødevareministeriet 2011, 31)¹⁰.

Ses der på samrådenes fordeling på kommunetyper, viser tabel 3 en tilfredsstillende overensstemmelse mellem fordelingen i populationen og i spørgeskemaundersøgelsen, hvilket styrker repræsentativiteten yderligere. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at det faktiske antal af samråd er relativt højere i bykommunerne end i de øvrige kommuner og lavest i yderkommunerne.

⁹ Opdelingen fra registreringen er i god overensstemmelse med samrådenes egne svar på spørgsmålet om, hvilket område de primært repræsenterer. Ganske få samråd på idrætsområdet har dog angivet, at de har et bredere sigte og omfatter flere områder, mens det samme gør sig gældende for et enkelt samråd registreret på kulturområde. Endelig har to samråd, som er kategoriseret inden for øvrige, selv defineret hhv. kultur og spejdere som deres primære område.

¹⁰ Kategoriseringen er foretaget på baggrund af 14 forskellige indikatorer – herunder indikatorer for urbanisering, afstand til infrastruktur, socioøkonomiske forhold mv. For en nærmere uddybning af de 14 indikatorer henvises til Landdistriktsredegørelsen 2011 (Indenrigs- og Fødevareministeriet 2011, 31).

Tabel 3: Samrådenes fordeling på kommunetyper – i population og i spørgeskemadata

	Antal i population	Andel i population (pct.)	Antal i spørgeskemaundersøgelse ¹	Andel i spørgeskemaundersøgelse (pct.)	Forskel mellem population og spørgeskemaundersøgelsen (pct. point)
Yderkommuner (16)	29	12,9	19	11,6	- 1,3
Landkommuner (30)	65	29,0	26	28,0	- 1
Mellekommuner (17)	39	17,4	29	17,7	+ 0,3
Bykommuner (35)	91	40,6	70	42,7	+ 2,1
I alt	224	100	164	100	-

Et andet opmærksomhedspunkt vedrører samrådstypernes fordeling på kommunetyper. Eksempelvis er 34 pct. af samrådene i bykommunerne idrætssamråd. Det hænger fint sammen med fordelingen i populationen, men i analysen af samråd fordelt på kommunetyper er det dog vigtigt at være opmærksom på, at idrætssamrådene her udgør en større andel end i de øvrige kommunetyper. Omvendt udgør kulturelle samråd en større andel af samtlige samråd i yder- og landkommuner end i de øvrige kommuner, men igen er det i fin overensstemmelse med fordelingen i populationen (se tabel 6 og 7 i bilagsmaterialet).

Som supplement til data fra spørgeskemaundersøgelsen er der foretaget en indsamling af samrådenes vedtægter og eventuelle samarbejdsaftaler. En uddybning af disse supplerende datakilder kan ses i rapportens bilagsmateriale.

Kapitel 1: Samrådene – en karakteristik

Som en introduktion til analysen har dette første kapitel fokus på at give en grundlæggende karakteristik af samrådene og baggrunden for, at de blev etableret. Formålet er at sætte en forståelsesmæssig ramme for den videre analyse. Kapitlet vil have fokus på de følgende fire temaer:

- Samrådenes organiseringsform
- Samrådenes indtægtskilder
- Samrådenes etablering og historik
- Samrådenes formål i dag

I forhold til samrådenes organiseringsform er fokus her på de helt overordnede karakteristika. En mere uddybende karakteristik af samrådenes organisering og bestyrelser kan ses i bilagsmaterialet.

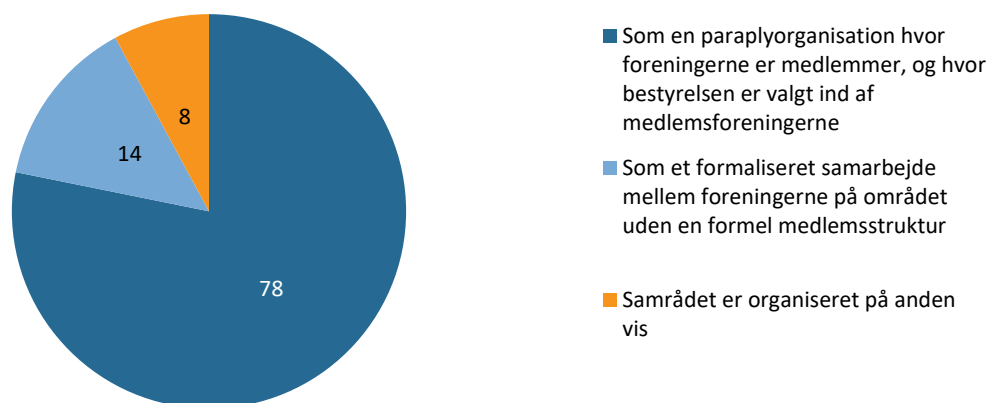
Samrådenes organiseringsform

I indledningen blev det klarlagt, at samråd i denne rapport defineres ved at have en formaliseret struktur. Denne formaliserede struktur betyder dog ikke, at alle samråd er organiseret på samme måde.

Et grundlæggende karakteristikum ved samrådene er dog, at de i meget vid udstrækning er baseret på frivillig arbejdskraft. De har en frivillig bestyrelse/ledelse, og kun ganske få samråd (9 pct.) har lønnede ansatte. Størstedelen af samrådene med lønnede ansatte findes på idrætsområdet.

Den mest udbredte organiseringsform blandt samrådene er, at de er organiseret som paraplyorganisationer, hvor foreningerne er medlemmer, og hvor bestyrelsen er valgt ind af medlemsforeningerne. Det gør sig gældende for næsten fire ud af fem samråd (figur 1). Den sidste femtedel er enten organiseret som et formaliseret samarbejde mellem foreningerne på området uden en formel medlemsstruktur (14 pct.) eller på anden vis (8 pct.).

Figur 1: Samrådenes organisering (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvordan er jeres samråd organiseret?' n = 164.

Det fremgår af de uddybende svar, at samråd med et formaliseret samarbejde mellem foreninger uden en formel medlemsstruktur er kendetegnet ved at være samråd, hvor alle deltager på frivillig basis, eller hvor hver enkelt forening på forhånd er tildelt en-to pladser i samrådet:

"Alle grupper stiller med et medlem, og formand vælges af medlemmerne."

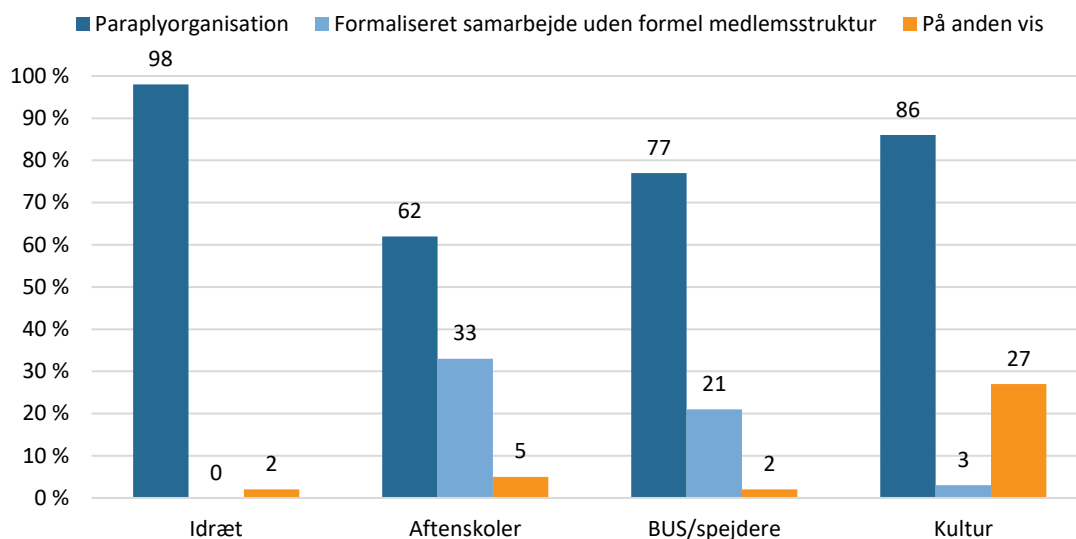
"Samrådet er frivilligt for aftenskolerne at deltage i. Alle er dog med. Arbejdet reguleres af en samarbejdsaftale, og Samrådet vælger selv sin formand og repræsentanter til udvalg, fritidsråd m.v."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Blandt samrådene, som er 'organiseret på anden vis', tyder de uddybende svar på, at der er en mindre klar afgrænsning af disse samråds medlemmer. For eksempel skriver et kulturelt samråd, at det er "Kulturinteresserede frie borgere, som vælges", eller som et aftenskolesamråd beskriver det: "Samrådet er uformelt, men alle aftenskoler i kommunen inviteres hver gang til møde". Samråd, som er organiseret på anden vis, er dermed kendetegnet ved at have en formaliseret mødestruktur, men samtidig en mere flydende medlemskare.

På tværs af samrådstyper er det særligt idrætssamrådene, som i vid udstrækning er organiseret som paraplyorganisationer (figur 2). Alle undtagen ét idrætssamråd er organiseret på denne måde.

Figur 2: Samrådenes organisering, fordelt på område (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvordan er jeres samråd organiseret?' Svarene er fordelt på område. Øvrige er udeladt. n = 157.

Organiseringen som paraplyorganisation er også mest udbredt på de øvrige områder, men der forekommer en større variation i organiseringsformen. Blandt aftenskolesamrådene er 62 pct. paraplyorganisationer, mens 33 pct. er organiseret som et formaliseret samarbejde mellem foreningerne uden en formel medlemsstruktur.

Hos BUS/spejdersamrådene ses samme tendens: Hovedparten er paraplyorganisationer (77 pct.), men der er stadig en betydelig andel, som har sat kryds ved 'et formaliseret samarbejde uden en formel medlemsstruktur' (21 pct.).

Blandt de kulturelle samråd er hovedparten ligeledes paraplyorganisationer, men området skiller sig ud ved, at 27 pct. af samrådene er organiseret 'på anden vis'. Som beskrevet tidligere har samråd med denne organisationsform en mindre klar afgrænsning af medlemskaren, hvilket illustreres af de følgende citater fra to kulturelle samråd:

"Kulturelt Samråd vælges på en årlig generalforsamling. Stemme- og valgberettiget er enhver, der; repræsenterer en forening, institution eller gruppe, der kan søge støtte hos Kulturelt Samråd; er optaget af kulturformidling; er udøvende/aktiv inden for kulturel virksomhed."

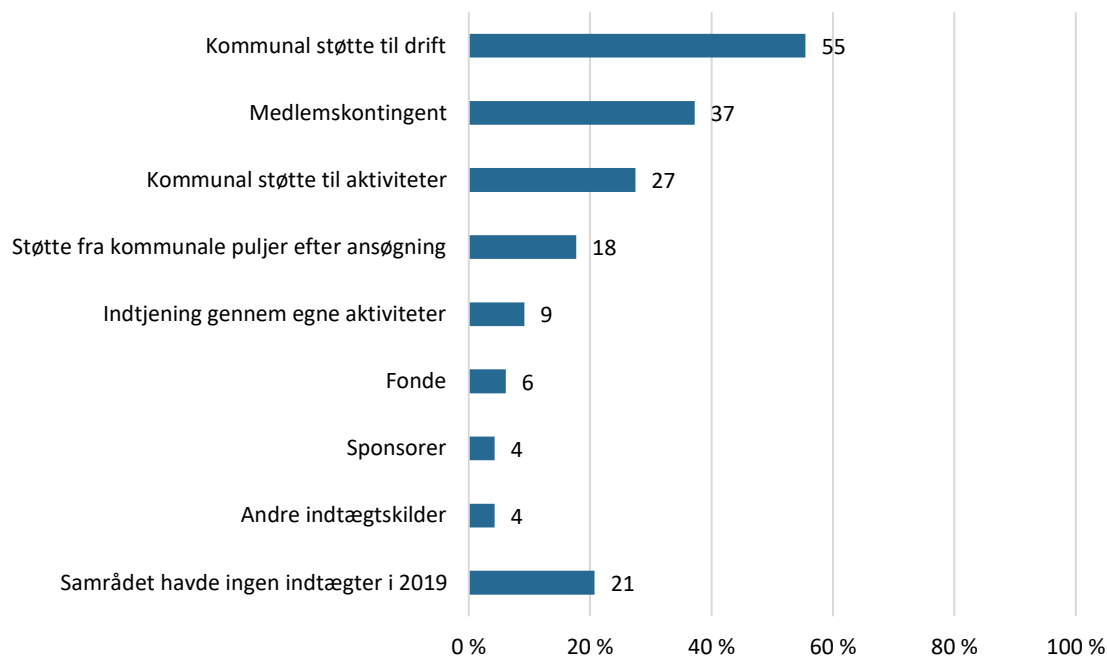
"Bestyrelsen repræsenterer både organisationer/foreninger og enkeltpersoner, der individuelt varetager kulturlivets interesser."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Samrådenes økonomi

I det følgende ses der nærmere på samrådenes økonomi, og hvilke indtægtskilder samrådene har. Som det fremgår af figur 3, er kommunal støtte til drift med 55 pct. den mest udbredte indtægtskilde blandt samrådene. Medlemskontingent er den næstmest udbredte med 37 pct, og kommunal støtte til aktiviteter den tredjemest udbredte med 27 pct. Derudover var det hele 21 pct. af samrådene, som ingen indtægtskilder havde i 2019.

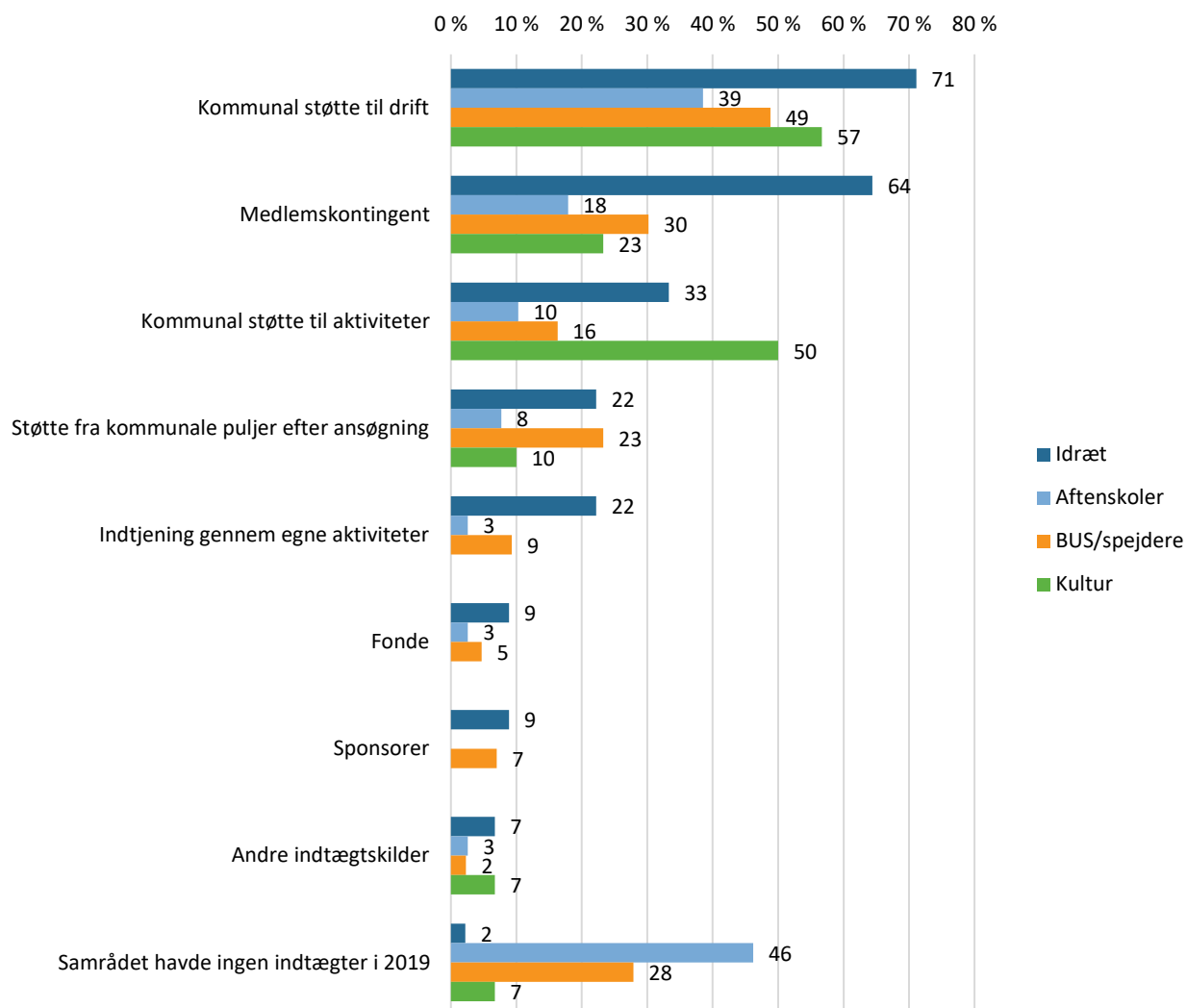
Figur 3: Samrådenes indtægtskilder (andel i pct)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke indtægtskilder har samrådet? (sæt kryds ved de indtægtskilder, samrådet havde i 2019)'. n = 164

Ser man på, hvordan dette fordeler sig på tværs af samrådstyper (figur 4), forekommer der en stor variation imellem de respektive samrådstyper. I forhold til kommunal støtte til drift, modtager 71 pct. af idrætssamråd denne form for støtte, mens det kun gør sig gældende for 39 pct. af aftenskolesamrådene. BUS/spejdersamrådene og kultursamrådene placerer sig imellem disse to yderpunkter med henholdsvis 49 og 57 pct.

Figur 4: Samrådenes indtægtskilder fordelt på område (andel i pct)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke indtægtskilder har samrådet? (sæt kryds ved de indtægtskilder samrådet havde i 2019)'. Svarene er fordelt på område. Øvrige er udeladt. n = 157.

Samme mønster ses i forhold til medlemskontingent, hvor klart flest idrætssamråd opkræver kontingent (64 pct.). Til sammenligning har 30 pct. af BUS/spejdersamrådene, 23 pct. af kultursamrådene og 18 pct. af aftenskolesamrådene indtægter fra medlemskontingent.

Måden, hvorpå de forskellige samråd inddriver kontingent på, varierer. Det fremgår af de uddybende svar fra spørgeskemaet, at der er to gennemgående måder at beregne kontingent på. Den første er baseret på antallet af medlemmer i medlemsforeningerne.

"1 kr. pr. medlem i den enkelte forening."

" Under 200 medlemmer: 200,00 kr. Under 450 medlemmer: 400,00 kr. Over 450 medlemmer: 600,00 kr."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Den anden måde er baseret på et fast årligt beløb, som foreningerne betaler for at være medlemmer af samrådet.

"500 kr. pr. forening pr. år."

"200 kroner pr. forening."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Det fremgår yderligere, at der er stor variation i, hvor meget i kontingent de forskellige samråd opkræver pr. medlem eller pr. forening. På grund af de forskellige beregningsmetoder og samrådenes varierende størrelse er det ikke muligt at beregne det samlede beløb, samrådene modtager i medlemskontingent. Det fremgår ikke, hvor meget kontingent de forskellige samråd opkræver i alt, og det er derfor ikke muligt at sige noget konkret om størrelsen af kontingentet på tværs af samrådstyper eller kommunetyper. Idrætssamrådene er dog dem med flest medlemmer og må derfor alt andet lige være den samrådstype, som har den højeste kontingentindbetaling.

I forhold til kommunal støtte til aktiviteter er idrætssamrådene også stærkt repræsenteret (33 pct.), men andelen er størst blandt de kulturelle samråd, hvor 50 pct. af samrådene modtager denne form for støtte. Dette billede kan skyldes, at mange kulturelle samråd arrangerer aktiviteter i sammenspil med de enkelte foreninger. Flere kulturelle samråd har et eksplicit formål i deres vedtægter om, at samrådet skal være:

"medspiller i forhold til kulturelle aktiviteter, som ikke kan løftes af en enkelt forening, institution m.m."

Uddrag fra vedtægter

Involvering i aktiviteter ser dermed ud til at være en vigtig del af arbejdet som kulturelt samråd. Som det fremgår af figur 4, er der dog ikke nogen af de kulturelle samråd, som har indtjening gennem deres egne aktiviteter. Her er det igen idrætssamrådene, som er bedst repræsenteret med 22 pct. efterfulgt af BUS/spejdersamrådene med 9 pct.

Aftenskolesamrådene er den samrådstype, hvor flest samråd – næsten halvdelen – slet ikke havde nogen indtægtskilder i 2019, men også blandt BUS/spejdersamrådene er andelen uden indtægtskilder høj (30 pct.). Til sammenligning har kun et enkelt idrætssamråd og to kulturelle samråd ikke nogen indtægtskilder.

På tværs af kommunetyper ses en tendens til, at en større andel af samrådene i bykommuner end i yderkommuner har indtægter fra kommunal driftsstøtte og medlemskontingent, mens lidt færre samråd i bykommunerne end i de øvrige kommuner slet ingen indtægter har. Mønstrene kan dog i nogen grad skyldes forskelle i udbredelsen af de forskellige samrådstyper på tværs af kommunetyper. Ser man på kommunal støtte til aktiviteter, er det interessant, at kun ét af samrådene (2 pct) i landkommunerne modtager støtte til aktiviteter. I de andre kommunetyper har mellem 21 og 31 pct. af samrådene denne indtægtskilde.

Der er ikke en klar tendens til, at samråd uden indtægtskilder grupperer sig i bestemte kommunetyper. Der er lidt færre samråd uden indtægter i bykommunerne, men ellers er der en rimelig lige fordeling på tværs af kommunetyperne.

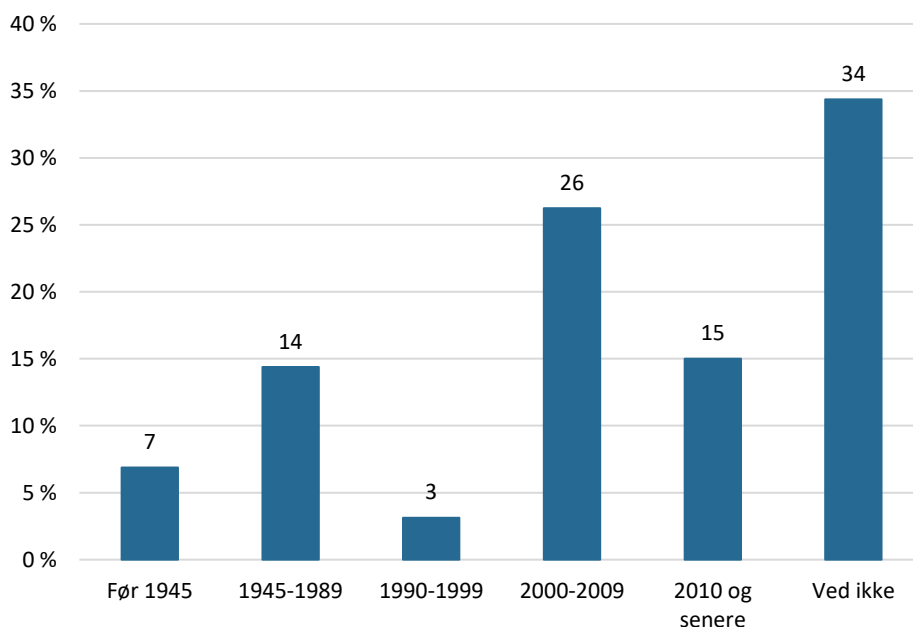
Samrådenes etablering og historik

Dette afsnit sætter fokus på samrådenes etablering og giver et kort indblik i historikken på området via uddybende beskrivelser af nogle af de ældste samråd i undersøgelsen. Årsagen til valget af dette indledende historiske fokus er en antagelse om, at de tidlige historiske spor kan afspejle sig i samrådenes roller i dag, hvilket også tidligere undersøgelser på idrætsområdet har vist (Ibsen 2009). Et indblik i den historiske kontekst kan dermed bidrage til en større forståelse af analysens øvrige resultater.

I spørgeskemaet er samrådene blevet spurgt om, hvornår de er etableret. Omtrent en tredjedel af samrådene har svaret 'ved ikke' (34 pct.), og derfor kan resultaterne ikke give et fuldt dækkende billede af samrådenes alder. Det er især BUS/spejdersamråd og aftenskolesamråd, som ikke har kunnet angive et årstal.

De resterende svar viser en stor spredning i samrådenes alder. Som det fremgår af figur 5, blev mange af samrådene i undersøgelsen etableret omkring årtusindeskiftet i perioden 2000-2009. 26 pct. af samrådene angiver, at de blev etableret denne periode – og mange af disse i 2007 – givetvis i forbindelse med kommunalreformen.

Figur 5: Hvornår er samrådene etableret? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvornår blev samrådet etableret'. n: 160.

En stor del af samrådene beskriver netop kommunesammenlægningerne som baggrund for samrådets etablering – f.eks. i nedenstående uddrag fra uddybende svar fra spørgeskemaet:

”I forbindelse med kommunalreformen i 2007 var der et ønske om at få samlet de i alt tre paraplyorganisationer, som var i de gamle kommuner, i en ny paraply dækkende hele kommunen. De tre tidligere paraplyer var organiseret på forskellig vis og var en del forskellige i deres aktivitet. Ønsket fra foreningerne faldt sammen med, at der også var et ønske fra kommunen om at få en samlet paraply på området.”

”Ifm. kommunesammenlægning til [X] kommune i 2007 blev man enige om at fortsætte [X1 og X2] kommuners allerede eksisterende kulturelle samråd for at videreudvikle de kulturoplevelser, der allerede eksisterede – og ved at skabe nye oplevelser.”

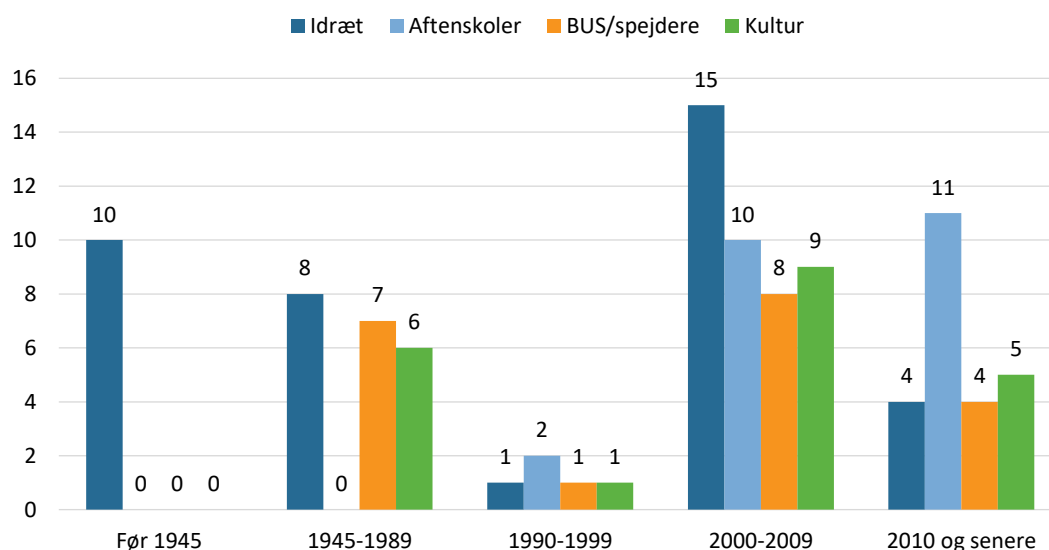
Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Blandt de ældste samråd i undersøgelsen, der blev dannet før 1945, er der udelukkende idrætsråd (figur 6). Blandt de samråd i undersøgelsen, der er etableret i perioden 1945-1989, er der også samråd på BUS/spejderområdet og det kulturelle område. Tallene fra undersøgelsen tyder på, at samrådene på aftenskoleområdet først kom til senere og hovedsageligt blev oprettet i perioden efter årtusindeskiftet.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at figuren udelukkende afspejler etableringsårene for de samråd, der har besvaret spørgeskemaet og har kunnet angive et årstal, og dermed ikke nødvendigvis giver et fuldt dækkende billede.

En optælling af kulturelle samråd fra 1964 til 1990 viser således, at der i perioden blev etableret mindst 93 kulturelle samråd – altså væsentligt flere end det antal, der fremgår af figur 6 (Andreasen 1990, 14). Det kan hænge sammen med, at mange samråd siden er blevet ned- og sammenlagt f.eks. i forbindelse med kommunalreformerne. Mange af de nuværende samråd må således antages at have (flere) ældre forgængere, som de nedenstående samrådseksempler også vil vise. Samme tendens kan gøre sig gældende for de andre samrådstyper, hvorved tendenserne i figuren bør tages med forbehold.

Figur 6: Samrådenes etableringstidspunkt fordelt på områder (antal samråd)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvornår blev samrådet etableret' fordelt på områder. n = 102 'Ved ikke' svar er udeladt. Derudover er et enkelt BUS/spejdersamråd udeladt på grund af formodet fejlangivelse af årstallet.

Ses der på samrådenes etableringsår på tværs af kommunetyper, er det tydeligt, at samrådene i de kommuner, der i dag er bykommuner, har en længere historie end samrådene i yder- og landkommuner, hvor mange først blev etableret i forbindelse med kommunalreformen i 2007 (se figur 62 i bilagsmaterialet).

Samrådenes historik – fire cases

For at belyse samrådenes historik yderligere følger nedenfor en kort gennemgang af baggrunden for samrådenes etablering på de respektive foreningsområder.

Gennemgangen tager udgangspunkt i nogle af de ældste samråd i undersøgelsen inden for hvert område, herunder: Samvirkende Idrætsklubber i Aarhus (idræt), Århus Ungdommens Fællesråd (BUS), Kulturelt Samråd Herning (kultur) og Aarhus Folkeoplysningsamvirke (aftenskoler)¹¹. Afsnittet bygger på historisk materiale i det omfang, det – med hjælp fra landsorganisationer og lokale samråd – har været muligt at finde det.

Der er således ikke tale om udtømmende historiske analyser, ligesom de fire cases ikke nødvendigvis er repræsentative for samrådenes opståen generelt. Der må forventes at være stor variation i baggrunden for etableringen af samrådene, og nedenstående cases bør i den

¹¹ Som det fremgår, er tre ud af de fire cases aarhusianske samråd. Det skyldes udelukkende, at disse samråd er de ældste samråd i undersøgelsen, som det har været muligt at finde oplysninger om, og har således ikke været et bevidst valg. Det kan dog afspejle, at samråd på et område somme tider kan føre til, at der også etableres samråd på andre områder – som det eksempelvis fremgår af casen på aftenskoleområdet.

forbindelse læses som eksempler på, hvordan og hvorfor en række af de ældste samråd opstod, ligesom de kan bruges til at forstå de roller, samrådene indtager i dag.

Idrætssamråd

Undersøgelsens ældste samråd, der ligeledes må forventes at være et af de ældste i Danmark, er idrætssamrådet i Aarhus. Det samråd, der eksisterer i dag, blev dannet i 1970 ved den store kommunesammenlægning, men dens forløber blev etableret langt tidligere under navnet 'Samvirkende Idrætsklubber i Aarhus' (SIKA), der blev etableret den 30. august 1898 af ti idrætsforeninger (Idrætssamvirket Aarhus u.å., SIKA 1948). Til det stiftende møde samledes idrætsledere fra alle dele af idrætten i Aarhus og udfærdigede et manifest, der rammesatte samrådets arbejde gennem seks retningslinjer, hvoraf den første lød:

"1) Ved henvendelse til de pågældende autoriteter at udvirke, at idræt kan drives under så gunstige vilkår som muligt - f.eks. udlæg af passende øvelsespladser osv."

SIKA 1948, 3

Samrådet havde desuden målsætninger om 2) at forbedre forholdene for idrætsudøvere og at få et større antal borgere til at melde sig ind i foreninger, 3) at fastsætte fælles regler og standarder ved afholdelse af idrætsstævner, 4) at udarbejde fællesbestemmelser, således at idrætsudøvere kunne være medlem af flere foreninger samtidig, 5) at have mulighed for at udelukke dårlige (kontingent-)betalere fra samtlige foreninger samt 6) at arbejde for idrætsgrenes fremgang (SIKA 1948, 3).

Blot et år efter stiftelsen blev det aarhusianske idrætssamråd frontløber på afholdelsen af nationale idrætsstævner. I august 1899 afholdt SIKA Danmarks første landsdækkende idrætsstævne i Aarhus med deltagelse af "idrætsmænd" fra København, Odense, Randers, Fredericia, Kolding og Vejle. Danmarks Idrætsforbunds (DIF) formand deltog som official ved stævnet, og selvom publikumstilslutningen ikke blev den store succes, var idrætslederne enige om potentialet i at fortsætte med at afholde stævner fremadrettet. Ledernes udveksling under aftenens festmåltid indikerede således, at der var "stærke kræfter i gang for at berige idrætten ind under en samling med endnu videre horisont" (SIKA 1948, 5). Stævnet i 1899 blev forløberen til Danmarksturneringen, der i dag afvikles af DIF og specialforbundene.

Omkring år 1900 var SIKA medlem af både Fællesforeningen af Jyske Idrætsforeninger og DIF, hvilket førte til protester fra specialforbundene under DIF og betød, at DIF i 1904 vedtog, at man kun ville optage forbund, som repræsenterede hver sin idrætsgren, og dermed udelukkede et samråd som SIKA. Der gik derefter nogle år, før der igen kom en forbindelse mellem DIF og de efterhånden mange samvirker rundt omkring i landet. Men de lokale samråd blev ikke organiseret som medlemmer af DIF, som SIKA havde været det i begyndelsen (SIKA 1948, 7).

DIF begyndte dog som landsdækkende idrætsorganisation at opfordre til etablering af lokale samråd, som det fremgår af en officiel meddelelse fra 1944. Her blev det fremhævet, hvordan oprettelsen af samrådene kunne have til formål at modvirke indbyrdes

konkurrence mellem foreninger (Hansen 1944). I meddelelsen opfordres der til at etablere idrætsråd i de byer, hvor de ikke allerede eksisterende, for at samle de lokale idrætsforeninger til løsning af fælles opgaver, facilitere god kontakt mellem foreningerne og skabe et forum, hvor man kunne drøfte "idrætslige spørgsmål" (Hansen 1944). Generelt blev de første idrætssamråd især oprettet i byerne, hvor DIF stod stærkt, og blev først senere udbredt til landkommunerne.

DIF pegede også på, at samrådene mange steder havde haft succes med at fordele træningstider til foreningerne og dermed løse udfordringerne med "den sædvanlige foreningskonkurrence om at komme først til de kommunale myndigheder og sikre sig de bedste og fleste aftener" (ibid.).

Samrådet skulle tilsvarende være med til at forhindre, at idrætsarrangementer blev placeret oven i hinanden, ved at gøre det til en regel at foreningerne skulle indmelde datoer for arrangementer til samrådet. På den måde kunne samrådet medvirke til at skabe større harmoni mellem foreningerne i kommunen.

"Et idrætsråds dannelse er middel til en forbedring. Der er naturligvis ikke altid idyl inden for idrætsrådet, der kan være 'storme', men det renser kun luften og gør ingen skade. Det kan tilmed være godt at få talt ud mellem foreningerne."

Hansen 1944

Idrætsrådenes formål var fra starten at varetage fælles interesser over for de kommunale myndigheder, f.eks. i forhold til opførelse og brug af faciliteter samt tilskud (Hansen 1944). Fritidsloven i 1969, som var den første samlede lov for kommunal støtte til hele fritidslivet, bidrog yderligere til behovet for et fælles talerør. I Kulturministeriets betænkning fra 1970 fremgår det ligeledes, at samrådene havde til opgave at virke som:

"kontaktorgan for den enkelte kommunes eller bys lokale idrætsforeninger med det formål at løse fælles opgaver i forhold til de lokale myndigheder, f.eks. kommunalbestyrelsen."

Kulturministeriets betænkning 1970

En tilsvarende betænkning i 1980'erne understreger idrætsrådenes rolle som interessevaretager – f.eks. gennem deltagelse i forhandlinger med kommunale myndigheder om støtteordninger for idrætsarbejdet og udbygning af idrætsanlæg. Derudover blev repræsentanter fra samrådet ofte udpeget til at repræsentere den samlede idræt i kommunens fritidsnævn og idrætsudvalg. I nogle kommuner fungerede idrætssamrådene desuden som forvaltningsorgan for lokale- og tilskudsfordeling, hvilket viser, at også kommunerne bakkede op om idrætsrådenes rolle (Kulturministeriets betænkning 1987, 136).

I 1944 optog idrætssamrådene kun foreninger, som hørte under DIF (Hansen 1944). Dette blev senere udvidet til at gælde foreninger, som var medlem af én af de fire hovedorganisationer, som i 1970 bestod af DIF, DDSG&I, DDGU og DFID. Kun enkelte samråd optog foreninger, der stod uden for disse fire organisationer (Kulturministeriets betænkning 1970). I 1980'erne gjorde det sig stadig gældende, ligesom der i 25 pct. af kommunerne kun blev

optaget foreninger, som var medlem af et specialforbund under DIF (Kulturministeriets betænkning 1987, 136). I dag er disse krav dog lempet mange steder, og ofte understreger vedtægterne blot, at foreningerne skal opfylde landsorganisationernes medlemskriterier for at blive medlem af samrådet (se kapitel 3).

Opsummerende viser historien om de tidlige idrætssamvirker, hvordan man både lokalt og på landsplan havde fokus på etableringen af idrætssamvirker med det formål at styrke koordinationen og løse praktiske udfordringer mellem foreningerne samt at styrke interessevaretagelsen over for kommunen.

BUS/spejdersamråd

I Aarhus findes der i dag både et spejdersamråd og et børne- og ungesamråd med en bredere profil: Århus Ungdommens Fællesråd (ÅUF), der er et af undersøgelsens tidligste børne- og ungesamråd. I dag repræsenterer ÅUF 49 samfundsengagerende eller idébestemte børne- og ungdomsforeninger i Aarhus Kommune.

I februar 1955 blev Århus-Ungdommens Samarbejdsudvalg etableret som en forløber til ÅUF (Nielsen 2019). Samarbejdsudvalget blev skabt som et kontaktoorgan mellem kommune og foreninger og som et forum for ungdomsarbejdet i Aarhus. Tre år senere, i foråret 1958, pressede samarbejdsudvalget på for at styrke rammerne for ungdomsarbejdet i kommunen – noget der bl.a. resulterede i, at kommunen stillede forslag om oprettelse af et egentligt samråd, der blev etableret ved et konstituerende møde senere samme år.

Foruden repræsentanterne fra 20 ungdomsforeninger, der hver fik én repræsentant i samrådet, var også kommunens fritidsudvalg til stede. Fritidsudvalget godkendte enstemmigt det nyoprettede ÅUF. Samrådet erstattede således det tidligere samarbejdsudvalg med det formål "at skabe et bredere forum for det frie ungdomsarbejdes tilknytning til bystyret." (ibid.).

På landsplan blev 'Ungdomskorpsernes Samrådsudvalg' stiftet i 1940 som forgænger til landssamrådet 'Børne- og Ungdomskorpsernes Samråd', der blev etableret i 1941 (DDS 1986). Landssamrådet var en landssammenslutning af 'DUI - Leg og Virke', FDF, FPF og de fire spejderkorps og blev dannet bl.a. med henblik på at styrke den fælles optræden udadtil og dermed øge sin indflydelse over for det offentlige og at koordinere samarbejdet mellem organisationerne (Sandberg et al. 1968, DDS 1986). Landssamrådet skulle desuden servicere medlemsorganisationerne ved at holde dem orienteret om udviklingen i lovgivningen på området.

I DDS-håndbogen fra 1968 opfordrede Landssamrådets nyligt dannede fritidslovsudvalg til, at der blev etableret lokale samråd med henvisning til de muligheder, der lå i den nye fritidslov, der var blevet vedtaget samme år:

”Vore muligheder for at opnå offentlige tilskud er i høj grad afhængig af, at vi også på det lokale plan slutter os sammen kommunevis i lokale samråd. Den nyligt vedtagne fritidslov indeholder betydelige muligheder for tilskud, som bedst opnås ved fællesoptræden.”

Sandberg et al. 1968

Muligheden for at opnå offentligt tilskud afhang af, at børne- og ungdomskorpserne sikrede sig en repræsentant i kommunens ungdomsråd, hvori ansøgninger til kommunale tilskud blev behandlet. Forudsætningen for, at det kunne lykkes, var, at korpserne stod sammen, så de kunne være fælles om en indstilling til kommunalbestyrelsen (Sandberg et al. 1968). Også her var ønsket om at styrke interessevaretagelsen over for kommunen altså central for incitamentet til oprettelsen af de lokale samråd.

I DDS lederhåndbog fra 1971 blev det tilsvarende anbefalet de enkelte divisioner og grupper rundt omkring i kommunerne at etablere samarbejde med ét eller flere af de øvrige ungdomskorps i form af dannelse af et samråd ”til varetagelsen af kontakten og forhandlingerne med offentlige myndigheder, normalt kommune og amt” (DDS-Lederhåndbogen 1971).

Endnu engang står ønsket om styrket interessevaretagelse altså centralt, idet håndbogen fremhæver, at samrådene som oftest kunne opnå højere tilskud til spejderforeningerne og bedre samarbejde med de offentlige myndigheder, end det var muligt for den enkelte spejdergruppe (ibid.). Også i 1986 opfordrede landssamrådet til, at der skulle dannes flere lokale samråd ”med det formål på lokalt plan at koordinere samarbejder mellem organisationerne på stedet” (DDS 1986).

Opfordringer som disse kan muligvis være medvirkende til at forklare den ’første bølge’ af oprettelsen af lokale BUS/spejdersamråd i perioden 1945 til 1989, som fremgår af figur 4. Mange af de samråd, der medvirker i undersøgelsen, er dog først etableret efter årtusindeskiftet.

For de tidlige BUS/spejdersamråd var ønsket om bedre koordination og interessevaretagelse centrale drivere bag oprettelsen, ligesom Landssamrådet også her spillede en rolle i udbredelsen af lokale samråd gennem deres informationskampagne omkring potentialerne i den nye fritidslov.

Kulturelle samråd

Undersøgelsens ældste kulturelle samråd er Kulturelt Samråd Herning. Samrådet blev stiftet 1. november 1965 under navnet ’Herningegnens kulturelle Samråd’. Herningegnens samråd var det andet kulturelle samråd, der blev oprettet i Danmark. I 1964, året inden oprettelsen i Herning, havde man oprettet ’Det kulturelle samarbejdsudvalg for Horsenslandet’. Det blev dog nedlagt fire år senere i 1968 (Andreasen 1990).

I perioden 1965 til 1990 blev der på landsplan oprettet mindst 93 kulturelle samråd (Andreasen 1990, 14). Hvor de første samråd langsomt spirede frem i slutningen af 1960’erne, sås

der en stor tilvækst i 1970'erne i forbindelse med, at tankerne om et samlingsorgan og et talerør over for myndighederne på kunst- og kulturområdet for alvor fik fat. Det var dog først i 1980'erne, at der kom et egentligt boom i antallet af kulturelle samråd. Man havde nu erfaringer fra andre kommuner at støtte sig til, ligesom samrådene af mange blev set som et effektivt middel til at få del i den offentlige kulturstøtte. Mange kommuner så desuden en fordel i at oprette et samråd, idet disse kunne aflaste forvaltningen i håndteringen af ansøgninger om støtte samt skabe en kontakt til det lokale foreningsliv (Andreasen 1990, 25-26).

I Herning kom initiativet til oprettelsen af Herningegnens kulturelle samråd fra den lærerstuderende Leif Jensen, som var formand for kulturudvalget under elevforeningen på Herning Seminarium (Hagen et al 1990, 7). Bag oprettelsen stod ti foreninger og institutioner: Herning Seminarium, Ringkøbing Amts Sygeplejeskole, Herning højskole, Herning Tekniske Skole, Herning Handelsskole, Herning KFUM, Herning Gymnasium, FOF, Herning KFUK og AOF.

Leif Jensen havde i starten af 1965 ansøgt Herning byråds kulturudvalg om tilskud til kulturelle arrangementer på seminariet. Kulturudvalget satte som betingelse for viderebehandling af ansøgningen, at man skulle søge "søge samarbejde med ungdoms- og andre kulturelle organisationer om en fælles indsats" (ibid.). Repræsentanter fra de ti førnævnte foreninger og institutioner i Herning, der benævnte sig selv 'samrådet', vedtog derfor at arbejde for at gennemføre en række fælles arrangementer. Kommunens kulturudvalg bakkede op om initiativet og mente, at kredsen af medlemmer burde udvides med flere institutioner og foreninger, samt at samrådet skulle vælge en ledelse, der kunne agere kontaktorgan til byrådets kulturelle udvalg (Hagen et al. 1990, 8). Der blev udarbejdet et samarbejdsgrundlag, og den endelige godkendelse af samrådet fandt sted 1. november 1965.

De stiftende institutioner og foreningers formål med etableringen af samrådet var først og fremmest at lave større arrangementer, end hvad der ellers var muligt for den enkelte forening. Byrådsudvalget havde omvendt fokus på bedre koordination mellem kommune og foreninger, så man ikke skulle give tilskud til samme arrangementer flere steder (Hagen et al. 1990, 9).

I årene efter oprettelsen blev Hernings gamle, etablerede kulturelle foreninger optaget¹² i samrådet, og vedtægterne blev ændret, så opgavebeskrivelsen blev mere omfattende end blot gennemførelsen af store arrangementer. Samrådets formål var nu også at fungere som koordinations-, informations- og kontaktorgan for medlemmerne over for kommunen, statslige myndigheder, pressen mv. gennem udsendelse af en folder med oplysninger om arrangementer. Samrådet skulle endvidere fungere som serviceorgan for samrådets medlemmer i forhold til arrangementer, som medlemsforeninger ønskede at gennemføre,

¹² Det drejede som om Kunstforeningen for Herning og Omegn, Herning Musikforening og Teaterkredsen for Herning og Omegn

ligesom samrådet skulle disponere over lokaler, der kunne danne ramme om kulturelle aktiviteter (ibid., 9-10).

I begyndelsen af samrådets levetid ansøgte samrådet kommunens kulturudvalg om økonomisk støtte til konkrete aktiviteter, men i de efterfølgende år fik samrådet en form for rammebevilling for områderne musik, teater, kunst og øvrige arrangementer. I kortere og længere perioder var en række teatre samt et orkester og en musikskole omfattet af samrådets budget, hvorfor det i perioder administrerede betydelige midler, som dog efterhånden blev udskilt til de enkelte institutioner (ibid., 27).

Foruden aktivitetskoordinering har en anden vigtig opgave for samrådet været at fungere som interessevaretager, idet det skulle arbejde for at skaffe lokaler og finansiering til kulturelle aktiviteter. Samrådet har f.eks. lejet lokaler til kunstudstillinger, samlet midler ind til etablering af et teater og et medborgerhus, ligesom det har initieret grundlæggelsen af Herning musikskole og et orkester mv. (ibid., 14-20).

Samlet set udsprang etableringen af det kulturelle samråd i Herning fra foreningernes ønske om at højne kvaliteten af de kulturelle arrangementer ved gennemførelse af mere udgiftskrævende arrangementer – noget der krævede, at man i stigende grad samarbejdede på tværs af institutioner og organisationer. Også kommunen så en fordel i foreningssamarbejdet og ønskede at udbygge det, så samrådet kunne indtage en koordinerende rolle. Over tid og med optagelsen af de etablerede kulturinstitutioner kom samrådet til at spille flere roller herunder som aktivitetskoordinator, interesseorganisation og serviceorgan for medlemmerne.

På landsplan blev De kulturelle Samråds Konference-arbejdsgruppe (SKAG¹³) oprettet som en forløber til det nuværende Kulturelle Samråd i Danmark. Den første landskonference blev afholdt i 1975, og forkortelsen SKAG optræder første gang i 1979 (Andreasen 1990, 36). Hovedformålet med SKAG var at arrangere en årlig konference for interesserede samråd, hvor man kunne udveksle erfaringer de lokale samråd imellem. Organisationen havde desuden til opgave "at rådgive og inspirere de eksisterende samråd, at være bindeled til de kulturelle samråd, at varetage de deres interesser og at bistå kommunale myndigheder og andre ved oprettelsen af nye samråd" (ibid.).

SKAG's rolle som officiel landsorganisation var et kontroversielt emne gennem alle årene. Landskonferencen i 1990 viste dog, at mange af de lokale samråd efterhånden ønskede en styrkelse af SKAG i form af en mere officiel kompetence. Af Kulturelle Samråd i Danmarks nuværende vedtægter fremgår det, at de er vedtaget på SKAG's stiftende generalforsamling i 1992 (Kulturelle Samråd i Danmark 2009). Det må derfor antages, at det var der, organisationen fik en rolle, der minder om den rolle, Kulturelle Samråd i Danmark spiller i dag,

¹³ I kilderne varierer det, hvorvidt organisationen betegnes som SKAG eller S.K.A.G., hvorfor det her er valgt at benytte den ene måde for at ensrette omtalen.

selvom SKAG som arbejdsgruppe har eksisteret siden 1975. Organisationens sekretariat blev dog først oprettet i 2000.

I gennemgangen af de kulturelle samråds historie peger Andreasen (1990) på de vanskelige økonomiske forhold for en lang række samråd som en mulig årsag til, at man ønskede en egentlig landsorganisation med officiel repræsentationsstatus, der kunne fungere som forhandlingspartner over for f.eks. staten og Kommunernes Landsforening (ibid.).

En central pointe er i den forbindelse, at Kulturelle Samråd i Danmark adskiller sig fra idrættens, spejdernes og aftenskolernes landsorganisationer ved at være en decideret medlemsorganisation, som er oprettet med det formål at organisere og samle de lokale samråd som medlemmer i en landsdækkende organisation. Det står i modsætning til de øvrige områder, hvor landsorganisationerne har en bredere rolle.

Aftenskolesamråd

De tidligste aftenskolesamråd i undersøgelsen blev dannet i perioden 1990-1999. Som et af de to tidligste samråd var Folkeoplysnings-samvirket i Aarhus, der formelt blev oprettet i 1990. Siden 1989 havde der dog været en forløber i form af 'Aftenskolernes Samvirke'. Samarbejdet i dette organ havde dog vist sig at være utilstrækkeligt i forhold til at skabe enighed mellem aftenskolernes ofte meget forskellige interesser.

På et møde i januar 1990 diskuterede en gruppe aarhusianske aftenskoleledere derfor en mulig reorganisering af Aftenskolernes Samvirke, der havde været i "en længere dvaleperiode, der skyldes en række velkendte samarbejdsproblemer" (Aftenskolerne Samvirke 1990). Nedenstående uddrag fra referatet fra det omtalte møde opsummerer problematikken:

"Problemet med den nuværende AS-opbygning (Aftenskolernes Samvirke red.) har været, at Samvirket i en lang række situationer har været handlingslammet. Ingen har villet afgive deres suveræne kompetence til AS, hvad der har forhindret gennemslagskraft specielt i forhold til kommunen. Meget ofte har der været interessemodsigelser mellem 'de store' og 'de små' aftenskoler. Modsigelser, der har rod i, at 'de store' og 'de smås' informations- og aktivitetsniveau er meget forskelligt."

Aftenskolernes Samvirke 1990

Den nye folkeoplysningslov, der trådte i kraft 1. januar 1991, betød, at der i hver kommune skulle oprettes et folkeoplysningsudvalg bestående af repræsentanter fra foreningslivet. Man stod nu over for at skulle kæmpe mod de etablerede samråd om pladser i udvalget, herunder især idrætsrådet, der blev set som den største konkurrent om indflydelsen. Det blev derfor presserende for de aarhusianske aftenskoler at få en ny struktur i samvirket inden den nye lov trådte i kraft, idet man ønskede at "skabe et slagkraftigt samvirke, der kunne tale med én samlet og entydig røst i forhold til specielt idrætssamvirket i det kommende folkeoplysningsudvalg" (Folkeoplysnings Samvirket 1990a). Eller som det blev beskrevet i et senere referat:

”Et samvirke der kan tale med én magtfuld røst på hele området vegne, er en simpel nødvendighed, hvis vores område ikke skal sejle agterud af specielt idrætssamvirket i det magtfulde folkeoplysningsudvalg. Det er disse barske realiteter, der er baggrunden for dannelsen af Folkeoplysnings Samvirket.”

Folkeoplysnings Samvirket 1990b

Uoverensstemmelserne til trods havde aftenskolerne en lang række sammenfaldende interesser og problemstillinger herunder behovet for ordentlige og funktionelle lokaler, vejledning af undervisere, lærergodkendelser og administration (Folkeoplysnings Samvirket Aarhus 2020).

For at lette samarbejdet besluttede man sig derfor for at afskaffe princippet om én stemme pr. aftenskole og i stedet indføre en bestyrelsesmodel, der skulle bestå af fem-syv valgte medlemmer med en så bred repræsentation som muligt (Aftenskolernes Samvirke 1990). Der blev derfor fremlagt et sæt nye vedtægter, der skulle gælde for det nye samarbejde, der fik navnet 'Folkeoplysnings Samvirket'. Både vedtægterne og det nyoprettede sekretariat, der skulle varetage de daglige administrative og praktiske opgaver, var stærkt inspireret af idrætsrådets ditto (Folkeoplysnings Samvirket 1990a; Folkeoplysnings Samvirket 1990c).

Et egentligt sekretariat åbnede 1. januar 1991 på den tidligere folkeskole Brobjergskolen. Aftenskolerne betalte selv til sekretariatet, da beløbet til sekretariatets drift blev taget fra aftenskolernes tilskudsramme (Folkeoplysnings Samvirket 1991). I 1990 var der i alt 93 aftenskoler i Aarhus Kommune, heraf var 55 medlemmer af det nydannede folkeoplysnings-samvirke (Folkeoplysnings Samvirket Aarhus 2020).

En pressemeddelelse, der blev sendt ud i slutningen af maj 1990, beskrev samrådets interessevaretagende formål, idet samvirket:

”ville varetage medlemmernes samlede interesser i forhold til offentlige myndigheder og anden tredje part, hvilket under den nye folkeoplysningslov hovedsageligt ville sige i forhold til kommunen, folkeoplysningsudvalget og Idrætssamvirket.”

Folkeoplysnings Samvirket 1990c

Fra en præsentationsfolder henvendt til nye potentielle medlemmer stod der desuden at:

”Folkeoplysnings Samvirket giver dig: 1) indflydelse i folkeoplysningsudvalget, 2) de nyeste informationer 3) varetager dine interesser i forhold til kommunen.”

Folkeoplysnings Samvirket 1990b

Initiativet til oprettelsen af samrådet kom altså fra aftenskolerne selv med det formål at etablere et samarbejdsorgan, så man kunne imødegå udviklingen og stå stærkere i interessevaretagelsen over for kommunen og andre aktører på folkeoplysningsområdet. Samtidig ønskede man at opbygge en fælles service- og videnscentral, som de øvrige foreninger havde haft igennem mange år gennem deres respektive samråd (Folkeoplysnings Samvirket 1991).

På landsplan forsøger Oplysningsforbundene Fællesråd (OF) i dag at støtte op om lokale aftenskolesamråd og oprettelsen af disse. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at der er oprettet en samrådsgruppe bestående af medlemmer fra de forskellige oplysningsforbund. På hjemmesiden www.aftenskolesamraad.dk peger OF på, at oprettelsen af lokale aftenskolesamråd kan være med til at styrke aftenskolerne interessevaretagelse, idet "Vi får større lydhørhed, hvis kommunalbestyrelsen oplever, at vi står sammen frem for at slås internt om de midler, der er til rådighed". OF fremhæver desuden andre sidegevinster, herunder at lokale samråd kan medføre bedre samarbejde i hverdagen og mulighed for at løfte større opgaver i fællesskab samt styrke markedsføring (Aftenskolesamråd, u.å.).

Opsamling – samrådenes historik i de fire cases

De historiske kilder og de fire cases viser, at initiativet til oprettelsen af de tidligste samvirker ofte kom nedefra, fra foreningerne, som en måde til at løse praktiske udfordringer mere effektivt og at styrke indflydelsen i kommunen.

Man ønskede samråd, der kunne fungere som koordinationsorganer, hvorved man modvirkede intern konkurrence og forbedrede koordination af arrangementer, brug af faciliteter mv., ligesom man kunne dele information samt servicere og hjælpe medlemsforeningerne. Organiseringen i samråd betød desuden, at foreningerne stod stærkere over for kommunen, idet samrådene kunne udfylde rollen som interesseorganisation. Her synes de store lovændringer som fritidsloven (1969) og folkeoplysningsloven (1990) at have medvirket til at sætte skub i organiseringen af de tidligste lokale samråd på spejder- og aftenskoleområdet.

Begge lovændringer øgede behovet for at styrke interessevaretagelsen for at få del i den indflydelse, som lovene åbnede for. Den senere analyse vil vise, at mange af disse oprindelige tanker omkring, hvilken rolle samrådene skulle udfylde, og hvilke opgaver de skulle løse, stadig er relevante i dag, og at forskellene på tværs af områder, som var tydelige i den historiske gennemgang, stadig ses i dag.

Samlet er det især rollen som interesseorganisation og koordineringsorgan, der har stået centralt i argumenterne for oprettelsen, men der har også været fokus på rollen som serviceorgan og implementeringsorgan – især på idrætsområdet og det kulturelle område. Særligt på det kulturelle område var der også i de tidlige samråd et stort fokus på arrangementer og fordeling af puljemidler, som også ses i dag.

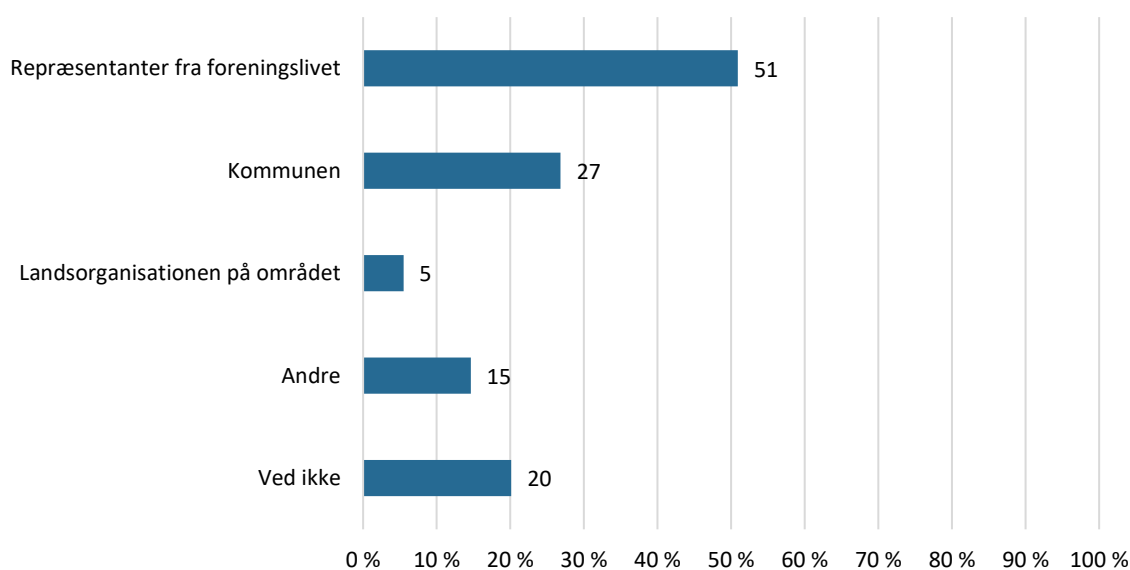
Den historiske gennemgang viser, at kommunerne også ofte var interesseret i etableringen af et samråd, der kunne udfylde rollen som koordinationsorgan, idet de så en fordel i at have én samlet indgang til foreningerne. Det kom særligt tydeligt til udtryk i eksemplet med det kulturelle samråd. Samrådene blev således i mange tilfælde til et samspil mellem foreninger og kommune, hvor kommunen spillede en rolle i formaliseringen af samarbejdet. Dette samspil afspejler en stærk tradition for tætte relationer mellem det frivillige foreningsliv og kommunerne.

Foruden kommunen har landssamrådene og landsorganisationerne i mange tilfælde også været vigtige for samrådenes etablering, da de på forskellig vis har opfordret til organiseringen i lokale samråd. Nedenstående afsnit dykker yderligere ned i spørgsmålet om initiativtagerne til samrådenes etablering.

Hvem tog initiativ til samrådenes etablering?

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen bekræfter den ovennævnte tendens til, at initiativet til samrådene ofte kommer nedefra. Som figur 7 viser, angiver 51 pct. af samrådene, at initiativet blev taget af foreningernes selv.

Figur 7: Hvem tog initiativ til samrådet? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvem tog i sin til initiativ til etableringen af samrådet'. Samrådene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelene ikke summerer til 100 pct. n = 164.

16 pct. af samrådene i undersøgelsen har svaret, at der var mere end én initiativtager til etableringen af samrådet. Ud af disse er kombinationen med foreninger og kommune som fælles initiativtagere den mest udbredte, hvilket stemmer godt overens med de historiske eksempler ovenfor.

Som tidligere nævnt peger mange på kommunalreformen i 2007 som baggrund for etablering af samrådene. Flere nævner dog også foreningernes ønske om at indtage rollen som interesseorganisation for at stå stærkere over for kommunen, som det fremgår af nedenstående eksempler fra samrådenes besvarelser:

"Etableringen blev sat i kraft af generelle dårlige arbejdsvilkår og betingelser for etablering og udøvelse af idræt/fritidsliv i [X] by. Det var Idrætsforeningen, DUI Leg og Virke og spejderforbundet, der gik sammen mod myndighederne."

"I forbindelse med kommunens nærmere undersøgelser af foreningslivet i [X] by, valgte vi at oprette samrådet for at have en fælles stemme over for kommunen."

"Nogle visionære musik- og teaterpersoner fik idéen til at samle et voksende antal amatørkor, musik- og teatergrupper i kommunen i en paraplyorganisation, som kunne varetage kulturlivets interesser overfor kommunen med henblik på at få øvelokaler og spillesteder stillet til rådighed i kommunen."

".. Formålet var at samle oplysningsforbundene i kommunen til et Samråd til fremme af dialog og evt. samarbejde på tværs af forbundene. Herudover ville man opnå at være styrket ved fælles henvendelser i [X] Kommune i forhold til strategi, samarbejde og potentiel udvikling af partnerskaber. Samtidig ville man have indflydelse på budgetområdet til aftenskolerne samt kultur- og fritidspolitikken i kommunen. Samtidig ville man give politikerne og den kulturelle forvaltning et tydeligt billede af aftenskolernes formåen."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

I lidt under en tredjedel af tilfældene (27 pct.) var det kommunen, der initierede oprettelsen af samrådet, jf. figur 7 – noget som også blev fremhævet i samvirkes svar på spørgsmålet om baggrunden for samrådets oprettelse:

"Kommunen erkendte tidligt, at en idrætsunion med reel kompetence, defineret af foreningerne selv, ville fritage kommunen for både bøv! og administration på det idrætslige område. Modigt og fremsynet. "

"Kulturelt Samråd blev skabt i juni 2016 som et led i X Kommunes kulturpolitik."

"...daværende kulturborgmester tog initiativet."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

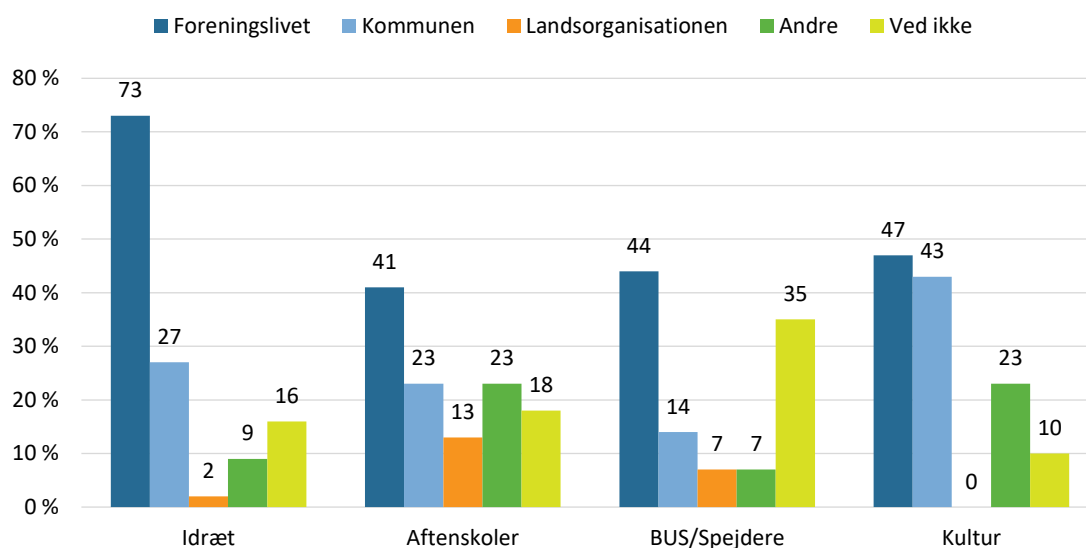
Analysen af samrådenes vedtægter viser en interessant sammenhæng mellem, hvem der skal godkende vedtægterne, og hvem der har etableret samrådet. I vedtægterne for de samråd, hvor kommunen har taget initiativ til oprettelsen, skal en kommunal instans langt oftere godkende vedtægterne, end for samråd, der eksempelvis er oprettet på foreningernes initiativ (se figur 63 i bilagsmaterialet).

Som det fremgår af figuren, peger 15 pct. på andre initiativtagere end landsorganisationen, kommunen eller foreninger. Blandt disse fremhæves især enkeltpersoner i form af "lokale ildsjæle", eller andre store kulturinstitutioner, som initiativtagere¹⁴.

På tværs af områder er der betydelige forskelle på, hvem der tog initiativ til samrådet (figur 8).

¹⁴ En del af respondenterne i kategorien 'Andre' peger dog på kommunens aftenskoler som initiativtagere til samrådet – en gruppe der lige så vel kunne have hørt under svarkategorien 'Repræsentanter fra foreningslivet'. Andelen af samråd, der er foreningsinitieret, er altså formentlig større (og andelen i kategorien 'Andre' mindre), end det umiddelbart fremgår af figuren.

Figur 8: Hvem tog initiativ til samrådet? Fordelt på samrådstype (andel i pct.)

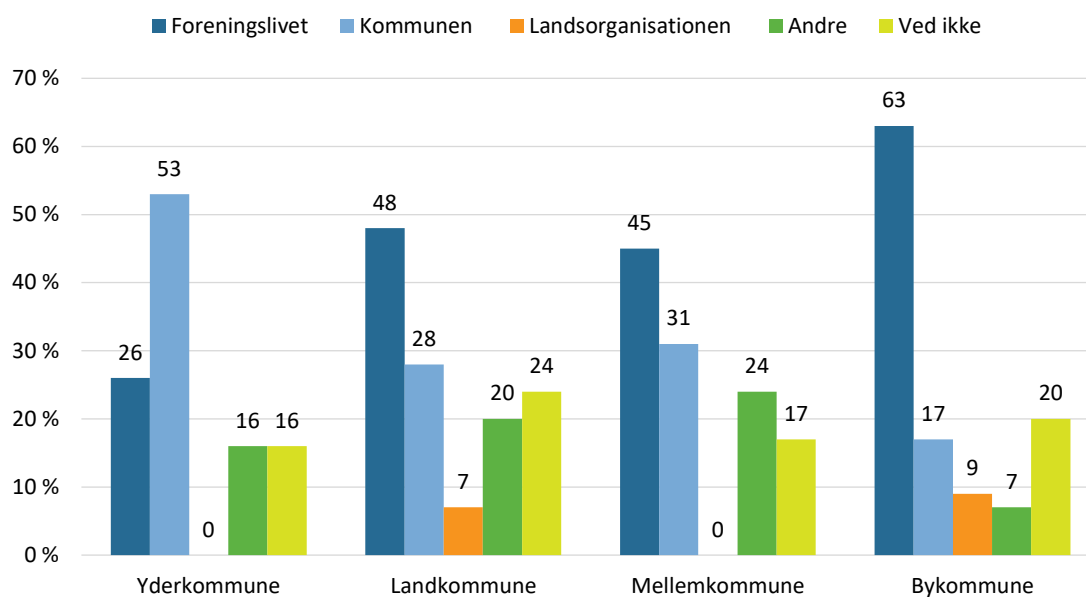


Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvem tog i sin tid initiativ til etableringen af samrådet?' Samrådene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct. Svarene er fordelt på samrådstype. Kategorien 'øvrige' er udeladt fra figuren. n = 157

På alle områder har foreningerne været de primære initiativtagere, imens kommunens rolle i etableringen er mere differentieret på tværs af idræt, aftenskoler, kultur og BUS/spejdersamråd. Særligt på kulturområdet har kommunen mange steder været en vigtig drivkraft i oprettelsen, idet lige knap halvdelen (43 pct.) angiver, at kommunen tog initiativet. Idrætsområdet skiller sig ud i modsat retning – her er det i høj grad foreninger, der har initieret oprettelsen af samrådene (73 pct.). Oprettelsen af BUS/spejdersamråd har også primært været drevet af foreninger, om end der skal tages forbehold for, at over en tredjedel af respondenterne har svaret, at de ikke ved, hvem der tog initiativ til samrådet. Billedet for aftenskoler er mere broget, men landsorganisationerne synes at have spillet en større rolle i etableringen af lokale samråd, end det er tilfældet for de øvrige områder.

På tværs af kommunetyper er det slående, hvordan der synes at have været en klar 'top-down' tilgang i yderkommunerne, hvor kommunerne i mange tilfælde har været de primære drivere bag samrådenes oprettelse. Omvendt er etableringen af samråd i bykommunerne i overvejende grad sket 'bottom-up' med foreningerne som initiativtagerne.

Figur 9: Hvem tog initiativ til samrådet? Fordelt på kommunetype (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvem tog i sin tid initiativ til etableringen af samrådet?' Svarene er fordelt på kommunetyper. Samrådene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct. n = 164.

Undersøgelsen viser, at flertallet af samrådene i de yderkommuner, hvor kommunen har taget initiativet til oprettelsen, først er kommet til i løbet af de seneste ti år. I byerne tog foreningerne initiativet til at etablere samrådene væsentligt tidligere – især i perioden 1945 til 1989 – ligesom mange foreningsdrevne samråd blev etableret i byerne i 2000 til 2009, formentlig i forbindelse med kommunalreformen. I de kommuner, der i dag er bykommuner, har samrådene med andre ord ofte en længere historie end samrådene i yder- og landkommunerne. Dette mønster kan hænge sammen med et større koordineringsbehov i større byer, mens behovet i yderkommunerne måske først for alvor opstod i forbindelse med kommunalreformen, hvor kommunerne blev større. Derudover kan det have betydning, at der samtidig kom en større og mere fagligt specialiseret administration i kommunerne (Ib-sen et al 2010).

Samrådenes formål i dag

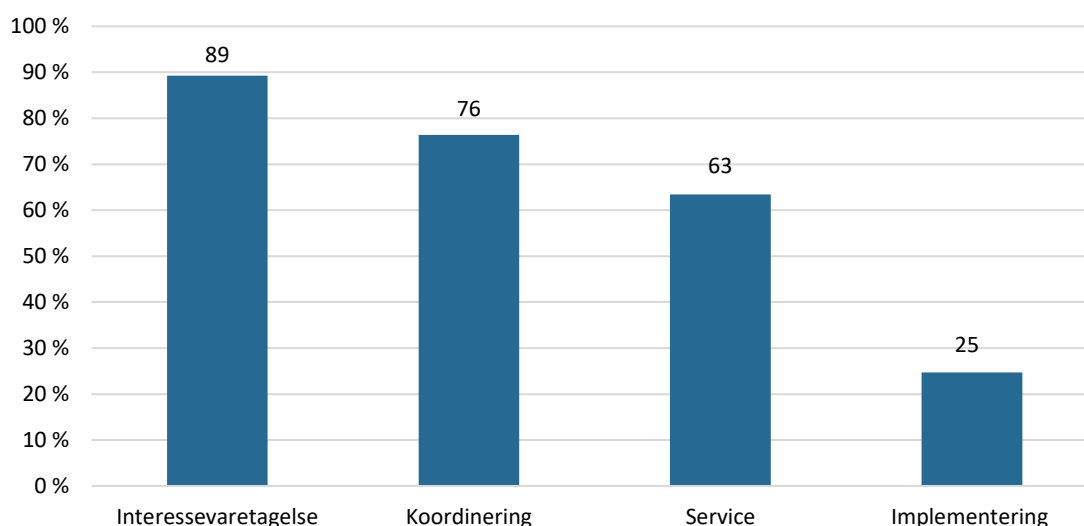
Efter det ovenstående indblik i samrådenes baggrund og historik vendes blikket nu mod samrådenes formelle formål i dag. Det gøres med udgangspunkt i en analyse af samrådenes vedtægter, som er indsamlet i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen (se nærmere beskrivelse af datagrundlaget i bilagsmaterialet).

Med inspiration fra Waldahl 2009 er samrådenes formål ifølge vedtægterne kodet efter fire forskellige formål: Samrådet som interesseorganisation, som koordineringsorgan, som implementeringsorgan og som serviceorgan.

- **Samrådet som interesseorganisation** beskriver de situationer, hvor det direkte fremgår af vedtægterne, at samrådet er den primære varetager af medlemsforeningernes fælles interesser overfor kommunen og/eller andre parter.
- **Samrådet som koordineringsorgan** beskriver de situationer, hvor det direkte fremgår af vedtægterne, at samrådet har til formål at være et samlende organ, og hvor samarbejde mellem foreningerne direkte bliver nævnt i vedtægterne.
- **Samrådet som implementeringsorgan** beskriver de situationer, hvor det direkte fremgår af vedtægterne, at samrådet varetager en eller flere opgaver for kommunen. Det kan for eksempel være uddeling af kommunale puljer, fordeling af kommunale lokaler eller haller mv.
- **Samrådet som serviceorgan** beskriver de situationer, hvor det direkte fremgår af vedtægterne, at samrådet indsamler information til medlemsforeningerne om lovgivning, puljer, og generelt servicerer og vejleder medlemsforeningerne efter deres behov.

Det ene formål udelukker ikke det andet, hvilket betyder, at et samråd sagtens kan have en, to, tre eller fire af formålstyperne repræsenteret i deres vedtægter. Formålene siger ikke noget konkret om, hvordan samrådene fungerer i praksis, men de giver et overordnet indblik i, hvad samrådene har som deres officielle fokusområder.

Figur 10: Samrådets formål ifølge vedtægter (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes formål ifølge vedtægterne opgjort i procent. Samrådenes formål er opgjort på baggrund typologien fra Waldahl 2009. Samrådene kan have flere formålstyper repræsenteret i deres vedtægter, hvorfor de ikke summerer til 100 pct. n = 96.

I figur 10 fremgår det, at implementering er det formål, færrest samråd har indskrevet i deres vedtægter. Blandt de 25 pct. af samrådene, som har implementeringsopgaver,

omhandler det primært administrering af puljer og bevilgede midler, mens enkelte samråd administrerer fordelingen af kommunale lokaler.

I modsætning til implementering er interessevaretagelse en vigtig del af samrådenes formål. 89 pct. af alle samråd har interessevaretagelse mellem dem og kommunen som en del af deres formål. Det følgende uddrag giver et eksempel på, hvordan interessevaretagelse kan komme til udtryk i vedtægterne:

"Samrådet skal repræsentere og støtte foreninger i deres forhandlinger med myndigheder, institutioner og lignende".

"Styrke idrætten generelt i [X] Kommune ved i samarbejde med kommunen aktivt at deltage i aktiviteter, høringer og andet arbejde til gavn for idrætten, herunder at medvirke til udformning af kommunens idrætspolitik samt implementering af samme".

"At varetage medlemsforeningernes samlede interesser i forhold til offentlige myndigheder og anden tredje part (...) at arbejde for en styrkelse af de tilsluttede medlemsforeningers mulighed for at udøve deres virksomhed".

Uddrag fra vedtægter

Samrådet er dermed bindeledet mellem medlemsforeningerne og kommunen, og skal varetage medlemsforeningernes fællesinteresser.

I forlængelse heraf er koordinering og samarbejde mellem medlemsforeningerne også et vigtigt fokusområde for samrådene. Eksempler på koordinering og samarbejde ifølge vedtægterne kan være:

"Skabe et forum hvor idrætsforeninger kan mødes og samarbejde om fælles opgaver og problemer"

"BUS' formål er at være det samlende organ og skal endvidere være stedet, hvor ungdomskorpserne orienterer hinanden indbyrdes."

"Samrådet skal fremme dialog og sparring mellem kulturaktører."

"Samrådet skal fremme et godt samarbejde mellem aftenskolerne."

Uddrag fra vedtægter.

Jf. det historiske afsnit var samarbejde på tværs af foreninger også en vigtig faktor i forhold til etableringen af et samråd. Derudover vil koordinering og samarbejde uvilkårligt være en forudsætning for, at samrådene kan varetage medlemsforeningernes fællesinteresser overfor kommunen (Waldahl 2009). Vedrørende serviceformålet lader det til at have mindre relevans end både koordinering og interessevaretagelse. Selve formålet kommer til udtryk, når det er uddybet, at samrådet "rådgiver og støtter" de enkelte medlemmer/medlemsforeninger, hvilket kan eksemplificeres ved nedenstående citat:

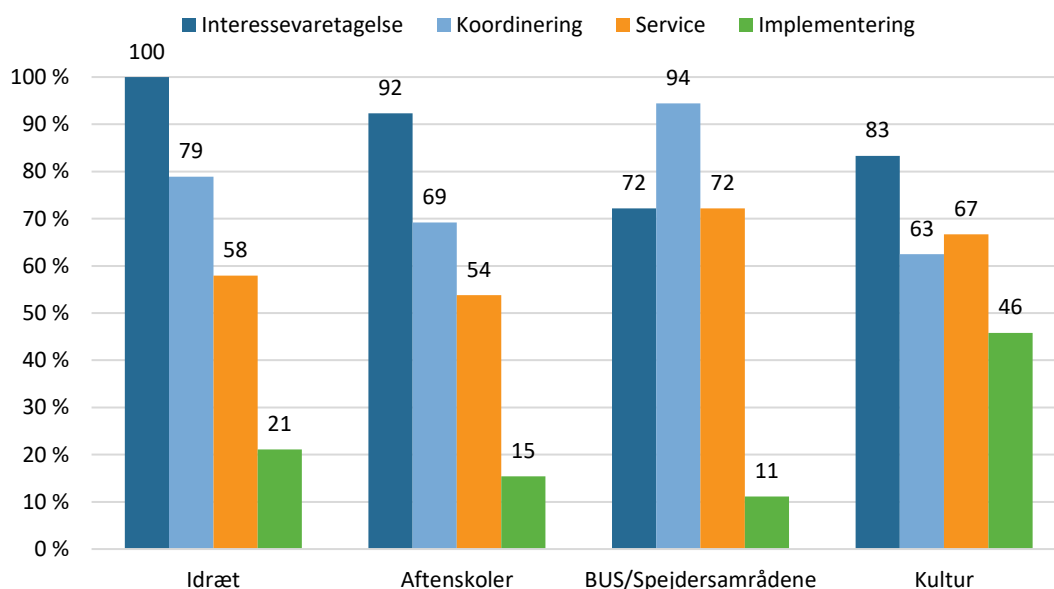
”Samrådet har til formål at følge udviklingen i kommunen, således at de tilsluttede organisationer til enhver tid er orienteret om lovgivning, administrative bestemmelser.”

Uddrag fra vedtægter.

Serviceformålet er nævnt i 63 pct. af de fundne vedtægter, hvilket indikerer, at det på trods af den mindre relevans stadig er en opgave, som over halvdelen af alle samråd officielt varetager.

På tværs af samrådstyper viser analysen af vedtægterne, at interessevaretagelse generelt er vigtigt for alle samrådstyper (figur 11). Alle idrætssamråd samt næsten alle aftenskolesamråd nævner denne rolle eksplicit i deres vedtægter. Andelen med interessevaretagelse nævnt som formål er lavest blandt BUS/spejdersamrådene, men det gælder stadig for 72 pct. af disse samråd.

Figur 11: Samrådets formål ifølge vedtægter – fordelt på område (andel i pct)



Figuren viser samrådenes formål ifølge vedtægterne, fordelt på samrådstyper, opgjort i procent. Samrådenes formål er opgjort på baggrund typologien fra Waldahl 2009. Øvrige samråd er blevet udeladt grundet for få observationer. n = 93, n på tværs af områder: Idræt: 38, kultur: 24, BUS/spejdere: 18, aftenskoler: 13.

De kulturelle samråd skiller sig ud, når det gælder formålet relateret til implementering. Ved næsten halvdelen af de kulturelle samråd fremgår det direkte i vedtægterne, at de har til opgave/formål at forvalte kommunens kulturpulje(r). Til sammenligning er andelen betydeligt lavere på de øvrige områder: Cirka 21 pct. for idrætssamrådene, 15 pct. for aftenskolesamrådene og 11 pct. for BUS/spejdersamrådene.

Implementering fylder dermed betydeligt mere hos de kulturelle samråd end hos de andre tre samrådstyper. Dette mønster kan ses i sammenhæng med, at de kulturelle samråd – som tidligere belyst – i højere grad end de øvrige samrådstyper er blevet oprettet af kommunen og skal have deres vedtægter godkendt af kommunen.

Samrådene indenfor børne- og ungdomsområdet skiller sig ud ved, at deres primære fokus er på samarbejde og koordinering mellem medlemsforeningerne. I vedtægterne for disse samråd bliver det for eksempel nævnt, at samrådet skal være et "samlende organ", som skal "fungere som et mødested for erfaringsudveksling og diskussion", og som et "forum for fælles problemløsning" (uddrag fra vedtægter). Kun ét ud af 18 BUS/spejdersamråd har ikke koordinering som et af deres formål. Koordinering er ligeledes vigtigt blandt de øvrige samrådstyper, men de er ikke så udtalte omkring det. De fleste idrætssamråd skriver, at deres samråd "skal styrke samarbejdet mellem medlemsforeningerne", men det bliver altid fulgt op af præmissen om, at samrådet skal varetage foreningernes fællesinteresser overfor kommunen.

Vedrørende serviceformålet er variationen mellem samrådstyperne ikke særlig stor. Kultur- og BUS/spejdersamrådene adskiller sig dog ved at nævne serviceopgaver lidt mere end de andre to samrådstyper.

Opsamlende er alle fire formålstyper godt repræsenteret i de deltagende samråds vedtægter, men der er også variation på tværs af de forskellige samråd. Interessevaretagelse er en vigtig funktion for alle samråd, men det er særligt udbredt blandt idræts- og aftenskole-samrådene. Koordinering er ligeledes et vigtigt formål for alle samråd, men er specielt kendetegnende for BUS/spejdersamrådene. Implementeringsformålet er generelt ikke så udbredt i samrådenes vedtægter. En undtagelse fra dette generelle billede er dog de kulturelle samråd, hvor mange administrerer diverse kulturpuljer for kommunen.

Kapitel 2: Samrådenes samspil med kommunen

Dette kapitel sætter fokus på forskellige aspekter af samrådenes samspil med kommunerne. I kraft af samrådenes rolle som bindeled mellem kommunen og de lokale foreninger er der forskellige støttestrukturer, aftaler og kontaktflader i spil. Men der er store forskelle på, hvor tæt en relation der er mellem samrådene og kommunen, og hvordan relationen mere konkret udspiller sig i praksis. Kapitlet belyser de følgende elementer af samrådenes samspil med kommunen:

- Samspil gennem formelle strukturer, råd og udvalg
- Formelle samarbejdsaftaler mellem samråd og kommuner
- Møder og øvrig kontakt
- Uddelegerede opgaver
- Samrådenes vurdering af deres egen indflydelse
- Corona-nedlukningen som eksempel på samrådenes engagement
- Samrådenes tilfredshed med samspillet

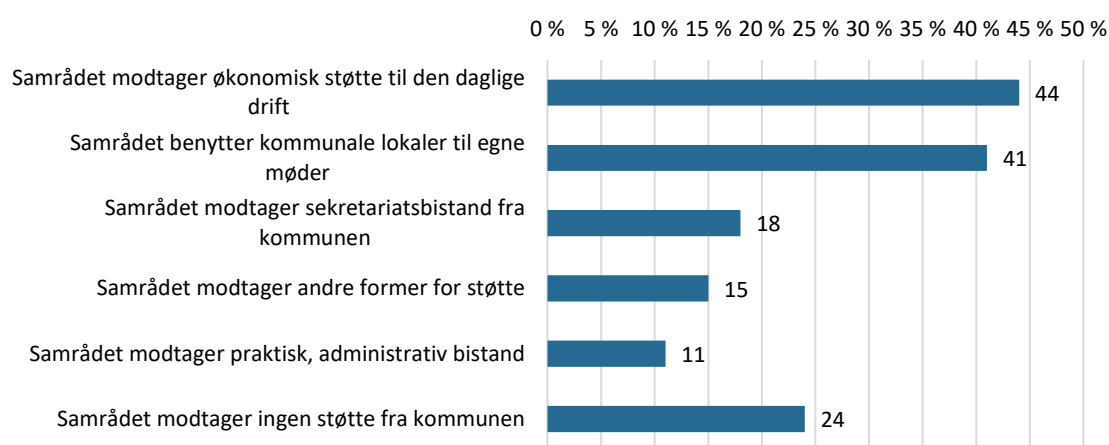
Samspil gennem formelle strukturer, råd og udvalg

Den kommunale støtte til samrådene

Som tidligere nævnt modtager en del samråd direkte støtte til den daglige drift eller til aktiviteter i samrådet. Der er dog også mange andre måder, hvorpå kommunerne kan støtte op om samrådets arbejde.

Figur 12 viser, at økonomisk støtte til den daglige drift er den form for støtte, flest samråd modtager. Næsten lige så mange – 41 pct. – benytter kommunale lokaler til møder i samrådet. Derudover modtager knap en femtedel af samrådene sekretariatsbistand fra kommunen, mens 11 pct. modtager praktisk, administrativ bistand, som f.eks. kan være adgang til kopimaskine, hjælp til hjemmeside mv.

Figur 12: Hvilke former for støtte modtager samrådet fra kommunen (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke former for støtte modtager samrådet fra kommunen?'. n: 163

15 pct. af samrådene har svaret, at de modtager andre former for støtte. De uddybende svar fra disse samråd viser, at det kan omfatte andre former for økonomisk tilskud – enten til opgaver samrådet løser eller til videreuddeling blandt samrådets foreninger:

”Hvert år aftales der med kommunen, hvilke specielle arbejdsopgaver der skal varetages, og her aftales et beløb i tilskud til dette arbejde ud over støtten til daglig drift.”

”Vi modtager årligt 32.000 kr. til hjælp til at afvikle møder for kulturen, det kan være debatmøder m. mere.”

”Økonomi til kursusvirksomhed ca. 10.000 årligt.”

”Aktivitetsstøtte.”

”Pulje til køb af engangsmateriel.”

”Midler som samrådet uddeler efter ansøgning.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Der er dog også eksempler på andre former for støtte, som i højere grad har mere praktisk og administrativ karakter:

”Kontorfællesskab med andet samråd i kommunale lokaler.”

”Støtte til regnskab, budget, udbetalinger. Samrådets kulturmedarbejder deltager desuden i møder med kommunen hver måned.”

”Kaffe og Kjeldsens småkager til møderne.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Endelig angiver næsten en fjerdedel af samrådene, at de slet ikke modtager nogen form for støtte fra kommunen.

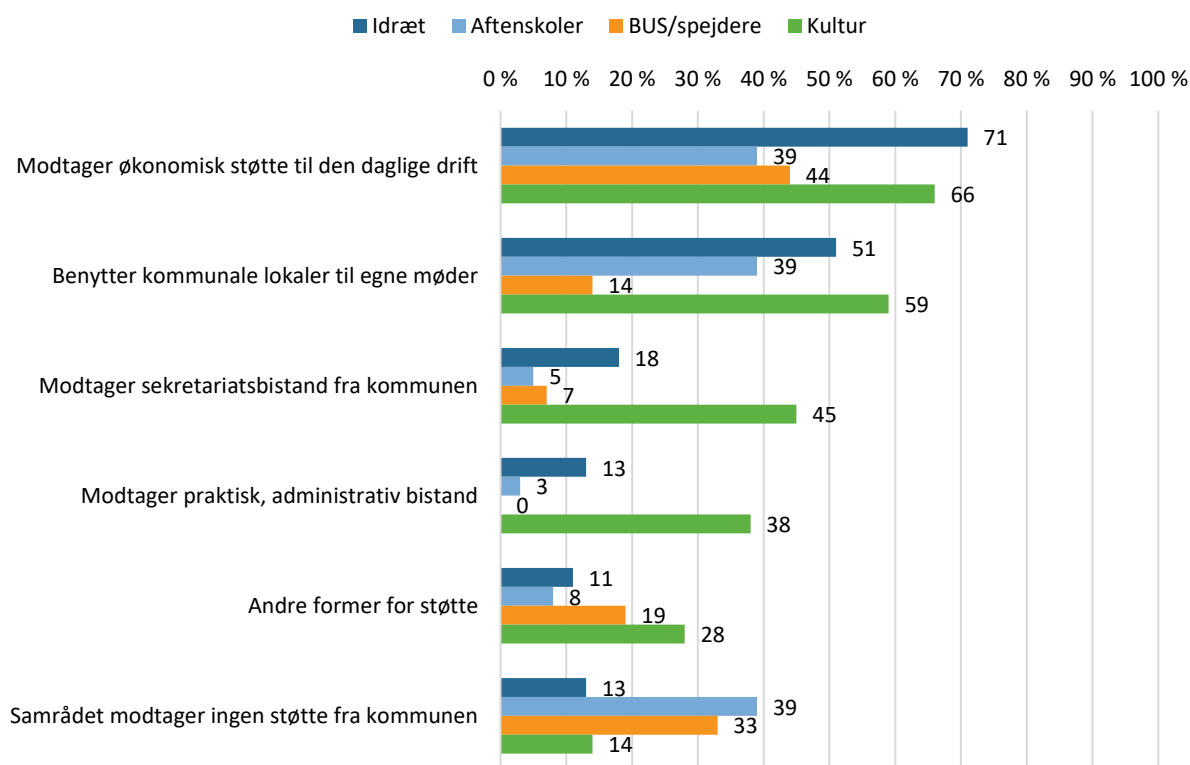
På tværs af foreningsområder ses en klar tendens til, at andelen af samråd, som slet ikke modtager støtte fra kommunen, er betydeligt større blandt aftenskolesamråd og BUS/spejdersamråd end blandt de øvrige samrådstyper (figur 13)¹⁵. Generelt er der som tidligere nævnt en stor andel af disse to samrådstyper, der slet ikke har nogen indtægtskilder (jf. figur 4).

Økonomisk støtte til den daglige drift er mest udbredt blandt idrætssamråd og kulturelle samråd, og det samme gælder benyttelsen af kommunale lokaler til egne møder.

¹⁵ Det er samtidig de to områder, hvor den største andel af samråd slet ikke havde nogen indtægtskilder i 2019 (se bilag om samrådenes rammer og organisering).

De kulturelle samråd skiller sig derudover ud ved, at en stor andel modtager sekretariatsbistand og praktisk, administrativ bistand fra kommunen. Det kan hænge sammen med, at mange af disse samråd er oprettet af kommunen.

Figur 13: Støtte fra kommunen – fordelt på områder (andel i pct.)



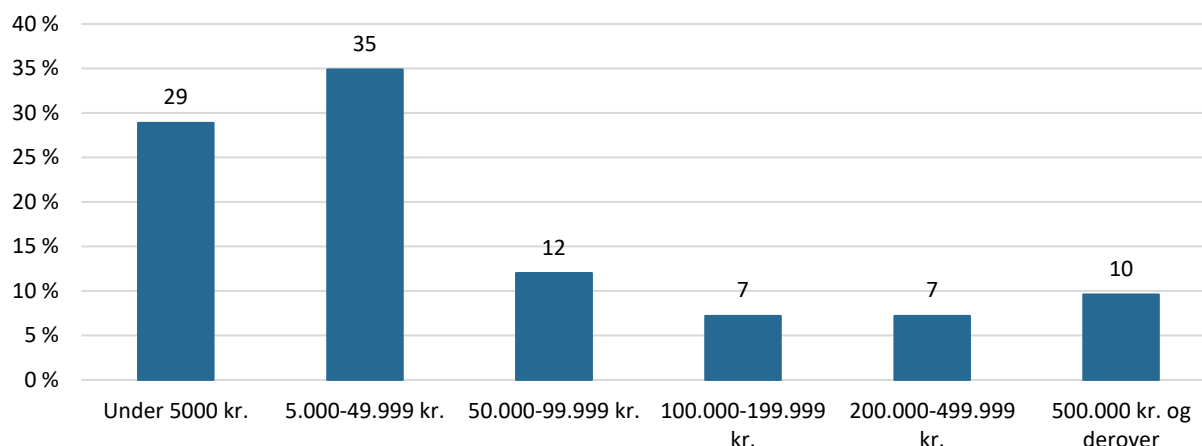
Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke former for støtte modtager samrådet fra kommunen?' – fordelt på områder. 'Øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: 156.

Ses der nærmere på størrelsen af den økonomiske støtte til den daglige drift, har 83 samråd (ud af de 91, der modtager støtte) uddybet det konkrete støttebeløb. Der er meget stor variation i støttebeløbet: Fra 1.250 kr. årligt som det mindste beløb til 20 mio. kr. som det største beløb.

Samrådenes svar tyder dog på, at det kan variere meget, hvilke typer af tilskud der er medregnet i det angivne beløb. Nogle samråd nævner, at de har medregnet de midler, de deler videre ud til foreningerne, mens andre har nævnt, at de ikke modtager støtte ud over puljemidler. I nogle tilfælde dækker større beløb over, at samrådene løser nogle konkrete driftsmæssige opgaver for kommunen. Beløbene skal derfor tages med dette forbehold i mente.

Figur 14 viser, hvordan samrådenes svar fordeler sig i forhold til støttebeløbets størrelse. Som det fremgår, modtager 29 pct. af samrådene et meget begrænset beløb på under 5.000 kr., og sammenlagt er der næsten to tredjedele, som modtager under 50.000 kr. Der er dog også samråd i den anden ende af skalaen, som modtager meget store beløb: 10 pct. modtager over 500.000 kr.

Figur 14: Økonomisk støtte til drift (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Skriv gerne det beløb samrådet modtager i støtte til den daglige drift'. Figuren bygger på svar fra 83 ud af de 91 samråd, der modtager støtte. Beløbene er efterfølgende opdelt i intervaller.

På tværs af områderne modtager tre fjerdedele af de BUS/spejdersamråd, der modtager støtte, under 5.000 kr. Det samme gør sig gældende for en tredjedel af aftenskolesamrådene. På idrætsområdet er det mest udbredt at modtage mellem 5.000-49.999 kr., hvilket 55 pct. af idrætssamrådene gør. Der er dog 38 pct., som modtager et større beløb. Blandt de kulturelle samråd er der stor variation i beløbene, men mange modtager – lige som idræts-samrådene – mellem 5.000 og 49.999 kr. (se tabel 9 i bilagsmaterialet).

Involvering i den formelle struktur?

En anden form for samspil med kommunen kan foregå gennem samrådets formelle struktur. Nogle steder er kommunen direkte involveret i samrådet ved, at kommunale embedsmænd eller politikere sidder med i samrådet – enten som observatør eller som medlem af bestyrelsen, og nogle steder er samrådet organiseret af kommunen.

Figur 15 viser dog, at kommunal involvering i den formelle struktur har en relativ begrænset udbredelse. 75 pct. af samrådene angiver, at kommunen ikke er involveret i samrådets formelle struktur. Den mest udbredte involvering er, når en embedsmand i kommunen sidder med i samrådet uden stemmeret. Det sker i 11 pct. af samrådene. Derudover er der 7 pct., som angiver, at samrådet er organiseret af kommunen. Kommunalpolitikere er kun involveret i begrænset grad – 4 pct. af samrådene har dog kommunalpolitikere med som medlemmer af bestyrelsen.

9 pct. af samrådene har svaret, at kommunen er involveret på anden vis. Som de nedenstående eksempler viser, omfatter det i særdeleshed sekretariatsbistand fra kommunen, men der er også andre eksempler på kommunal involvering:

”Der sidder en repræsentant fra en af de tre kommunale kulturinstitutioner med i samrådet (uden stemmeret).”

”Kommunen leverer sekretærbistand.”

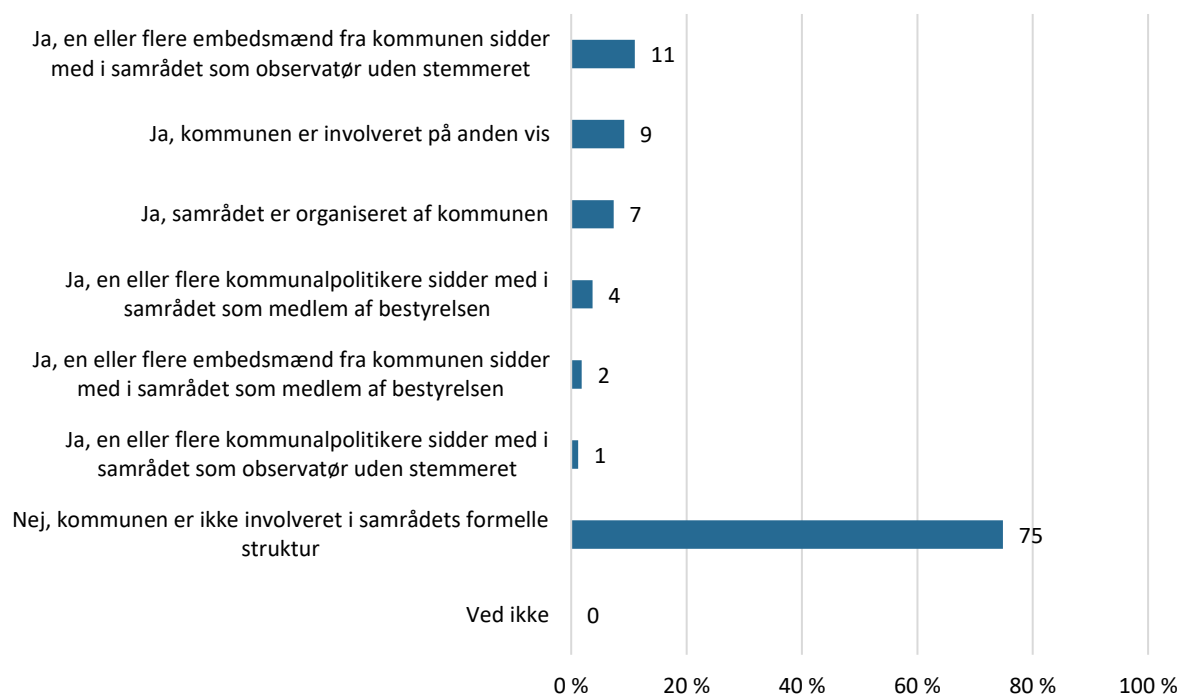
”Jeg er sekretær, formanden styrer mødet, men jeg supplerer og kan fortælle om historikken, og hvad vi tidligere har gjort i lignende situationer. Har ikke stemmeret.”

”Kommunale embedsmænd deltager ad hoc i arbejdet og Forvaltningen modtager dagsordenen, bilag og referater fra møderne [...]”

”Kommunen er involveret gennem en deltidsansat koordinator/sekretær.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

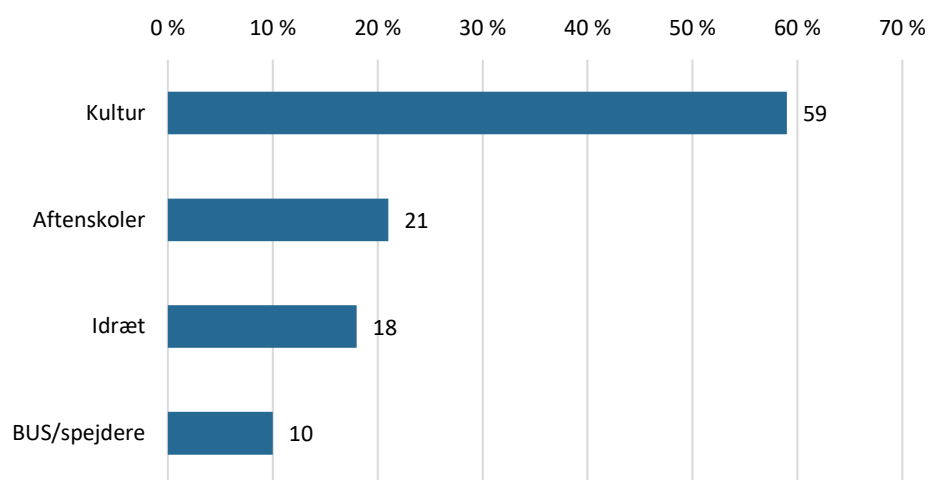
Figur 15: Er kommunen involveret i samrådets formelle struktur?



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Er kommunen involveret i samrådets formelle struktur?' Der var mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct. n: 163.

På tværs af områder er det klare billede, at det først og fremmest er på det kulturelle område, at kommunen er involveret i samrådenes formelle struktur (figur 16). I hele 59 pct. af de kulturelle samråd er kommunen involveret på den ene eller den anden måde, hvilket givetvis hænger sammen med, at kommunen – som tidligere belyst – ofte har været involveret i etableringen af disse samråd.

Figur 16: Kommunal involvering i den formelle struktur – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser andelen af samråd, som har sat kryds ved en eller flere af de svarmuligheder, hvor kommunen er involveret i samrådets formelle struktur. Kategorien 'øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: 155.

En femtedel af de kulturelle samråd angiver, at samrådet er organiseret af kommunen, 14 pct. har kommunalpolitikere med i bestyrelsen, mens 17 pct. har en embedsmand med i samrådet uden stemmeret. Det sidstnævnte forekommer dog også på de andre områder men i mindre grad.

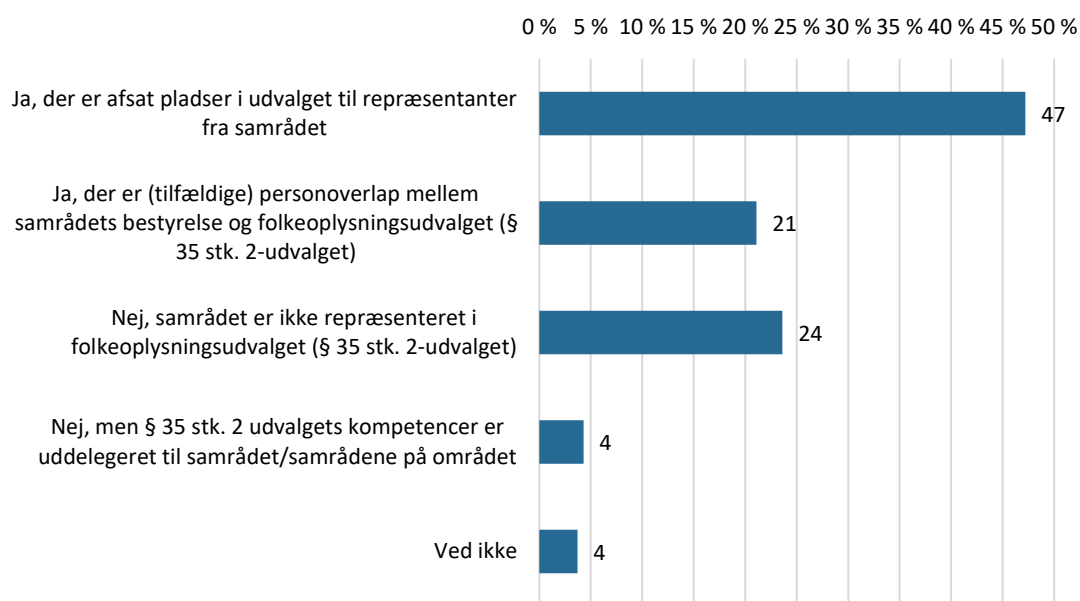
Samrådenes involvering i udvalg og råd

Ifølge folkeoplysningsloven har kommunerne pligt til at nedsætte et såkaldt § 35 stk. 2-udvalg (folkeoplysningsudvalg) for at sikre brugerinddragelsen på området. I § 35 stk. 2-udvalgene sidder der repræsentanter for de forskellige foreningsområder på folkeoplysningsområdet, og kommunen skal ifølge loven sikre, at udvalget inddrages i alle sammenhænge, som har generel betydning for folkeoplysningsområdet.

Hvor § 35 stk. 2-udvalget er et lovpligtigt udvalg for hele området, har samrådene en helt anden karakter. Ikke desto mindre kan der være overlap mellem de områder, §35 stk. 2-udvalget beskæftiger sig med, og samrådenes arbejde inden for de enkelte foreningsområder. Det er derfor interessant at se nærmere på samrådenes involvering i § 35 stk. 2-udvalgene.

Som figur 17 viser, angiver 47 pct. af samrådene, at der er afsat pladser i udvalget til repræsentanter fra samrådet. Yderligere 21 pct. af samrådene angiver, at der er tilfældige personoverlap mellem samrådets bestyrelse og udvalget. Samlet er to tredjedel af samrådene på den ene eller den anden måde repræsenteret i kommunens § 35 stk. 2-udvalg. Derudover angiver 4 pct., at udvalgets kompetencer er uddelegeret i samrådene på området.

Figur 17: Samrådenes involvering i § 35 stk. 2-udvalg (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Er samrådet repræsenteret i kommunens folkeoplysningsudvalg? (§ 35 stk. 2-udvalg)' n: 161

På tværs af områder er hele 92 pct. af samrådene inden for BUS/spejdere repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalget på den ene eller den anden måde, mens andelen er lidt lavere for aftenskoleområdet og idrætsområdet (tabel 4). Det betyder dog ikke, at disse områder i mindre grad er repræsenteret i udvalget. Vifos kommuneundersøgelse viser, at idrætsområdet og aftenskolesamrådet er repræsenteret i udvalget i samtlige kommuner i undersøgelsen (Thøgersen & Eske 2021 – under udgivelse). Der er blot ikke nødvendigvis et overlap mellem udvalget og samrådets bestyrelser.

Særligt på BUS-området er der ofte deciderede pladser afsat til repræsentanter for samrådet. Endelig skiller kulturelle samråd sig ud ved, at blot 21 pct. af samrådene er repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalget. Det skyldes, at kulturområdet generelt i mindre grad er repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalget end de øvrige områder (Thøgersen & Eske 2021 – under udgivelse), hvilket igen hænger sammen med, at få foreninger på det område får tilskud efter folkeoplysningsloven.

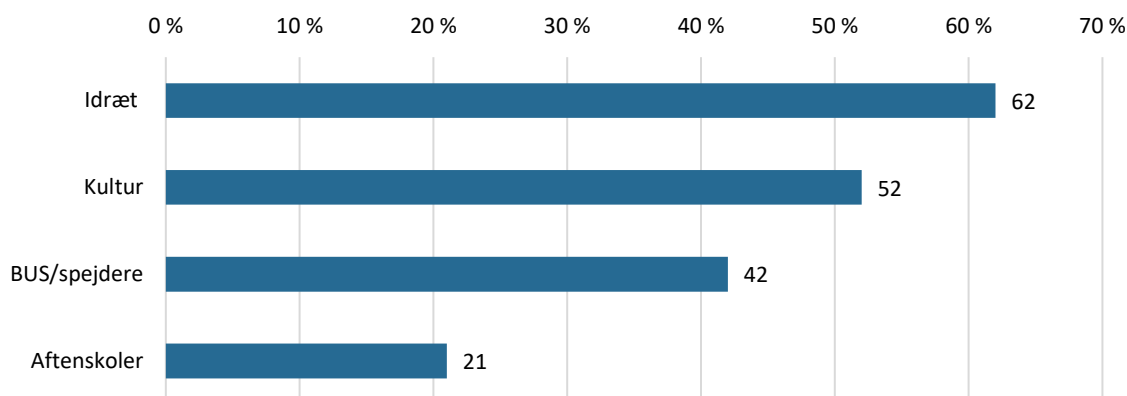
Tabel 4: Andel samråd repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalg – fordelt på områder

	Andel i pct.
Idræt	69
Aftenskoler	77
BUS/spejdere	92
Kultur	21
Øvrige	71
I alt	68

Tabellen viser andelen af samråd inden for de respektive områder, som enten har sat kryds ved 'Ja, der er afsat pladser i udvalget til repræsentanter for samrådets bestyrelse' eller 'Ja, der er (tilfældige) personoverlap mellem samrådets bestyrelse og folkeoplysningsudvalget (§ 35 stk. 2-udvalget). n: 161.

Ud over § 35 stk. 2-udvalget er mange samråd involveret i andre råd, nævn og udvalg i kommunen. Undersøgelsen viser, at det gør sig gældende for 44 pct. af samrådene. På tværs af områder er det især idrætssamrådene og kultursamrådene, som er engageret i udvalgsarbejde, mens det kun er tilfældet for 21 pct. af aftenskolesamrådene (figur 18).

Figur 18: Samrådenes involvering i øvrige råd, nævn og udvalg – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Er samrådet repræsenteret i andre råd, nævn eller udvalg i kommunen?' – fordelt på områder. 'Øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: 154.

På tværs af kommunetyper er det især samråd i mellem- og bykommuner, som er repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalget, mens det er mindre udbredt for samråd i yder- og landkommuner. Også når det gælder involveringen i øvrige udvalg er dette mere udbredt blandt samråd i bykommuner end i de øvrige kommunetyper (se tabel 10 i bilagsmaterialet).

De uddybende svar på, hvilke udvalg der er tale om, viser en stor mangfoldighed i de forskellige regi, samrådene er involveret i, og det viser også stor variation i omfanget af samrådenes øvrige repræsentation i udvalg. Nogle samråd nævner, at det primært er forskellige ad hoc-udvalg, og at det derfor varierer over tid, hvilke udvalg de sidder i. I mange tilfælde er der dog tale om mere permanente udvalg.

Der er også nogle forskelle på tværs af områder. En del af BUS/spejdersamrådene nævner, at de er medlem af 'Grønt råd', 'Kommunens Naturråd' eller lignende, mens flere idræts-samråd nævner forskellige typer af haludvalg og udvalg, der vedrører eliteidrætsområdet. På kulturområdet er det andre typer af udvalg der nævnes - eksempelvis som de følgende:

"Kulturprisudvalg Jubilæumsfonden (midler der tildeles medborgerhuset o.l.)."

"Samrådet er formand for den årlige Kulturnat i kommunen."

"I Billedkunstrådet og i Kunstfagrådet."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På aftenskoleområdet er det ret få, som har uddybet, hvilke udvalg der er tale om, men der er eksempler på prisuddelingsudvalg og ad hoc-udvalg, og en enkelt nævner, at samrådet er repræsenteret i kulturelt samråd.

Enkelte samråd - særligt på idrætsområdet og i få tilfælde på BUS/spejderområdet - er repræsenteret i mange forskellige råd og udvalg, hvilket tyder på en stor bredde i disse samråds berøringsflader.

"Integrationsrådet, Frivilligcenteret (suppleant-post), Ungdomsskolen - bestyrelsesmedlem."

"Lokalefordelingsudvalg. Fritidskonferenceudvalg (konference hvert 2. år på tværs af foreninger og interesser). Medborgerforum."

"Integrationsråd, Ungdomsskolebestyrelsen, Grønt Råd, Ungebyrådet, Priskomiteer, Frivillighuset, Idrætssamvirket, Borgmesterdialogmøder, Udv. for Talentklasser, Handelsstandsforeningen, div. kommunale ad hoc arbejdsgrupper, div. selvejende facilitetsbestyrelser."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Endelig nævner enkelte samråd, at de er medlem af fritidsråd mv., som i praksis udgør kommunens § 35 stk. 2-udvalg, og som derfor reelt ikke hører under 'øvrige råd, nævn og udvalg'. Det er dog kun få samråd, som nævner det som det eneste udvalg, de er repræsenteret i.

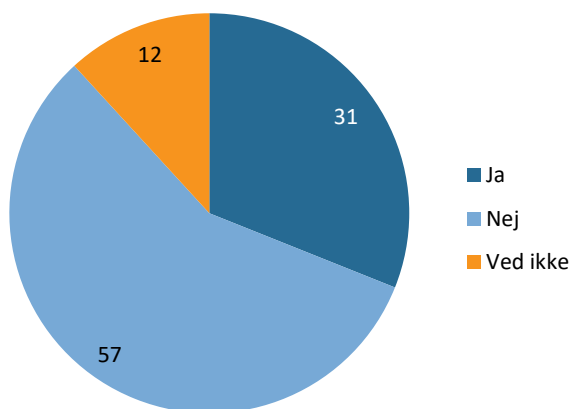
Formelle samarbejdsaftaler med kommunen

Det følgende afsnit undersøger de formelle, skriftlige samarbejdsaftaler mellem kommune og samråd. Analysen tager både udgangspunkt i svarene fra spørgeskemaundersøgelsen samt indholdet i de skrevne aftaler, som det har været muligt at indhente. Samarbejdsaftalerne er interessante for afdækningen af relationen og opgavefordelingen mellem kommune og samråd og kan desuden bruges til at belyse de forskellige roller, som samrådene kan indtage.

Samarbejdsaftalernes udbredelse

Formelle, skriftlige samarbejdsaftaler er ikke et udbredt fænomen blandt samrådene. Under en tredjedel af samrådene i undersøgelsen angiver at have en (figur 19). Det svarer til 50 ud af 162 samråd.

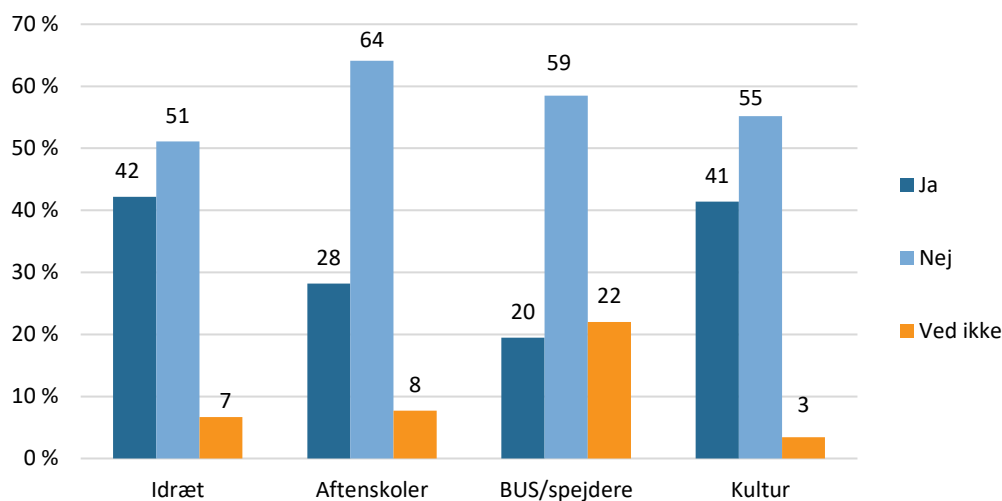
Figur 19: Skriftlig samarbejdsaftale med kommunen (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Har samrådet en formel, skriftlig samarbejdsaftale med kommunen?' n: 161

Fordelt på områder viser figur 20, at kultur- og idrætssamrådene er de samrådstyper, der har den største andel med en kommunal samarbejdsaftale (omkring 40 pct.), mens det kun gælder for 20 pct. af BUS/spejdersamrådene og 28 pct. af samrådene på aftenskoleområdet.

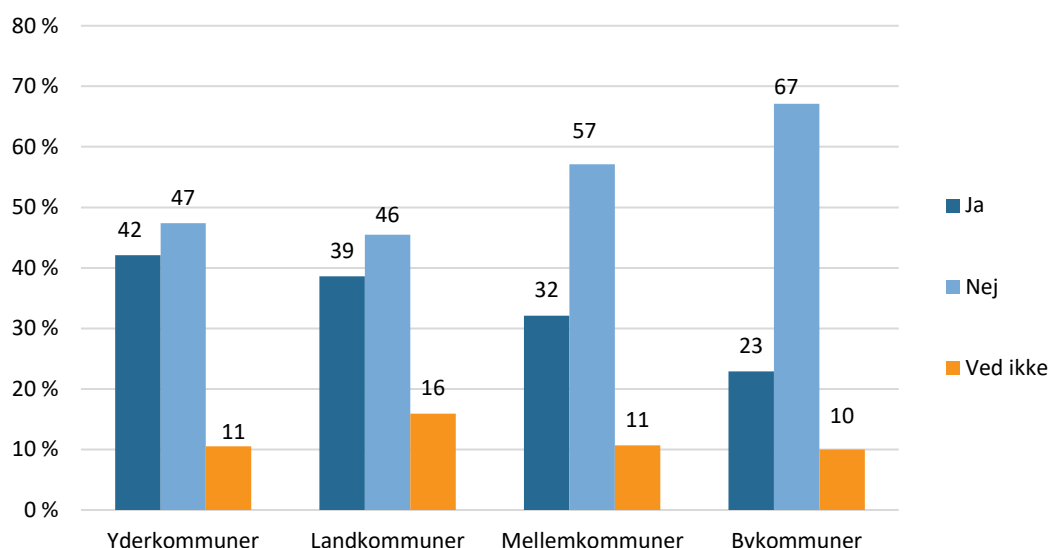
Figur 20: Skriftlig samarbejdsaftale med kommunen – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Har samrådet en formel, skriftlig samarbejdsaftale med kommunen?' Fordelt på områder. Kategorien 'Øvrige' er ikke medtaget. n: 154.

Ser man på tværs af kommunetyper, synes de skriftlige samarbejdsaftaler at blive mere almindelige, jo længere væk man kommer fra de store byer, jf. figur 21. Samarbejdsaftaler er således næsten dobbelt så udbredte i yderkommuner (42 pct.) sammenlignet med bykommunerne (23 pct.). Hvad det skyldes, er ikke muligt at afgøre her. En potentiel forklaring kan dog være, at mange yderkommuner blev sammenlagt i forbindelse med kommunalreformen, hvilket kan have øget behovet for en fælles formalisering.

Figur 21: Skriftlig samarbejdsaftale med kommunen – fordelt på kommunetyper (andel i pct.)



Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Har samrådet en formel, skriftlig samarbejdsaftale med kommunen?' Fordelt på kommunetyper.

Samarbejdsaftalernes indhold

Det følgende afsnit ser nærmere på indholdet af samarbejdsaftalerne. Det har dog kun været muligt at finde frem til skriftlige aftaler for 15 ud af de i alt 50 samråd, som har angivet, at de har en sådan aftale med kommunen. Heraf vedrører én af aftalerne et aftenskolesamråd, to vedrører BUS/spejdersamråd, ni vedrører idrætssamråd og fire vedrører kulturelle samråd.

Overvægten af samarbejdsaftaler inden for idræt og kultur i udsnittet stemmer til dels overens med fordelingen i populationen, idet skriftlige samarbejdsaftaler er særligt udbredte blandt kulturelle samråd og idrætssamråd. Selvom de fundne samarbejdsaftaler således har en fin fordeling, er der dog stadig tale om så relativt få samarbejdsaftaler, at der ikke nødvendigvis er tale om et repræsentativt udsnit.

Analysen af samarbejdsaftalerne skal derfor ses som uddybende eksempler på, hvordan aftalerne kan se ud, og hvilke roller der lægges vægt på. Analysen er baseret på en indholdskodning af samarbejdsaftalerne (uddybet i bilagsmaterialet), og der vil være fokus på samarbejdsaftalernes formål, samt hvilke opgaver og roller aftalerne opstiller for kommuner og samråd¹⁶.

Samarbejdsaftalernes formål

Kun en begrænset del af samarbejdsaftalerne nævner formålet med samarbejdsaftalen. En del af de samråd, der nævner formålet, fremhæver ønsket om at styrke samarbejdsrelationen og foreningslivet på området, som det fremgår af nedenstående uddrag:

”En gensidigt forpligtende samarbejdsaftale indgås med henblik på at styrke samarbejdsrelationen mellem Favrskov kommune og Favrskov Idrætssamvirke, hvilket skal være til gavn og nytte for idrætslivet i hele kommunen.”

Samarbejdsaftale mellem Favrskov Kommune og Favrskov Idrætssamvirke

”Samarbejdsaftalen har til formål, at Kulturelt Samråd og Kultur- og Fritidsudvalget opnår et gunstigt samarbejde om alle relevante aspekter i kulturen i Aabenraa med henblik på at fremme og styrke kulturlivets vilkår i kommunen. Samarbejdet skal endvidere skabe grobund for, at Aabenraa Kommune bliver en attraktiv kommune at bo i og for, at kulturen står som en stærk aktør og samarbejdspartner i kommunen.”

Samarbejdsaftale mellem Kulturelt Samråd og Kultur- og Fritidsudvalget i Aabenraa

Ovenstående citat fra Aabenraa viser desuden, hvordan et stærkt samarbejde mellem kommuner og samråd bliver set som en mulighed for at øge kommunens attraktionsværdi for tilflyttere gennem et stærkt kulturliv.

¹⁶ På grund af det begrænsede antal af aftaler har analysen ikke fokus på forskelle på tværs af foreningsområder, men vil være struktureret ud fra det indholdsmæssige fokus på roller.

Andre samarbejdsaftaler fremhæver, hvordan samarbejdsaftalen kan være med til at løfte visioner for kultur- og fritidspolitikken, sikre en mere effektiv udnyttelse af ressourcer og faciliteter samt sikre, at beslutninger træffes på et veloplyst grundlag, som det fremhæves i uddragene fra Frederiksberg og Frederikshavn Kommuner:

”Aftalen skal fremme idrætten og dens vilkår i Frederiksberg Kommune og medvirke til at løfte visioner og målsætninger i Frederiksberg Kommunes Kultur- og Fritidspolitik. Inden for rammerne af denne aftale, kan administrationen af kommunalt ejede idrætsanlæg overdrages Frederiksberg Idræts Union (FIU) med henblik på, gennem en samlet administration af idrætsfaciliteterne på Frederiksberg at opnå en effektiv udnyttelse af faciliteterne, til gavn for idrætsforeninger og borgere på Frederiksberg. (..) Aftalen skal endvidere understøtte Frederiksberg Kommunes løsning af de kommunale opgaver inden for idræts- og fritidsområdet, herunder fordeling af tider i idrætsanlæg og sikring af bedst mulige udnyttelse af faciliteterne i kommunen.”

Driftsoverenskomst mellem Frederiksberg Idræts Union og Frederiksberg Kommune om administration af idrætsanlæg

”Samarbejdsaftalen har til formål at højne og udbygge samarbejdet mellem Frederikshavn Kommune og Idrætssamvirket, så resurser udnyttes bedre, og beslutninger træffes på et bredt belyst grundlag.”

Samarbejdsaftale mellem idrætssamvirket i Frederikshavn Kommune og Frederikshavn Kommune

Opgaver og roller i samarbejdsaftalen

Samarbejdsaftalerne er generelt meget forskellige på indholdssiden. Fælles for dem er dog, at de alle er bygget op om en beskrivelse af opgaver og rettigheder i samarbejdet mellem kommune og samråd og mellem samråd og foreninger. De fleste samarbejdsaftaler definerer opgaver og rettigheder for *både* kommune og samråd, imens enkelte kun beskriver pligter og opgaver for samrådet. Det primære fokus er dog i alle tilfælde på samrådenes roller og opgaver, men det varierer, hvor klar opgavefordelingen er, og hvor mange aspekter af samarbejdet aftalen omhandler.

De rettigheder, opgaver og pligter for samrådet, som er beskrevet i samarbejdsaftalerne, kan ses som en afspejling af de fire rolletyper, der også er anvendt tidligere i analysen: Interessevaretagelse, koordinering, implementering og service.

Rollen som interesseorganisation

Et af de punkter, der fylder mest i aftalerne, er punktet om kommunikation og interaktion mellem kommune og samråd. I samarbejdsaftalerne opsættes formelle rammer for kommunikationen mellem samråd og kommune i henhold til punkter som repræsentation i kommunens udvalg, samrådets høringsret samt aftaler for dialog, mødeafholdelse og informationsudveksling, hvilket kan være centralt for samrådenes mulighed for at varetage foreningernes interesser.

Repræsentation

Nedenstående uddrag er eksempler på, hvordan samarbejdsaftalerne indeholder beskrivelse af regler for repræsentation i kommunens udvalg.

"Ved årsmødet hver 4. år vælger samrådet en repræsentant, som sammen med formanden for samrådet er de to repræsentanter, som aftenskolesamrådet har i Fritidsrådet i Kolding kommune."

Samarbejdsaftale mellem Kolding aftenskolesamråd og Kolding Kommune

"NIU skal tilstræbe at have en repræsentant i Fritidsudvalget, og – i det omfang dette ikke er muligt – afholde 1-2 årlige opfølgingsmøder med de 3 idrætsrepræsentanter i FU. (..)"

Samarbejdsaftale mellem Næstved Kommune og Næstved Idræts Union

Høring

Et andet punkt, der går igen i en stor del af samarbejdsaftalerne, er beskrivelser af samrådenes høringsret. Nedenstående eksempler illustrerer, hvordan samrådene generelt synes at have gode muligheder for at blive inddraget i kommunale beslutninger – både når det gælder principielle spørgsmål og politikudvikling på området, og når det gælder mere konkrete sager, som f.eks. regulering af tilskudsregler, lokaleanvisninger, budgetter, byplanlægning mv.:

"Kultur- og Fritidsudvalget har en stor og målrettet interesse i, at idrætslivet orienteres og høres i principielle og væsentlige sager, som vedrører området, og som har berøring og betydning for idrætslivet i Egedal kommune. Således skal sager, der fra en klub, forening el.lign. måtte blive rettet til KFU og/eller KFC henvises til behandling i EIF."

Samarbejdsaftale mellem Egedal Idrætsfællesskab og Egedal Kommune

"Et grundlæggende fundament for samarbejdet er dialog mellem parterne. Dialogen kan i visse sammenhænge foregå som en høring – enten i form af en offentlig eller en målrettet høring. (..) Frederikssund forpligter sig til at høre samrådet på følgende områder: 1) Visioner, politikker, strategier og handleplaner – såvel eksisterende som kommende, 2) Budget, 3) Regelsæt for tilskud, lokalefordeling og hæderspriser, 4) Anlægsprojekter på spejderområdet, 5) Ansøgninger til facilitetspuljen (vedr. spejderområdet), 6) Udarbejdelse af lokalplaner, der vedrører spejderområder, 7) Byplanlægning, 8) Restriktioner som følge af miljøregler eller andet, som har indflydelse på BUS-organisationernes benyttelse af naturen. I øvrigt skal aftalen sikre dialog om lokalefordeling."

Samarbejdsaftale mellem Samrådet for Børne- og Ungdomsorganisationer i Frederikssund og Frederikssund Kommune

"Kulturelt samråd er kulturudvalgets dialogpartner i udformningen af Svendborg Kommunes kulturpolitik. Kulturelt samråd skal som sådan orienteres om alle forslag og større kommunale initiativer, der vedrører kulturområdet. Ved kulturudvalgets behandling af kulturpolitiske spørgsmål tilstræbes et høringssvar fra kulturelt samråd at være vedlagt sagen. Kulturelt samråd kan udtale kritik, fremkomme med forslag og henstilling om ændringer vedrørende sager inden for kulturområdet."

Samarbejdsaftale mellem kulturudvalget og kulturelt samråd i Svendborg Kommune

Generelt illustrerer mange eksempler fra samarbejdsaftalerne samrådenes mulighed for involvering i politikudviklingen. I nedenstående uddrag fremhæves samrådet som kommunens vigtigste samarbejdspartnere i udviklingen af kommunen på de givne områder:

”SIU har til enhver given tid mulighed for at frembringe input og idéer til udvikling af forenings- og idræts-området herunder SIU’s vurdering og prioritering af de i punkt 2-10 nævnte områder. SIU anses for Byrådets vigtigste samarbejdspartner i forhold til kommunens idrætsliv, og inddrages som følge heraf, både i formelle som uformelle processer, og i det visionære udviklingsarbejde, for at skabe de bedst mulige rammer for idrætslivet i Solrød Kommune. SIU involveres i samarbejdet med Byrådet, når det er relevant.”

Funktionsgrundlag for Solrød Idræts Union

Samarbejdsaftalerne mellem idrætssamråd og kommuner viser desuden, hvordan parterne ofte samarbejder omkring investering i og planlægning af anlæg og faciliteter, som i eksemplet nedenfor:

”Kommunen samarbejder med SIS omkring idrættens ønsker for idrætsanlæg, disses udformning, størrelse, art og antal som grundlag for prioriteringen af ressourcer til idrætsanlæg.”

Samarbejdsaftale mellem Svendborg Idræts Samvirke og Svendborg Kommune

I flere samarbejdsaftaler fremgår det desuden, hvordan samrådene har indflydelse på budgetterne på de respektive områder, idet de har mulighed for at fremsætte forslag til budgetter, foreningstilskud, overslag på omkostninger til anlægsudvidelser, osv. – som i det følgende eksempel:

”SIU kan til hver en tid fremsende forslag til udvikling af det idrætslige område. I forbindelse med udviklingen af Solrød Kommunes budget opfordres SIU specifikt til at fremsende forslag til drifts- og anlægsbudgettet til det idrætslige område. Med forslag henvises bl.a. til nye projekter, beløbsstørrelsen på foreningstilskud, størrelsen på takster, forenings- og aktivitetsudvikling o.a.”

Funktionsgrundlag for Solrød Idræts Union

Dialog, mødeafholdelse og informationsudveksling

Et af de emner, der fylder mest i samarbejdsaftalerne, omhandler de rammer, der skal sikre en god og kontinuerlig dialog mellem samråd og kommune. Samarbejdsaftalerne indeholder bl.a. en lang række punkter omkring mødeafholdelse og gensidig informationsudveksling, som det fremgår af nedenstående eksempler.

”Kulturelt Samråd mødes med Kultur- og Fritidsudvalget to gange årligt samt ved behov og med Kultur og Fritid to gange årligt og ved behov. Formålet med møderne er at afstemme gensidige forventninger, at følge op på tiltag og aftaler samt at udveksle synspunkter og problemstillinger til gavn for kulturområdet i kommunen. Kulturelt Samråd medvirker til fastlæggelse af dagsordenen, der udsendes en uge før mødet.”

Samarbejdsaftale mellem Kulturelt Samråd og Aabenraa Kommune

”Fritidschefen deltager i SIS's bestyrelsesmøder og informerer her om væsentlige forhold af betydning for idrætten i Svendborg Kommune. Love, cirkulærer, byrådsbeslutninger mv. som relaterer sig til SIS's arbejde fremsendes til formanden. Tilsvarende informerer SIS kommunen om synspunkter og forhold i idrætsforeninger, som er af betydning for

samarbejdet. To gange årligt gennemføres møder, hvor SIS' forretningsudvalg mødes med kulturudvalgsformanden, formanden for folkeoplysningsudvalget, kulturdirektøren og fritidschefen mhp. overordnede drøftelser om idrætslige spørgsmål i Svendborg kommune. Fritidsafdelingen tager initiativ til mødeindkaldelse."

Samarbejdsaftale mellem Svendborg Idræts Samvirke og Svendborg Kommune

Arbejds- og følgegrupper

Enkelte samarbejdsaftaler beskriver desuden, hvordan samrådet skal inddrages i arbejds- og følgegrupper omkring løsning af konkrete opgaver eller indsatser, som det fremgår af nedenstående uddrag

"NIU skal stille sig til rådighed for at blive inddraget i relevante arbejds- og følgegrupper, hvad angår specifikke indsatser på det idrætsfaglige område i Næstved Kommune."

Samarbejdsaftale mellem Næstved Idræts Union og Næstved Kommune

"Silkeborg Kulturråd deltager i processen omkring de årlige handleplaner for implementering af kommunens kulturpolitik. Sammen med kulturkonsulenten inviterer Silkeborg Kulturråd til én årlig kulturworkshop, og medlemmer af Silkeborg Kulturråd kan indgå i arbejdsgrupper for konkrete indsatser i handleplanen. Nedsættelse af ad hoc-udvalg eller arbejdsgrupper sker med baggrund i et udarbejdet kommissorium eller en beskrevet opgave."

Samarbejdsaftale mellem Silkeborg kommune og Silkeborg Kulturråd

Rollen som koordineringsorgan

Som beskrevet i rapportens indledning er der en tæt sammenhæng mellem rollen som koordineringsorgan og rollen som interesseorganisation. Muligheden for at øve indflydelse er alt andet lige stærkere, hvis samrådet formår at samordne foreningernes interesser og kan tale med én stemme over for kommunen.

Samarbejdsaftalerne indeholder en række eksempler på formuleringer, der vedrører kommunikationen mellem foreninger, samråd og kommune – herunder samrådets rolle som talerør for foreninger, som kan ses som et udtryk for en forventning om en koordinerende rolle – eksempelvis som i de nedenstående uddrag:

"Ønsket om etablering af paraplyorganisationer eller sammenslutninger ser Kultur og Fritidsudvalget som en styrkelse af samarbejdet, og for at få ét talerør."

Samarbejdsaftale mellem Egedal Idrætsfællesskab og Egedal Kommune

"Kulturelt Samråd medvirker til gensidig information mellem rådets medlemmer og Kultur- og Fritidsudvalget."

Samarbejdsaftale mellem Kulturelt Samråd og Aabenraa Kommune

Samarbejdsaftalernes indhold viser desuden, hvordan der er et ønske om, at samrådet skal arbejde for at hverve nye medlemmer med det formål at repræsentere et så bredt udsnit af kommunens foreninger som muligt, hvilket ligeledes er centralt for rollen som koordineringsorgan:

”Favrskov idrætssamvirke forpligter sig til at gøre en aktiv indsats for at samle alle idrætsforeninger under sig. Målet er, at Favrskov Idrætssamvirke skal fungere som tale-
rør for hele idrætslivet i kommunen.”

Samarbejdsaftale mellem Favrskov Kommune og Favrskov Idrætssamvirke

”NIU skal hverve nye medlemsforeninger i Næstved kommune gennem mindst en årlig
kontakt til de foreninger, der ikke er medlem, indeholdende kommunikation om den
værdi NIU skaber.”

Samarbejdsaftale mellem Næstved Idræts Union og Næstved Kommune

Rollen som implementeringsorgan

En stor del af samarbejdsaftalernes indhold relaterer sig til rollen som implementeringsor-
gan. I aftalerne er der således listet en række opgaver for samrådene, der går ud over oven-
nævnte opgave med at medvirke ved politikudvikling og at agere kommunikationskanal
for kommunen. Af disse opgaver tæller bl.a.: Administration af tilskud/kommunale mid-
ler, administration af kommunale faciliteter og profilering af kommunen.

Nedenstående eksempler fra samarbejdsaftalerne vedrører samrådets opgave med at for-
dele tilskud og puljer:

”Ved mødet i november omfordeler aftenskolerne evt. ikke-forbrugte tilskudsmidler.”

Samarbejdsaftale mellem Kolding aftenskolesamråd og Kolding Kommune

”Kulturelt Samråd skal virke som bindeled mellem Kultur- og Fritidsudvalget og kultur-
livet for at fremme kulturens vilkår i Aabenraa Kommune. For at opnå et optimalt ud-
bytte af samarbejdet har udvalget delegeret kompetence til Kulturelt Samråd ved forde-
ling af frie midler til kulturelle formål. Proceduren er: Alle ansøgninger om støtte til kul-
turelle aktiviteter i Aabenraa Kommune behandles fra 1/1 2009 af Kulturelt Samråd.
Støtten/underskudsgarantien søges direkte hos Kulturelt Samråd.”

Samarbejdsaftale mellem Kulturelt Samråd og Aabenraa Kommune

”Solrød Idræts Union anbefaler, til Folkeoplysningsudvalgets endelige godkendelse,
støtte til foreningernes leder- og instruktøruddannelse, foreningernes udgifter til rejser til
nationale stævner og konkurrencer (Rejsefonden), og til Solrød Kommunes rekvisit-
pulje.”

Funktionsgrundlag for Solrød Idræts Union

Samarbejdsaftalerne indeholder tilsvarende beskrivelser af samrådenes opgaver i forbin-
delse med administration af kommunale faciliteter, herunder lokaler, anlæg og materiel.
Det forekommer i særdeleshed på idrætsområdet, som i det følgende eksempel:

”Det er udvalgets interesse, at idrætten deltager i den overordnede årlige lokalefordeling
i samråd med KFC og idrætsinspektørerne, og derigennem er med til at sikre en hen-
sigtsmæssig og optimal udnyttelse af lokaler og udendørsanlæg overalt i kommunen.”

Samarbejdsaftale mellem Egedal Idrætsfællesskab og Egedal Kommune

Foruden ovennævnte, indeholder samarbejdsaftalerne også andre opgaver, der bliver løst af samrådet for kommunen, såsom at fremme frivilligheden, at profilere kommunens fritids- og kulturliv, uddele hæderspriser, deltage i samarbejde på tværs af den dansk-tyske grænse, afholde af arrangementer og støtte demokratiske processer såsom deltagelse ved lokalvalg.

Rollen som serviceorgan

Nedenstående uddrag er eksempler på, at samarbejdsaftalerne opstiller samrådets forpligtelse til at give foreningsservice i form af information og vejledning til foreninger. Punktet om forpligtelser til foreningsservice fylder generelt ikke meget i samarbejdsaftalerne.

”NIU’s kerneopgaver er som følger og varetagelsen heraf berettiger til udbetaling af ‘Idrætsfagligt Virke’ (bl.a.):

- NIU skal drive en hjemmeside (aktuelt www.niu.dk) med relevante informationer og servicetilbud for foreningerne, og herfra udsende mindst 4 årlige nyhedsbreve
- NIU skal tilbyde sine medlemsforeninger råd og vejledning i forbindelse med foreningernes drift
- NIU skal aktivt informere medlemsforeningerne om det årlige NIU repræsentantskabsmøde og sikre en opbakning bag og en indflydelse på de opgaver der varetages af NIU.”

Samarbejdsaftale mellem Næstved Kommune og Næstved Idræts Union (NIU)

”Generelle serviceydelser, som Viborg Idrætsråd yder:

- Information om aktuelle idrætsstilbud i Viborg Kommune
- Rådgivning, vejledning og information om forhold af betydning for idrætten i Viborg Kommune
- Konsulenttydelser vedr. opstart af nye idrætsforeninger i Viborg Kommune
- Konsulenttydelser i forbindelse med relevante foreningsbaserede/foreningsrelaterede idrætsrelaterede projekter i Viborg Kommune
- Formidling af relevant information på idrætsområdet til kulturforvaltningen
- Afholdelse af kurser og seminarer om emner af almen interesse for det lokale idræts- og foreningsliv
- Afholdelse af årlige formandsmøder for foreningerne i Viborg Kommune.”

Samarbejdsaftale mellem Viborg Idrætsråd og Viborg Kommune

Kommunale opgaver

De kommunale opgaver kan ikke altid klart adskilles fra de opgaver, der oplystes for samrådene. Som ovenstående analyse viser, er der ofte tale om et *samarbejde* mellem kommune og samråd. Der er dog visse opgaver, der går igen i samarbejdsaftalerne som kommunale ansvarsområder – af de vigtigste er finansiering og støtte i form af sekretariatsbistand og lokaler.

En stor del af samarbejdsaftalerne indeholder beskrivelser af det kommunale driftstilskud til samrådet, såsom nedenstående uddrag:

”Byrådet bevilger et årligt tilskud til Favrskov Idrætssamvirke. I 2015 er beløbet på 31.000. Tilskuddet skal dække Favrskov Idrætssamvirkes udgifter forbundet med deltagelse i kurser, workshops og lignende, herunder de opgaver, som fremgår af nærværende samarbejdsaftale.”

Samarbejdsaftale mellem Favrskov Kommune og Favrskov Idrætssamvirke

”Slagelse Kulturråd modtager årligt 25.000 kr. i administrationstilskud. Slagelse Kulturråd indsender årsregnskab med dokumentation for anvendelse af midlerne senest ultimo april. Slagelse Kulturråd modtager årligt 25.000 kr. i tilskud til at sætte særligt fokus på de frivilliges indsats i kulturlivet og understøtte denne indsats, f.eks. gennem kurser eller inspirationsarrangementer for frivillige. I forbindelse med særlige arrangementer har Slagelse Kulturråd mulighed for at ansøge om ekstra midler.”

Samarbejdsaftale mellem Slagelse Kulturråd og Slagelse Kommune

På samme måde indeholder en del af samarbejdsaftalerne beskrivelser af den kommunale forpligtelse til at stille lokaler, sekretariatsbistand og i nogen tilfælde konsulentbistand til rådighed for samrådet, som det bl.a. fremgår af nedenstående eksempler:

”Kulturkonsulenten fra Kultur- og Fritidsafdelingen deltager i Silkeborg Kulturråds møder med henblik på gensidig orientering. Kulturkonsulenten er 'observatør' og er således ikke med til at træffe beslutninger i Kulturrådet, men er til rådighed for drøftelse og afklaring af aktuelle emner og problemstillinger. Kulturkonsulenten er ikke til stede, når kulturrådet drøfter ansøgninger.”

Samarbejdsaftale mellem Silkeborg Kommune og Silkeborg Kulturråd

”Fritidsafdelingen løser flg. opgaver af administrativ karakter: 1) postekspedition herunder udfærdigelse af postlister, 2) udsendelse af mødeindkaldelser og referater, 3) udsendelse af materiale fra SIS til registrerede foreninger eller andre relevante interessenter, 4) øvrige opgaver – efter aftale med fritidschefen. (..) Forvaltningen er bemyndiget til at åbne SIS' post med henblik på hurtig ekspedition. Udgifterne til ovenstående sekretariatsfunktioner varetages af Svendborg Kommune.”

Samarbejdsaftale mellem Svendborg Idræts Samvirke og Svendborg Kommune

Opsummerende om samarbejdsaftalerne

Samlet har analysen af samarbejdsaftalerne givet indblik i både samrådenes roller, men også i arbejdsdelingen mellem samråd og kommuner, og samarbejdsaftalerne i analysen kan ses som konkrete eksempler på, hvordan samarbejdet kan struktureres.

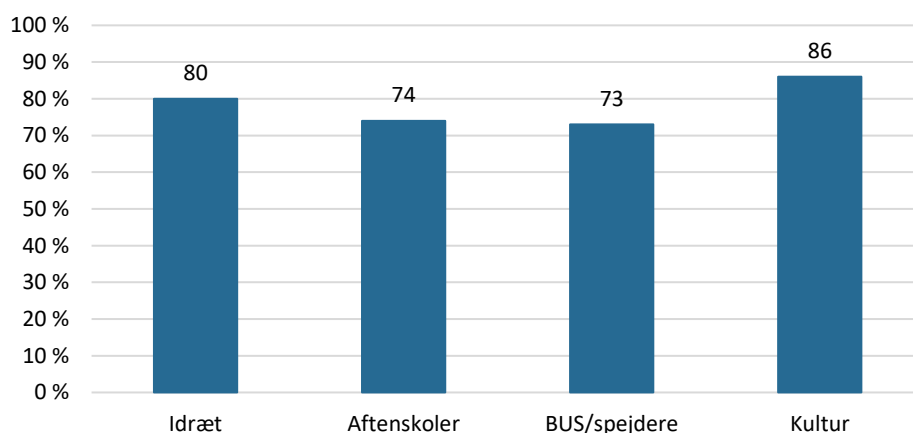
Som det fremgik af analysen, omhandler samarbejdsaftalerne især opgaver for samrådene og særligt opgaver og rettigheder, der relaterer sig til samrådets rolle som interesseorganisation. Det er derudover interessant, at rollen som implementeringsorgan fylder relativt meget i aftalerne sammenlignet med, hvor meget det fylder i samrådenes egne vedtægter. Det hænger dog naturligt sammen med, at det netop er i forhold til sådanne opgaver, at der kan være særligt behov for at formalisere samarbejdet mellem samråd og kommuner. Samarbejdsaftalerne viste desuden, hvordan de kommunale forpligtelser hovedsageligt omhandler spørgsmålet om økonomisk støtte og sekretariatsbistand til samrådene.

Møder og øvrig kontakt mellem samråd og kommuner

Kontaktfladerne mellem samrådene og kommunerne kan være både formelle og uformelle. Dette afsnit vil se nærmere på karakteren af disse kontaktflader: I hvilken udstrækning har samrådene en fast kontaktperson i forvaltningen? Hvor mange formelle møder har samrådene med forvaltningen og politikerne? Og hvor stort er omfanget af den uformelle kontakt mellem parterne?

Figur 22 viser, at størstedelen af samrådene har en fast kontaktperson i forvaltningen. Det gør sig gældende på tværs af områder, og variationen er derfor begrænset. Andelen er dog størst på det kulturelle område, hvor 86 pct. af samrådene angiver, at de har en fast kontaktperson. Det kan hænge sammen med, at forvaltningen ofte har en sekretariatsfunktion for de kulturelle samråd og også ofte har været involveret i deres etablering.

Figur 22: Samråd med fast kontaktperson i forvaltningen – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser andelen af samråd, der har svaret 'ja' på spørgsmålet: 'Har samrådet en fast kontaktperson i kommunens forvaltning?'. Kategorien 'øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: 154.

De uddybende svar viser også, at der ikke nødvendigvis er tale om én person. Nogle samråd nævner, at det kan variere alt efter, hvilket emne der er tale om. Det varierer også, hvem samrådene nævner som kontaktperson – om det er forvaltningschefen eller konsulenten på området.

Også blandt dem, der har svaret, at de ikke har en fast kontaktperson, er der enkelte samråd, som har flere kontaktpersoner. Andre af disse svarer, at de har en god relation til kommunen og ved, hvem de skal kontakte, selvom de ikke har defineret det som en fast kontaktperson. For langt de fleste samråds vedkommende er det dermed tydeligt for dem, hvem de skal gå til i forvaltningen.

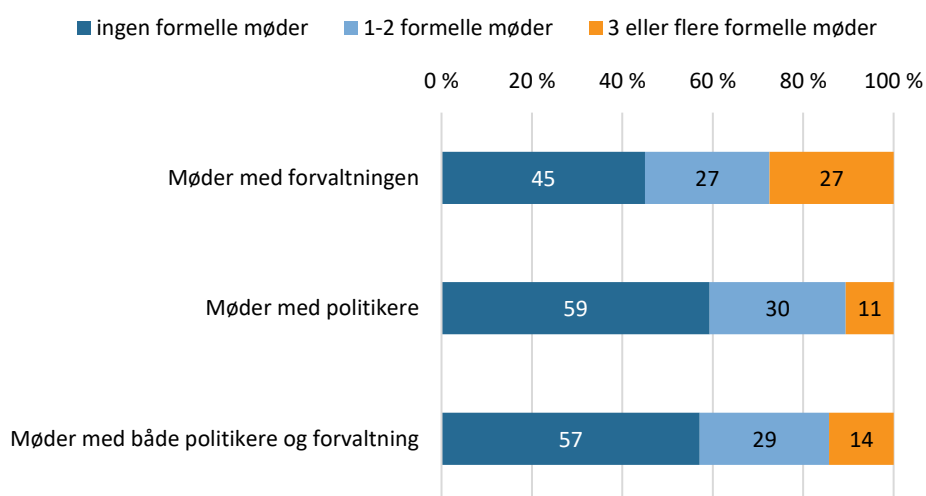
Antallet af møder med kommunen

Omfanget af samrådenes formelle møder med kommunen er belyst ved tre forskellige spørgsmål:

- Antallet af formelle møder med forvaltningen
- Antallet af formelle møder med politikere
- Antallet af formelle møder med både forvaltningen og politikere.

Som figur 23 viser, er formelle møder med forvaltningen noget mere udbredte end møder med politikere. I alt angiver 54 pct., at de har formelle møder med forvaltningen. 27 pct. har et til to faste møder med forvaltningen, og lige så mange har tre eller flere faste møder. Den samlede andel, som har faste møder med politikere, er på 41 pct., og 43 pct. når det gælder politikere og forvaltning sammen¹⁷

Figur 23: Antal årlige møder – fordelt på typer af møder (andel i pct.)

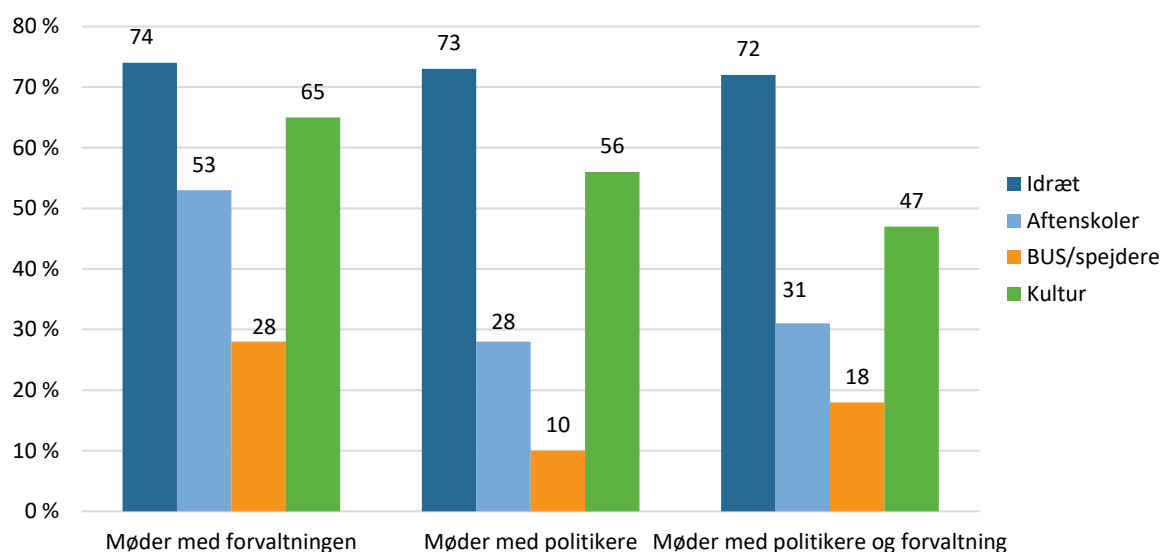


Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Hvor mange formelle møder har samrådet gennemsnitligt med kommunen i løbet af et år?' n: Faste møder med forvaltningen: 131, faste møder med politikere: 113, faste møder med både politikere og forvaltning: 119.

Der er nogle klare forskelle på tværs af områder, når det gælder udbredelsen af formelle møder (figur 24). På idrætsområdet har knap tre fjerdedele af samrådene angivet, at de har et eller flere formelle møder inden for alle tre mødetyper, men også mange af de kulturelle samråd har formelle møder på både forvaltningsniveau og politisk niveau. På aftenskoleområdet har over halvdelen af samrådene faste møder med forvaltningen, mens betydeligt færre har møder med det politiske niveau. Generelt ligger BUS/spejdersamråd lavest, når det gælder andelen af samråd med formelle møder – på tværs af de forskellige mødetyper. Det gælder særligt i forhold til møder med politikere, som kun 10 pct. af BUS/spejdersamrådene har.

¹⁷ Der er dog flere samråd, som ikke har svaret på spørgsmålet om antallet af møder. Det er uvist, om det skyldes, at de ikke kender antallet, eller om de ingen møder har. Antallet af samråd, som har svaret, er dog lavere for 'møder med politikere' og 'møder med både forvaltning og politikere' end for 'møder med forvaltningen'. Det kan tyde på, at nogle samråd har undladt at svare på de spørgsmål, hvor de ikke har nogen møder. Derfor kan andelen uden formelle møder ved de to sidste kategorier forventes at være lidt højere i praksis, end figuren viser.

Figur 24: Samråd med et eller flere formelle møder – mødetype og område (andel i pct.)



Figuren viser andelen af samråd inden for de respektive områder, som har angivet, at de har et eller flere faste formelle møder med hhv. forvaltningen, politikere eller politikere og forvaltning sammen. Kategorien 'øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: Forvaltning: 126, politikere: 107, politikere og forvaltning: 113.

Enkelte samråd har uddybet deres svar. Her nævner nogle samråd, at møderne skal ses i sammenhæng med møderne i folkeoplysningsudvalget. Enten fordi møderne er fastlagt som en del af møderne i udvalget, eller fordi samrådet mødes med kommunen ved udvalgs møderne på grund af repræsentationen der.

To samråd giver udtryk for, at antallet af møder er reduceret i forhold til tidligere, mens andre svar viser, at der kan være variation i omfanget af de formelle møder alt efter den konkrete situation:

“Ved sparerunder og andet indkalder formand og næstformand til møde med kultur- og idrætsudvalgets formand.”

“Vi har det forgangne år haft ca. 6 møder med politikere og forvaltning, da vi har udarbejdet ny kulturpolitik, men det er ikke faste aftalte møder (endnu).”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På tværs af kommunetyper ses en tendens til, at faste møder mellem samråd og kommunalpolitikere er mere udbredte i yderkommunerne end i de øvrige kommunetyper. 70 pct. af samrådene i yderkommunerne har faste møder med politikere, mens 71 pct. har møder med både politikere og forvaltning, hvilket er betydeligt flere end i de øvrige kommunetyper (se tabel 11 og 12 i bilagsmateriale). Da der er forholdsvis få samråd i yderkommunerne i undersøgelsen, skal andelen dog tages med et vist forbehold.

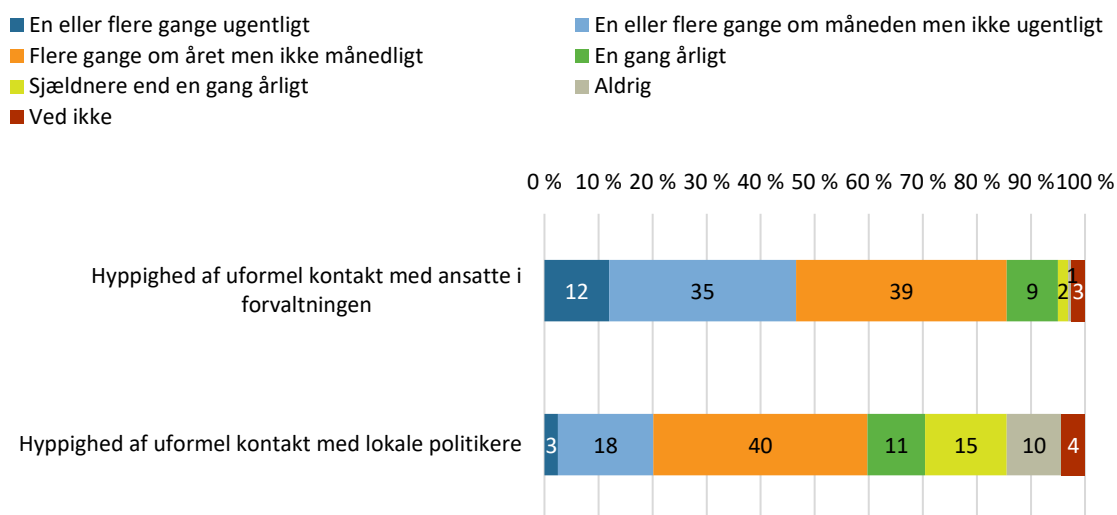
Den uformelle kontakt

Ud over den formelle kontakt, er det interessant at se på omfanget af den uformelle kontakt, samrådene har med kommunens forvaltning og politikere. Kontakten kan f.eks. ske gennem telefonisk kontakt, mails eller uformelle møder.

Figur 25 viser først og fremmest, at den uformelle kontakt til forvaltningen er mere udbredt end den uformelle kontakt til de lokale politikere. Derudover er der stor variation i hyppigheden på tværs af samråd. 12 pct. af samrådene har uformel kontakt med forvaltningen en eller flere gange ugentligt, men det mest almindelige er en eller flere gange om måneden eller flere gange om året, som næsten tre fjerdedele sammenlagt har sat kryds ved. 11 pct. af samrådene har uformel kontakt en gang årligt eller sjældnere.

Når det gælder uformel kontakt til politikerne, har kun få samråd meget hyppig kontakt, mens 25 pct. angiver, at de enten aldrig eller sjældnere end en gang årligt har uformel kontakt med lokale politikere.

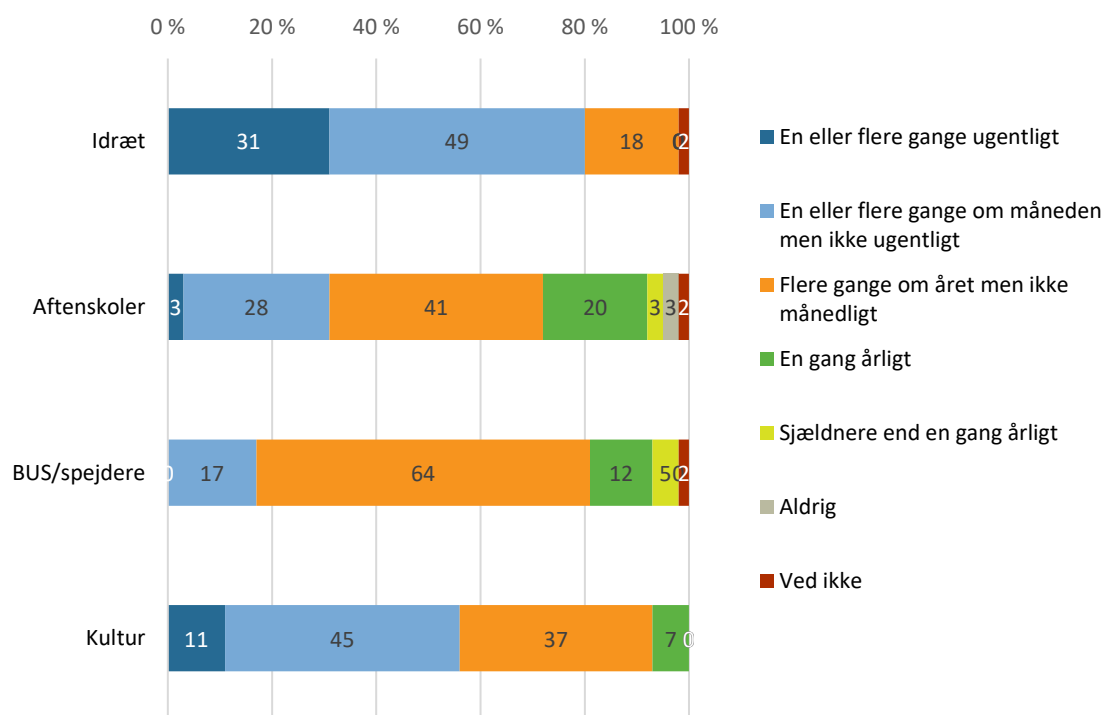
Figur 25: Samrådenes uformelle kontakt med kommunen (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålene: 'Hvor ofte er samrådet (som organ) i kontakt med ansatte i den kommunale forvaltning – ud over de formelle møder? (fx gennem telefon, mail eller uformelle møder)' og 'Hvor ofte er samrådet (som organ) i kontakt med lokale politikere i kommunen – ud over de formelle møder? (fx gennem telefon, mail eller uformelle møder)'. n = 159.

Fordelt på områder er det idrætssamrådene efterfulgt af de kulturelle samråd, som har den hyppigste uformelle kontakt med forvaltningen, mens BUS/spejdersamråd har den mindst hyppige (figur 26). Mønstret følger dermed mønstrene i den formelle kontakt, som er beskrevet overfor, hvilket tyder på, at de samråd, der har formelle relationer, også i højere grad benytter sig af de uformelle kanaler.

Figur 26: Hyppigheden af uformel kontakt med forvaltningen – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet 'Hvor ofte er samrådet (som organ) i kontakt med ansatte i den kommunale forvaltning ud over de formelle møder (fx gennem telefon, mail eller uformelle møder)' – fordelt på områder. Kategorien 'Øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: 152.

Mønstret gentager sig også, når det gælder den uformelle kontakt til kommunale politikere, hvor idrætsområdet i endnu større grad skiller sig ud: 46 pct. af idrætsrådene har uformel kontakt til lokale politikere mindst en eller flere gange om måneden, mens den tilsvarende andel for de øvrige områder ligger mellem 7 og 13 pct. (se tabel 13 i bilagsmaterialet).

På BUS/spejderområdet har 44 pct. af samrådene angivet, at de aldrig eller sjældnere end én gang årligt er i uformel kontakt med kommunale politikere. Den tilsvarende andel på aftenskoleområdet er på 33 pct. Samlet tyder analysen på, at idrætssamrådene har en bredere vifte af både formelle og uformelle kontaktflader end de øvrige samråd, hvilket blandt andet kan hænge sammen med idrætsområdets større volumen.

Der er begrænsede forskelle på omfanget af den uformelle kontakt mellem samråd og kommuner på tværs af kommunetyper. Dog er der en lidt større andel af samrådene i yder- og landkommuner, som aldrig eller sjældnere end en gang om året tager uformel kontakt til lokale politikere, end i de øvrige kommunetyper (se tabel 14 i bilagsmaterialet).

Uddelegerede opgaver og kompetencer

I spørgeskemaundersøgelsen er samrådene blevet spurgt om, hvorvidt kommunen har uddelegeret nogen særlige kompetencer eller opgaver til samrådet. Omfanget af dette kan ses

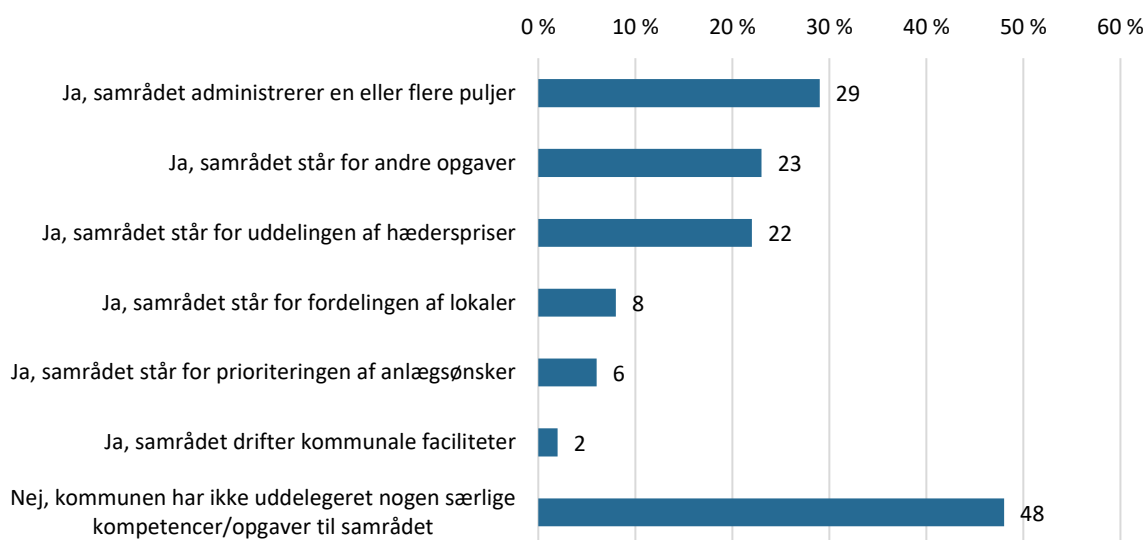
som et udtryk for, i hvilken udstrækning samrådene – ud over deres øvrige roller – også varetager roller relateret til implementeringen af konkrete opgaver.

Resultaterne viser, at lidt over halvdelen af samrådene i undersøgelsen svarer bekræftende på spørgsmålet. Det er betydeligt flere end den fjerdedel af samrådene, der har nævnt implementeringsopgaver direkte i deres formålsbeskrivelser i vedtægterne, hvilket viser, at samrådenes roller i praksis kan være mere omfattende.

Som figur 27 viser, er administrationen af en eller flere puljer den opgavetype, flest samvirker varetager, men også uddelingen af hæderspriser er en opgave, som en hel del samråd – 22 pct. – har påtaget sig.

Betydeligt færre samråd – men dog nogle – har påtaget sig opgaver vedrørende faciliteter og anlæg. 8 pct. står for fordelingen af lokaler, 6 pct. for prioriteringen af anlægsønsker, mens 2 pct. drifter kommunale faciliteter.

Figur 27: Uddelegerede kompetencer/opgaver fra kommunen



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Har kommunen uddelegeret nogen særlige kompetencer/opgaver til samrådet?' n = 160. Der var mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100.

Derudover har knap en fjerdedel af samrådene svaret, at de står for andre opgaver. 37 af disse samråd har uddybet deres svar, som viser, at 'andre opgaver' dækker over mange forskellige ting, på mange forskellige niveauer.

For det første er der flere eksempler på helt konkrete opgaver, som samrådene løser for kommunerne:

"Uddeler tilskud til lederuddannelse på vegne af kommunen."

"Ansættelse af ledere og medarbejdere på egne og kommunale idrætsanlæg, al fordeling af trænings- og kampafviklingstimer, styring af egne bygge-/reoveringsopgaver, brugertilfredshedsundersøgelser, optælling og statistik for lokale- og banebrug – og sikkert et par opgaver til, som jeg lige nu har glemt."

"Bevilling af tilskud eller underskudsgaranti op til 20.000 på grundlag af bevilling på ca. 115.000 årlig. Kultur og Fritidsudvalget behandler ansøgninger over 20.000."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Andre af de uddybende svar omhandler ikke deciderede opgaver, men er i højere grad eksempler på samrådenes kompetencer. Eksempelvis nævnes områder, hvor samrådet er høringspart eller på anden måde inddrages:

"Bliver taget med på råd ved beslutninger som omhandler vores område."

"Høringspart ved større beslutninger på idrætsområdet."

"Kommenterer KFU's dagsorden og uddeling af puljer og er høringspart til relevante sager."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Andre af de uddybende svar omhandler roller knyttet til konkrete aktiviteter for medlemmerne, som samrådene har påtaget sig, og som kan være centrale for deres rolle som serviceorgan, men som ikke nødvendigvis kan ses som udtryk for, at de er direkte involveret i implementeringen af kommunale opgaver:

"Samrådet står for at afholde kurser, netværksmøder, fyraftensmøder, kulturcafeer, workshops mv. for medlemmer, samt kortlægning af kulturlivet, samt deltagelse i store begivenheder eks. kulturuge (som dog er aflyst). Samrådet rådgiver også ift. ansøgninger i vores aktivitetspulje."

"Samrådet arrangerer årligt 1-2 foredrag."

"Videreformidle politiske beslutninger og høringer."

"Formidling af relevante nyheder fra forvaltningen via samrådets hjemmeside, og nyhedsbreve."

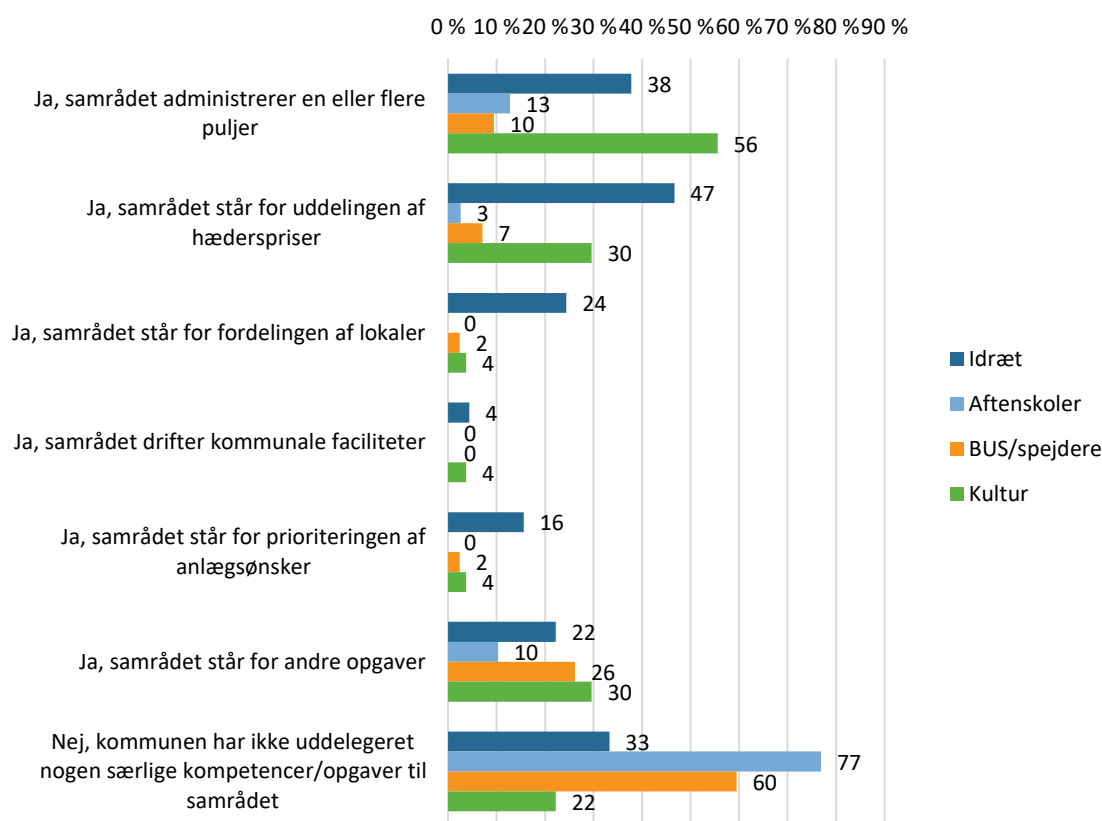
Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På tværs af områder er der store forskelle på, i hvilken udstrækning kommunen har uddelegeret særlige kompetencer eller opgaver til samrådet, og hvilke typer af opgaver det drejer sig om.

Først og fremmest er der et helt klart mønster, når der ses på andelen af samråd uden uddelegerede kompetencer/opgaver (figur 28). Hvor mere end tre fjerdedele af aftenskole-samrådene og 60 pct. af BUS/spejdersamrådene ikke har fået uddelegeret

opgaver/kompetencer, er den tilsvarende andel nede på en tredjedel på idrætsområdet og 22 pct. på kulturområdet. Uddelegeringen af ansvar sker dermed i særlig grad inden for idræt og kultur.

Figur 28: Uddelegerede opgaver/kompetencer – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Har kommunen uddelegeret nogen særlige kompetencer/opgaver til samrådet?' – fordelt på områder. Kategorien 'øvrige samråd' indgår ikke i figuren'. n = 153. Der var mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100.

På kulturområdet er det i særlig grad administrationen af puljemidler, der fylder. 56 pct. af de kulturelle samråd i undersøgelsen varetager denne opgave, mens 38 pct. af idrætssamrådene gør det samme. Selvom det er en begrænset andel, er det derudover værd at bemærke, at der også er samråd inden for aftenskoleområdet (13 pct.) og BUS/spejderområdet (10 pct.), der administrerer puljer.

På idrætsområdet fylder særligt uddelingen af hæderspriser, som 48 pct. af idrætssamrådene står for. Den tilsvarende andel for de kulturelle samråd er på 30 pct., mens det fylder meget lidt blandt de øvrige samråd. En medvirkerne forklaring på det kan være det begrænsede antal foreninger inden for både BUS/spejdersamråd og aftenskolesamråd. Endelig er det helt overvejende på idrætsområdet, at der findes samråd, som har opgaver relateret til fordelingen af lokaler og anlægsønsker.

Ses der på tværs af kommunetyper, er det interessant, at der er flere samråd med kompetencer/opgaver i yderkommunerne end i de øvrige kommuner. Særligt administrationen af puljemidler samt uddelingen af hæderspriser ser ud til i højere grad at været uddelegeret til samrådene i yderkommuner end i de øvrige kommunetyper (se tabel 16 i bilagsmateriale).

Det ovenstående mønster på tværs af områder genfindes også i det gennemsnitlige antal af opgaver/kompetencer, samrådene har sat kryds ved. Idrætsrådene har gennemsnitligt 1,5 opgaver, mens det tilsvarende tal for aftenskoleområdet er på 0,26. Generelt er der stor spredning i antallet af opgaver på tværs af samrådene. De fleste samråd med opgaver har sat kryds ved en enkelt kategori, men der er dog 9 pct. af samrådene, som har sat kryds ved mellem tre-fem forskellige opgaver/kompetencer.

Samlet viser resultaterne, at samråd i nogen og varierende grad samarbejder med kommunen om, at bestemte opgaver bliver løst. Det er dog på relativt afgrænsede områder, at samrådene involveres på denne måde, og analysen tyder dermed ikke på, at rollen som implementeringsorgan fylder meget i samrådenes praksis.

Samrådenes vurdering af egen indflydelse

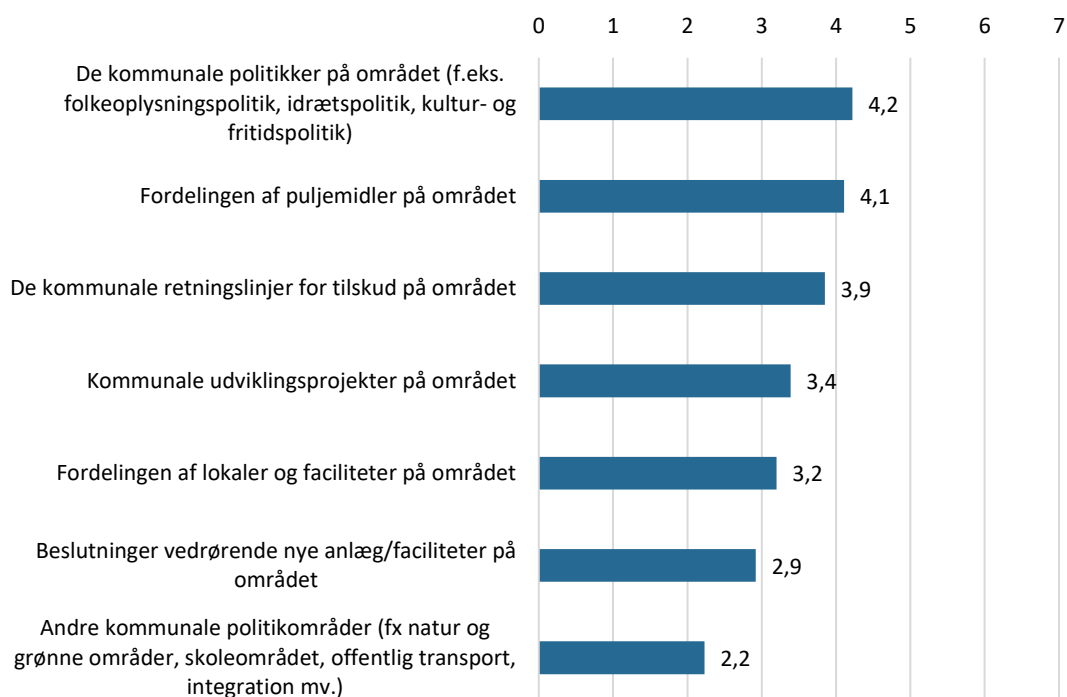
De foregående afsnit har undersøgt praksis omkring relationen mellem samrådene og kommunerne. Dette afsnit ser nærmere på, hvor stor indflydelse samrådene vurderer, de har på forskellige aspekter af forvaltningen inden for deres område, og der ses på samspillet mellem den beskrevne praksis og selvvurderet indflydelse.

Her er det interessant både at se på, hvor samrådene oplever mest indflydelse og mindst indflydelse. Figur 29 viser, at indflydelsen – i vid udstrækning – er begrænset til samrådenes område.

Den gennemsnitlige selvvurderede indflydelse er højest, når det gælder indflydelse på de kommunale politikker på området, fordelingen af puljemidler og de kommunale retningslinjer for tilskud på området.

I forhold til hvorvidt samrådene har indflydelse på fordeling af puljer, ser der ud til at være en sammenhæng med, om kommunen har uddelegeret kompetencer/opgaver til området. De samråd, der ikke har delegerede kompetencer, har en gennemsnitlig selvvurderet indflydelse på 3,81 ud af 7, mens de, der har delegerede opgaver, har et gennemsnit på 4,73. Det hænger godt sammen med, at de opgaver, der ligger i uddelegeringen, netop ofte er fordeling af puljemidler m.m. (se tidligere i kapitel 2).

Figur 29: Selvvurderet indflydelse (gennemsnit på skala fra 1-7)



Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'På en skala fra 1-7, hvor '1' er 'ingen indflydelse' og '7' er omfattende indflydelse, hvordan vurderer du graden af samrådets indflydelse inden for de følgende temaer?' n: 154-157.

I den anden ende af skalaen viser gennemsnitstallene, at der ikke er mange samråd, der oplever at have indflydelse på udviklingen af andre kommunale politikområder som skoleområdet, natur og grønne områder, offentlig transport eller integration. Den gennemsnitlige oplevede indflydelsesgrad er ligeledes lav, når det gælder beslutninger om etableringen og fordelingen af lokaler og anlæg.

Respondenterne havde mulighed for at uddybe deres besvarelse i et åbent kommentarfelt. 38 samråd har benyttet muligheden. Ni af dem fremhæver, at deres indflydelse særligt sker gennem deres repræsentant i folkeoplysningsudvalg eller fritidsråd. Ni andre samråd fremhæver deres høringsret som der, hvor de oplever at have indflydelse. I forbindelse med høringerne nævner flere dog, at de nok bliver hørt, men at det reelt kan være svært at få ændret på beslutningsforslag.

Syv af samrådene uddyber, at det kan være en udfordring at opnå indflydelse. Et samråd oplever, at deres forvaltningsområde er blevet lagt sammen med et andet, og at de med en ny kommunal chef på området ikke længere har samme høje prioritet og indflydelsesmulighed som tidligere. Et enkelt mener, at samrådet er et alibi projekt for kommunen, mens et andet samråd fremhæver, at det kan være svært at være bindeleddet mellem kommunen og foreningerne, når der også er den direkte kontakt mellem foreninger og kommunen:

”Det kan godt være noget op ad bakke nogle gange. Dels fordi de enkelte foreninger går direkte til kommune/politikere med deres sager, dels fordi kommunen ikke altid husker at inddrage samrådet.”

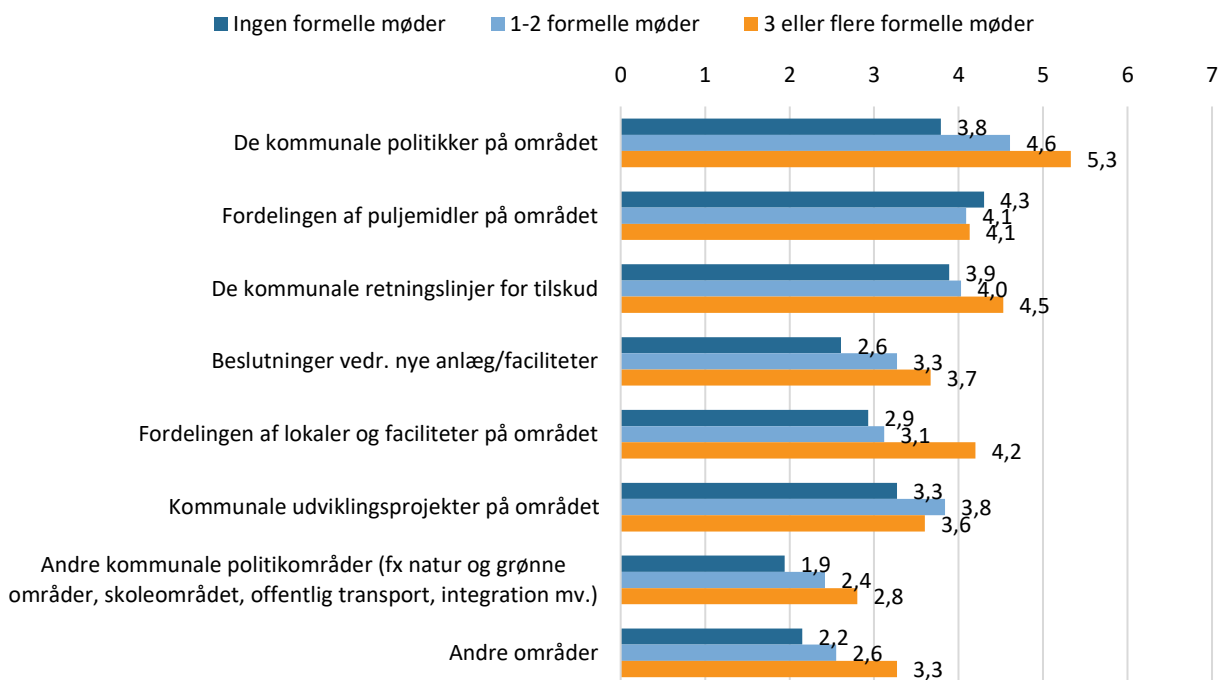
Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Ses der på tværs af områder, er den samlede gennemsnitlige indflydelsesgrad lavest på kulturområdet og højest på idrætsområdet. Derudover vurderer samrådene på idræts- og aftenskoleområdet især, at de har indflydelse på de kommunale politikker, mens det for BUS/spejdersamrådene og de kulturelle samråd især er fordelingen af puljemidler på området, de oplever at kunne påvirke.

Der er ikke noget, der tyder på, at der er forskel på samrådenes selvvalgte indflydelse på tværs af kommunetyper. Det ser imidlertid ud til, at der er et sammenfald mellem, hvor ofte de er i kontakt med kommunen, og hvor stor indflydelse de oplever at have.

Figur 30 viser den gennemsnitlige selvvalgte indflydelse krydset med, hvor mange gange om året samrådet har formelle møder med politikere. For alle forvaltningsområder – med undtagelse af forvaltningen af puljemidler – er samråd med flest formelle møder samtidigt dem, der oplever at have mest indflydelse. Den samme tendens gør sig også gældende ved formelle møder med forvaltningen og møder med forvaltning og politikere sammen.

Figur 30: Gennemsnitlig selvvalgt indflydelse – fordelt på antallet af møder med politikere

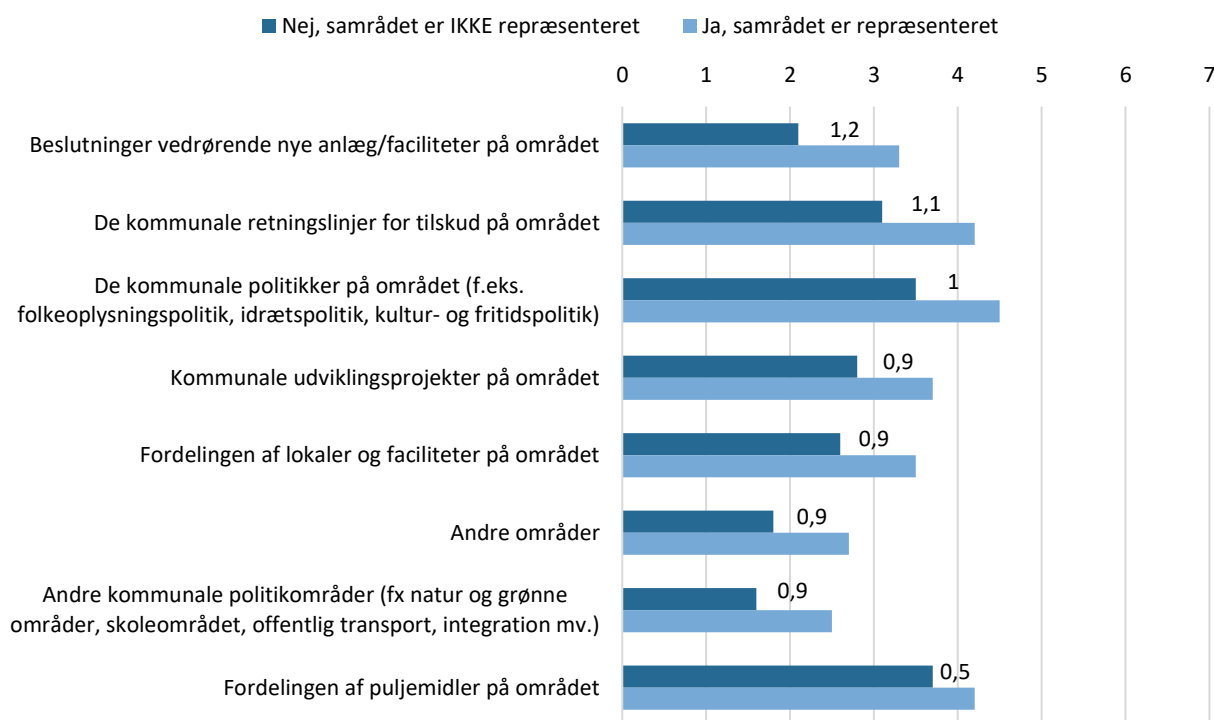


Figuren viser den gennemsnitlige selvvalgte indflydelse fordelt på antallet af formelle møder, samrådet har med lokale politikere på et år. Det er målt på en skala fra 1-7, hvor '1' er 'ingen indflydelse', og '7' er omfattende indflydelse. n: 113-115 (med undtagelse af 'andre områder' n: 85).

Samme tendens ses, når det gælder sammenfald mellem uformelle kontakter mellem samråd og kommune og samrådenes oplevede indflydelse. Jo flere gange et samråd har kontakt til forvaltningen, desto større indflydelse svarer samrådene, de har. Dette er gældende for alle udsagnene, så en hyppig kontakt ser ud til at have en positiv sammenhæng med den involvering, der sker gennem samrådene.

Der er dog også mere formelle, organisatoriske parametre, der ser ud til at hænge sammen med samrådenes indflydelsesmuligheder. Der er en lille tendens til, at de samråd, der modtager driftstilskud fra kommunen, oplever at have større indflydelse end dem, der ikke gør. Figur 31 viser, at det samme gør sig gældende for de samråd, der er repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalgene i kommunerne: For alle parametre er den selvvaluerede indflydelse højst blandt de samråd, der er repræsenteret i udvalget. Tallene inde i figuren viser forskellen på den gennemsnitlige score på skalaen blandt de samråd, der er repræsenteret, og de samråd der ikke er.

Figur 31: Gennemsnitlig selvvaluerede indflydelse – fordelt på repræsentation i § 35 stk. 2-udvalg



Figuren viser den gennemsnitlige selvvaluerede indflydelse fordelt på, om samrådene er repræsenteret i § 35 stk. 2 udvalget. Tallene viser forskellen i selvvalueret indflydelse på dem, der er repræsenteret i et § 35 stk. 2-udvalg og dem, der ikke er. Det er målt på en skala fra 1-7, hvor '1' er 'ingen indflydelse', og '7' er omfattende indflydelse. n: 147-149 (med undtagelse af 'andre områder' n: 109).

Supplerende havde samrådene mulighed for at give et eksempel på en konkret sag, hvor de vurderede, at de havde spillet en særlig rolle. I besvarelsene er det tydeligt, at samrådene på de fire områder har forskellige fokuspunkter.

De kulturelle samråd (12 ud af 17) fremhæver særligt store arrangementer som 'spil dansk uge', kulturevents som kulturnætter eller kulturformidlende produkter som en kulturkalender. Langt de fleste står for både idé og gennemførelse, men samrådenes indflydelse kan også ske ved at plante en idé i kommunen:

"Vi har fået en Kulturel Rygsæk til vores skoleelever. Forslaget til rygsækken kom fra Kulturelt Samvirke. Politikerne tjekkede totalt ind på ideen og forvaltningen gik i gang. Samvirket har klart været meget med til, at vi har fået rygsækken. Det indholdsmæssige har Samvirket ikke haft meget med at gøre."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Fem af de kulturelle samråd fremhæver deres indsats i forbindelse med udarbejdelse af politikker, og at de har arbejdet på at skabe gode vilkår omkring puljetildeling. Tre kulturelle samråd nævner, at de har været med til at få etableret nye faciliteter (kultursted/kulturhus), og et enkelt, at de har arbejdet med at sætte større fokus på forsamlingshusene i kommunen.

BUS/spejdersamrådene fremhæver især eksempler (15 ud af 19), hvor de har haft indflydelse på nye tilskudsordninger og retningslinjer. Enkelte fremhæver også, at de har haft held til at gå imod (ellers vedtagne) ændringsforslag, der ville have forværret foreningernes situation:

"[Der var] forslag om at sætte lokaletilskuddet ned. Kommunen/politikere lyttede, det blev ikke sat ned."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

"Ifm. en omfattende budgetændring, stod flere lokaler til at blive nedlagt, og dette var vi med til at ændre, så spejdergrupperne kunne fastholde deres lokaler."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

En del (5 af 19) af BUS/spejdersamrådene har også fokus på faciliteter og rammer. Det er både i forhold til lokaler til grupperne, til lokaletilskud og i forbindelse med nye hytter. Men også mere almen adgang til og brug af naturen bliver fremhævet:

"Den største indflydelse har været naturområdet [område]. Samrådet indkaldte en mængde repræsentanter fra foreningslivet, og der blev nedsat en arbejdsgruppe, der indgav et høringssvar til kommunen. Ud fra det endelige kommunale projekt, kunne man se, at vi havde haft en væsentlig indflydelse på resultatet. Vi var med i en arbejdsgruppe, som var med til at udforme shelters, fugleskjul og fiskebro."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

For aftenskolesamrådene er deres gode eksempler på indflydelse helt overvejende (12 ud af 14) knyttet til påvirkning af regler, retningslinjer og politikker. Der er eksempler på, at de har fået begrænset beskæringer i pensionisttilskuddene i kommunen, at små aftenskoler kan 'gemme' eventuelt ubrugte debatmidler (10 pct. af deres støtte) i op til tre år for at undgå tilbagebetalinger, samt forhøjet tilskud i landområderne.

Et par af aftenskolesamrådene fremhæver større samarbejdsprojekter som eksempelvis deltagelse i kommunale projekter med aktiviteter for udviklingshæmmede eller ensomme, eller som dette samråd, der har taget initiativ til et større partnerskab:

”Det er lykkedes Samrådet at etablere et partnerskab med kommunens sundhedsafdeling og den boligsociale helhedsplan. Samrådet tog initiativet og har sikret fremdrift. Samrådet har fået stillet Aftenskolernes Hus til rådighed mod, at vi lovede at fordele lokalerne m.v. Samrådet stod for tilrettelæggelse af husets daglige brug.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Blandt idrætssamrådene fremhæver mange (17 af 32) deres indflydelse gennem arbejdet med politikker, retningslinjer og tilskud. Der er dog endnu flere (19 ud af 32), der fremhæver deres arbejde med faciliteter. Det er alt fra at sikre adgang til lokaler, forhandlinger om lokaletilskud, over dialog om facilitetsudnyttelse til at være samarbejdspartnere og/eller sparringspartnere på større anlægsbyggerier. Flere samråd er meget involverede i området. Et af dem skriver:

”Alle facilitetsudvidelser på idrætsområdet de sidste 15 år er initieret, projektbeskrevet og økonomiberegnet af idrætsunionen, lagt i pipeline i de kommunale budgetter og forhandlet frem til bevilling og etablering med kommunen som bygherre, på nær et enkelt tilfælde. Dette har i alt udmøntet sig i nye idrætsfaciliteter for omkring 400 mio. kroner i perioden.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Et andet samråd fremhæver et enkelt byggeri, hvor de med deres koordinerende funktion kunne bidrage til, at flere behov blev imødekommet, og flere foreninger dermed bakkede op om byggeriet:

”Vi har fået bygget en ny hal med springanlæg etc. Der var meget debat, fordi specielt en enkelt boldklub bare ville have den nye hal til deres brug. Stor debat i lokalpressen etc. Samrådet gik ind og overtog processen, for at få foreningerne til at bakke op om den bedste løsning, og fik endda politikerne til at godkende en løsning til 23 mio. kr. i stedet for de 17 mio. kr., de havde budgetteret med, ved at samrådet fik foreninger til sammen at bidrage med over 1 mio. kr. i tilskud til den nye facilitet.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

I forhold til de andre samrådstyper er der flere idrætssamråd (fem af 32), der fremhæver samarbejdsprojekter med kommunen blandt deres eksempler på områder, hvor de har indflydelse. Der er samråd, der sammen med kommunen søger fonde og eksterne midler til projekter. Et samråd understreger, at de i høj grad er involveret i alle større projekter i kommunen lige fra lokale projekter til deres udgave af 'Bevæg dig for livet'. Et andet samråd fremhæver etableringen af eliteidrætsklasser og idrætsinstitutioner, mens et tredje samråd fortæller om deres indsats for at sikre et godt – og finansieret – samarbejde omkring 'åben skole':

”Etablering af Idrætspuljen (baseret på afsatte sundhedsmidler), som er frivillige idrætsforeningers mulighed for at søge midler til samarbejde med den åbne skole. Puljen er enestående i Danmark og er en kæmpe succes, administreret 50 % af [By] kommune og 50 % af [samråd]. Alle byens skoler er med i forskellige projekter, der viser mange forskellige idrætsgrene frem – og øger antallet af medlemmer i foreningerne på sigt.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Der er også to af de ’øvrige samråd’, der arbejder med mere end et område, der har svaret. Det ene fremhæver deres arbejde med nyopførelsen af et kultur- og fritidshus, mens det andet peger på, at de har bevirket, at kommunen har afskaffet 25-års reglen og nedsat foreningernes gebyrer/priser ved leje af lokaler.

Alt i alt viser samrådenes eksempler et bredt og varieret engagement, hvor særligt deres interessevaretagende og koordinerende roller er i centrum. Det afspejles i variationen på tværs af områderne, hvor det er tydeligt, at deres engagement og foreningernes behov på deres egne områder styrer, hvor de primært søger indflydelse.

Samrådenes ønsker til fremtidig inddragelse

Efter spørgsmålene om deres nuværende indflydelsesrum kunne samrådene uddybe, hvis de fremadrettet ønsker at blive inddraget mere i ”områder, processer eller opgaver”.

66 samråd har peget på områder, hvor de i fremtiden ønsker større inddragelse eller indflydelse. Samrådenes ønsker i relation til indflydelse i kommunen falder primært i fire kategorier:

- 1) Indflydelse på konkrete elementer af eget område (43 samråd)
- 2) Mere generel indflydelse på eget område (33 samråd)
- 3) Mere generel indflydelse på tværs af områder (12 samråd)
- 4) Ønsker til samarbejder med kommunen (9 samråd)

For de samråd, der nævner konkrete elementer eller dele af deres område, som de ønsker mere indflydelse på, er lokaler og faciliteter helt centrale. 26 af samrådene nævner således dette element som noget, der er vigtigt for dem at have indflydelse på i fremtiden. Afsnittet ovenfor viser, at det især er idrætssamrådene, der fremhæver gode erfaringer med at påvirke byggeri og facilitetsplanlægning. Ønsket om, at få mere indflydelse er imidlertid gældende på tværs af de fire områder. Nogle samråd har fokus på lokalefordeling, lokalernes stand eller som her vedligehold og renovation:

”Ville gerne kunne, med egne foreninger og kommune finde en fremadrettet udviklingsplan for ungdomskorpsets lokaler/ejendomme (vedligehold) i fremtiden.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Andre understreger behovet for at være tæt på processerne, når der udvikles nye faciliteter. Det er både de fysiske rammer for aktiviteter i naturen og mere traditionelle aktivitetsfaciliteter som haller og kulturhuse. En vigtig pointe for flere af rådene er, at de også skal inddrages, når der bygges faciliteter under andre forvaltninger, som også kan være helt centrale for foreningslivet:

”Byggeri af nye skoler. Vi får 2 nye skoler, og der har politikerne ikke lyttet nok til Fritid & Kultur og heller ikke til IS. Begrænsede udfoldelsesmuligheder.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Et andet tema, der er vigtigt for samrådene at have indflydelse på, er økonomien og tilskudstakster. De øvrige konkrete emner er mere varierede. Flere samråd nævner, at de gerne vil inddrages tidligere både i beslutningsprocesser og i forbindelse med høringsvar:

” (...) Som høringspart vil [...] rådet gerne have sagerne tilsendt straks, de kommer ind – og altså ikke vente til forvaltningen har lavet en sagsbehandling på sagen.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

De øvrige ønsker om indflydelse er mere specifikke. Et enkelt samråd nævner 25-årsreglen, et andet at hele deres område står overfor et paradigmeskifte, og at de der ønsker at være med til at påvirke fremtidsplanen, og to samråd nævner, at det er vigtigt her at få indflydelse på, hvordan man sikrer, at foreningslivet kommer sikkert gennem Corona-tiden. Et enkelt samråd ønsker helt konkret, at de kan få et årligt møde med kommunen i forbindelse med budgetforhandlingerne.

Den næste kategori er samråd, der generelt ønsker mere indflydelse på deres eget område. Et enkelt af samrådene peger på, at de næsten ikke har indflydelse nu, og at det kun kan/bør gå fremad, men ellers er kommentarerne præget af, at samrådene i vid udstrækning føler, de har indflydelse på et vist niveau, men at de gerne vil have mere. 15 af disse samråd peger således på, at de gerne vil have mere indflydelse på den overordnede politik på området, hvor de indimellem synes, at det kan være svært at blive hørt:

”[X] Kommune har arbejdet med en friluftsstrategi. De glemte at invitere de foreninger med i arbejdsgruppen, som aktivt bruger kommunens skove, stier, bålhytter og udearealer til deres foreningsarbejde. Da vi gjorde indsigelser, blev det meget klart, at udvalget kun inviterede os med, fordi det ellers ville se mærkeligt ud. De var ikke interesseret i, hvad vi havde af input. Alt var ligesom lavet som skrivebordsarbejde.”

”(...) Aktivt inddrages i fastlæggelse af politik områder.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Den tredje kategori er samråd, der ønsker et større tværfagligt samarbejde og inddragelse på tværs af kommunens forskellige forvaltninger. De oplever deres samrådsaktiviteter som relevante for flere områder end blot den forvaltning, de er knyttet til, og vil gerne byde ind mere bredt.

”Blive mere inddraget i processer og beslutninger på projekter som er tværgående ift. fagområder. Typisk er strukturen/organiseringen i kommunerne stadig meget silo-opdelt, hvilket gør at viden ikke bliver delt optimalt på tværs af fagområder mv. Typisk har

politikere og embedsfolk mest fokus på deres eget beslutningsområde. Dette er ærgerligt da vi mener at projekterne kunne blive optimeret yderligere, hvis der var en større videnstildeling på tværs af kommunale strukturer og inddragelse af andre relevante aktører såsom foreningslivet.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Den sidste type af ønsker til øget inddragelse er, hvor samrådene har konkrete samarbejder eller projekter, som de gerne vil have kommunen inddraget i. Det kan være en idrætsdag eller at få en større rolle i forhold til at kommunikere med foreningerne. Flere af samrådene efterlyser også muligheder for partnerskaber og for at løse opgaver for kommunen:

”Samspillet om at løse oplysningsopgaver for kommunen.”

”Offentlige arrangementer og koncerter i kommunen.”

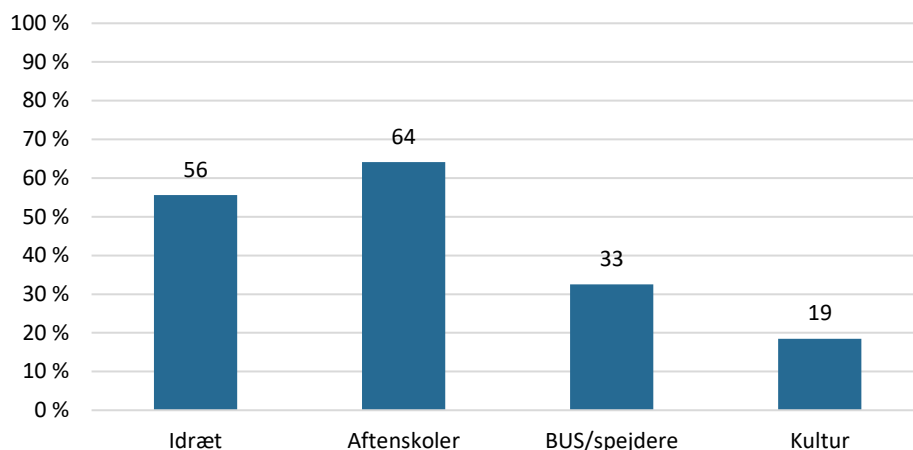
Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Coronanedlukningen

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført fra 1. april-30. juni 2020. Det vil sige, at samrådene har deltaget i undersøgelsen, efter at forårets coronanedlukning blev iværksat, men før genåbningen af fritidslivet for alvor kom på skinner. Samrådene har således fået spørgsmålene i en ekstraordinær tid, hvor mange af deres medlemmer/foreninger har befundet sig i en krisesituation. Derfor blev der tilføjet et spørgsmål om, hvorvidt samrådet har engageret sig i spørgsmålet om foreningernes/aftenskolenes vilkår under coronakrisen. Spørgsmålet giver et godt indblik i, hvordan samrådene agerer, når der er særlige vilkår i spil.

Samlet set svarer 44 pct. af samrådene, at de har engageret sig i følgerne af COVID-19-nedlukningen. Det er interessant at se, at det særligt er aftenskolesamrådene, der har været aktive i forbindelse med krisen. Figur 32 viser, at 64 pct. af aftenskolesamrådene har engageret sig særligt i forbindelse med de ændrede vilkår. Over halvdelen af idrætssamrådene og hver tredje BUS/spejdersamråd svarer også, at de har gjort en særlig indsats. At det særligt har været aftenskolesamrådene, der har været aktive i perioden, understreger forskellene på tværs af områderne. Aftenskolerne er i højere grad end de andre områder drevet af lønnede undervisere, ligesom der i de lidt større aftenskoler er sekretariatsansatte og ledere, der har en løn, der er afhængig af kursusindtægterne.

Figur 32: Samråd med engagement under coronakrisen – fordelt på samrådstype (andel i pct.)



Figuren viser andelen af samråd, som har svaret 'ja' på spørgsmålet: 'Har samrådet engageret sig i spørgsmålet om foreningernes/aftenskolernes vilkår under coronakrisen?' Fordelt på område. Andelen er opgjort i procent n: 155.

Samråd, der har engageret sig i foreningernes vilkår under nedlukningen, fik mulighed for at uddybe og beskrive deres aktiviteter. Ni af samrådene uddyber, at de primært har brugt deres almindelige organisering og derigennem arbejdet med det i samrådet eller i folkeoplysningsudvalget. For flere samråd har der dog været tale om at kombinere arbejdet i de eksisterende samarbejdsorganer med, at de har ydet en ekstra indsats:

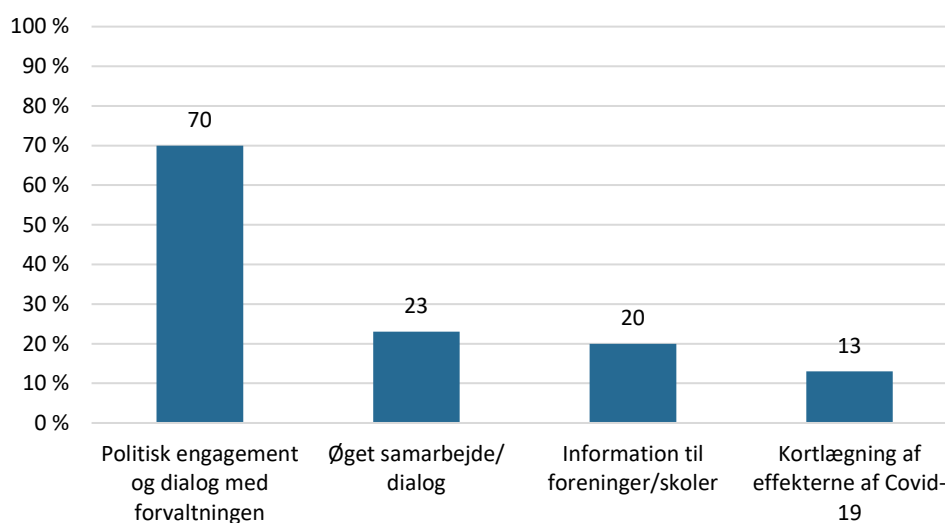
"Notat omkring vores behov. Blev efterfølgende vedtaget af Folkeoplysningsudvalget."

"Ved at følge udviklingen, kommunikere med foreningerne om de problemer, (primært økonomiske) lukningen af idrætsanlæggene medfører, samle op på input og kommunikere disse videre til forvaltningen og relevante politikere, for at finde løsninger på de mange større eller mindre økonomiske udfordringer stort set alle foreninger står i eller imødeser."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Samrådenes aktivitet har særligt haft fokus på et øget politisk engagement og kontakt til forvaltningen. Figur 33 viser, at det har været et indsatsområde for 70 pct. af de samråd, der har uddybet deres svar. Det drejer sig både om øget dialog med forvaltningen og kontakt direkte til politikere.

Figur 33: Karakteren af samrådenes engagement under coronakrisen (andel i pct.)



Figuren viser de uddybende svar på spørgsmålet: 'Har samrådet engageret sig i spørgsmålet om foreningernes/aftenskolernes vilkår under coronakrisen?' Svarene er blevet opdelt i overordnede kategori, og ovenstående figur viser de fire mest forekommende kategorier. Det summer ikke til 100 pct., da et samråd godt kan have engageret sig på mere end én måde n: 70.

Øget dialog har også været en af effekterne af COVID-19-nedlukningen for 22 pct. af de samråd, der har uddybet deres aktiviteter. Det er både intern sparring i samrådet og eksternt med kommunen. Kommunikation med medlemmer/foreninger/skoler har desuden været et af indsatsområderne for 20 pct. af disse samråd. Kommunikationen har både været direkte til foreningerne og mere indirekte gennem artikler i aviser:

"Pressemeddelelser sammen med kommunen. Direkte henvendelser til foreningerne om bl.a. hjælpepakke og kontingentbetaling."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Interessant er det, at 13 pct. af samrådene svarer, at de har været eller er i gang med at kortlægge konsekvenserne af nedlukningen blandt deres medlemmer. Flere samråd går således systematisk til værks og skaber dokumentation for de behov og udfordringer, nedlukningen har skabt blandt deres medlemmer.

Andre aktiviteter, samrådene har afholdt i perioden, har været online kurser, rådgivning, og enkelte samråd har haft mulighed for at støtte økonomisk til aktørerne på området:

"(...) ØKONOMISK STØTTE: Vi opretter en kvikpulje, der kan søges til kulturelle aktiviteter, der er tilpasset regeringens anbefalinger."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Mange samråd understreger, at deres indsats har været i tæt samarbejde med kommunernes forvaltning:

”Totalt samarbejde med kommunen om vidensdeling om puljer, der kunne søges såvel som anden økonomisk hjælp. Afholdelse af Webinar med rådmand, fritidschef og [samråd]’s formand, hvor op til 60 foreninger deltog.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Et enkelt samråd understreger, at landsorganisationerne på deres område har bakket godt op om arbejdet. Langt de fleste har således oplevet, at deres arbejde er blevet taget godt imod, og at der generelt har været fælles fodslag omkring at få alle bedst muligt igennem krisen. Et enkelt samråd har dog ikke haft gode erfaringer i forhold til at byde ind med sparring og oplever en mangel på demokratisk fair play i perioden:

”Har tilbudt det, men det har ikke været muligt at få en fod indenfor. Det virker som en lukket politisk klub, hvor nye/ændrede regler laves uden brugerinddragelse. Så Corona = meget dårlig inddragelse og demokrati.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Overordnet set giver de uddybende besvarelser indtryk af, at der har været en bred, fælles vilje i forhold til at minimere eventuelle skadelige effekter af coronanedlukningen. Samrådernes indsats har heller ikke kun været på deres egen situation. Tre af samrådene beskriver således, at de har tilbudt kommunen, at de kunne gøre brug af deres faciliteter i forbindelse med genåbningen:

”Vi har foreslået at udnytte vores hytter som udflytning når børnehaver skal spredes.”

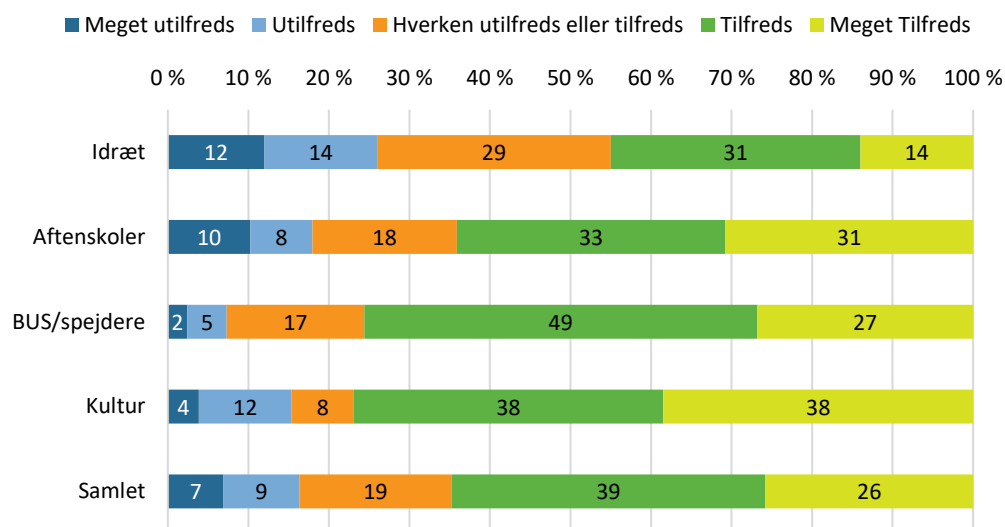
Åben besvarelse i spørgeskemaet

Tilfredshed med samarbejdet med kommunen

Samrådene er overordnet set tilfredse med deres samarbejde med kommunerne. Som det er beskrevet ovenfor, er det en særlig tid, samrådene er blevet spurgt i, så selv om spørgsmålet om tilfredshed ikke er et spørgsmål, der er begrænset til nedlukningsperioden, kan forløbet have spillet ind på de samlede besvarelser. For eksempel kunne der være en effekt af, om samrådene har gjort en ekstra indsats i perioden som beskrevet ovenfor. Det er der dog ikke noget, der tyder på. Der er stort set ingen forskel i tilfredshed blandt de samråd, der har involveret sig særligt i forbindelse med nedlukningen, og dem, der ikke har.

Trods den generelle tilfredshed er der dog stor forskel på tilfredshedsniveauet på tværs af samrådstyper. Figur 34 viser, at kun 16 pct. af samrådene markerer, at de er utilfredse eller meget utilfredse. Det er særligt idrætssamrådene, der oplever, at der er plads til forbedring, med hele 26 pct. der er utilfredse med samarbejdet. Aftenskolesamrådene er de næstmest utilfredse, med 18 pct. der er enten utilfredse eller meget utilfredse. Ved de øvrige samrådstyper er der næsten ingen utilfredse.

Figur 34: Samrådenes tilfredshed med samarbejdet – fordelt på område (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'I hvilken grad er du samlet set tilfreds med samrådets samspil med kommunen?'. Fordelt på område. Andelen er opgjort i procent n = 151.

Samlet set er 65 pct. af samrådene tilfredse eller meget tilfredse med deres samarbejde med kommunen.

Der er nogle markante forskelle på tværs af kommunetyper. 72 pct. af samrådene i landkommunerne svarer, at de er tilfredse eller meget tilfredse, og ser dermed ud til at have det bedste samspil mellem samråd og kommuner set fra samrådenes perspektiv. I den anden ende af skalaen er samrådene i mellemkommunerne ikke så imponerede. Her er kun 51 pct. af samrådene tilfredse eller meget tilfredse.

Umiddelbart ser forskellen på tværs af kommunetyper ikke ud til at være knyttet til forskellige sammensætninger af samrådstyper.

Igen har samrådene haft mulighed for at uddybe deres besvarelse. I alt 40 respondenter har gjort det. Ni af besvarelsene er kritiske overfor kommunens inddragelse af samrådet. En enkelt svarer, at der ikke er et samspil, en anden, at der er manglende tillid mellem forvaltningen og rådet, men det er i højere grad en utilfredshed, der bunder i et ønske om mere involvering:

"Mangler indflydelse, gerne via en officiel aftale med kommunen om samarbejde."

"Jeg ville ønske, at kommunen ville gøre brug af BUS som paraplyorganisation. Det ville give god mening, hvis vi blev inddraget i emner, som vedrører friluftslivet."

"Mangler inddragelse. For eksempel i 'Bevæg dig for livet'-projektet har man kørt helt uden om os."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

I den anden ende af skalaen har 12 samråd uddybet, at de er meget tilfredse med kommunen og deres samspil. Her understreger de, at der er gensidig respekt, god dialog og stor lydhørhed.

”Vi har en meget fin kommunikation med både administrationen samt politikerne. Stor ros til dem.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

De resterende uddybninger er mere nuancerede, hvor de for eksempel fremhæver gode indflydelsesmuligheder på udvalgte områder og på den anden side kunne tænke sig, at samarbejdet og inddragelsen var bredere. Der kan være tilfredshed med forvaltning, mens lydhørheden ved politikerne opleves mindre reel. Det kan for nogle samråd være svært at få indflydelse på større beslutninger:

”Generelt gives indflydelse på egne puljer ol., men det er meget svært at komme til der hvor rammerne sættes. Så besparelser ol. sker politisk og ikke samarbejdende. Rammerne for FOU og foreninger bliver kontinuerligt forringet. Det sker gennem en lang række spredte tiltag.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

For nogle oplever de, at både de og forvaltningen indimellem kæmper med at finde den helt rigtige inddragelsesform for samrådet, så det giver mening både for processer og beslutninger. Der er flere, der understreger, at de sammen med forvaltningen er i en proces, der går den rigtige vej:

”Vi kunne som samråd ønske at blive maksimalt inddraget. Vi er på vej – men det tager tid at modne processen”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Kapitel 3: Samrådenes relationer til foreningerne

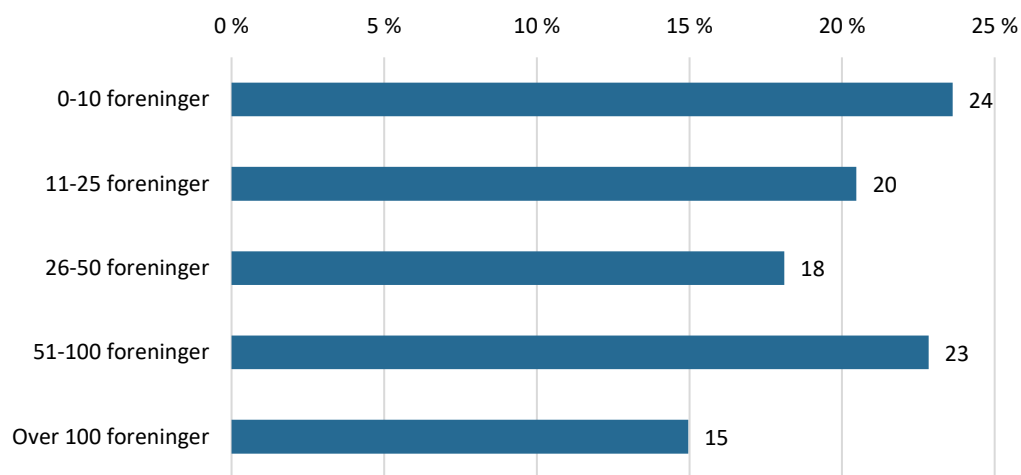
Dette afsnit sætter fokus på samrådenes rolle som bindeled mellem kommune og foreningsliv med fokus på, hvordan foreningerne bruger samrådene: Først og fremmest belyses det, hvor mange foreninger samrådene repræsenterer, og hvordan de afgrænser deres medlemskreds. Derefter ses der nærmere på, hvilke aktiviteter samrådene afholder for medlemsforeningerne, og hvor mange der kommer til samrådets generalforsamling. Endelig belyses omfanget og karakteren af foreningernes henvendelser til samrådene

Det skal understreges, at denne rapport kun belyser spørgsmålene fra samrådenes eget perspektiv. I de kommende casestudier, som blandt andet omfatter spørgeskemaundersøgelsen blandt foreningerne, vil det være muligt at belyse spørgsmålet fra foreningernes eget perspektiv.

Foreningsrepræsentation

Generelt er der stor variation i, hvor mange foreninger de forskellige samråd repræsenterer. I gennemsnit repræsenterer de samråd, som er organiseret som paraplyorganisationer, 54 foreninger på tværs af samrådstyper. Det samråd, som repræsenterer færrest foreninger, repræsenterer tre foreninger, mens antallet for det største samråd er oppe på 400 foreninger. Som figur 35 viser, repræsenterer 62 pct. af samrådene færre foreninger end gennemsnitsværdien, mens 15 pct. repræsenterer over 100 foreninger.

Figur 35: Antal foreninger samrådene repræsenterer (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvor mange foreninger anslår du, samrådet repræsenterer? (skriv cirka antal)'. Der er således tale om det anslåede antal medlemmer, hvilket kan være behæftet med lidt usikkerhed. Svarene er blevet inddelt i ovenstående intervaller. Kun de samråd, der har svaret, at de er organiseret som en paraplyorganisation, hvor foreningerne er medlemmer, har fået spørgsmålet. n: 127.

På tværs af samrådstyper har idrætssamrådene betydelig flere medlemsforeninger end de andre samrådstyper. Idrætssamrådene repræsenterer i gennemsnit 93 foreninger, mens kultursamrådene, som repræsenterer næstflest foreninger, repræsenterer 59 foreninger, hvilket også er betydelig højere end både BUS/spejdersamrådene og aftenskolesamrådene,

som i gennemsnit har henholdsvis 28 og 13 medlemsforeninger. Dette mønster er ikke overraskende, da idrætsforeninger udgør en større andel af foreningslivet end foreningerne på de øvrige områder. Der er ingen forskelle af betydning på tværs af kommunetyper (se tabel 17 i bilagsmateriale).

Udover deciderede medlemsforeninger har 10 pct. af samrådene (som er organiseret som paraplyorganisationer) individuelle medlemmer. Flertallet af disse er kulturelle samråd. Dette skyldes, som et kulturelt samråd beskriver det, at:

”Nogle medlemmer repræsenterer sig selv (eksempelvis udøvende kunstnere)”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Det er et særligt kendetegn for kulturelle samråd, at deres medlemsskare er lidt mere diffus end hos de andre tre samrådstyper, da mange kreative personligheder arbejder individuelt. Det er dog kun et fåtal, som har individuelle medlemmer, og flere kulturelle samråd nævner eksplicit i deres vedtægter, at de ikke optager enkeltpersoner.

Hvor stor en andel af foreningslivet repræsenterer samrådene?

Antallet af de foreninger, samrådene repræsenterer, kan ikke stå alene, da der er stor forskel på, hvor mange potentielle medlemmer der er på de respektive områder. Det er derfor centralt at belyse organisationsprocenten, som er et udtryk for, hvor stor en andel af foreningerne inden for et område i kommunen der er medlemmer af samrådet¹⁸.

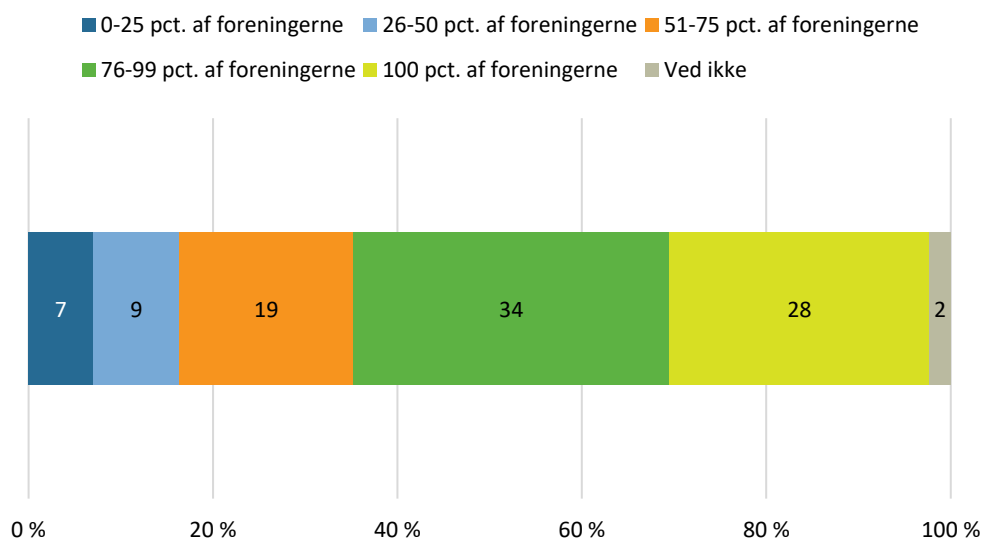
Som det fremgår af figur 36, mener 82 pct. af alle samråd (organiseret som paraplyorganisationer), at de har en organisationsprocent på over 50 pct. 28 pct. mener, at de indfanger alle potentielle foreninger indenfor deres område i kommunen.

En organisationsprocent på 100 kan virke meget højt, men som det er beskrevet i de uddybende svar, er der flere tilfælde, hvor ”Alle er medlem pr. definition”, men hvor det kun er en vis procentandel, som er aktive i samrådet.

Flere samråd har også direkte indskrevet i deres vedtægter, at alle foreninger indenfor samrådets kommune og interessefelt er ”naturligt medlem” af samrådet. I den anden ende af spektret angiver 7 pct. af samrådene, at de kun har mellem 0-25 pct. af områdets foreninger som deres medlemmer.

¹⁸ Da samrådet ikke nødvendigvis kender det samlede antal foreninger i kommunen, kan organisationsprocenten som mål dog være behæftet med en vis usikkerhed, og der er udelukkende tale om samrådets egen vurdering.

Figur 36: Hvor stor en andel af foreningerne er medlem? (andel i pct.)



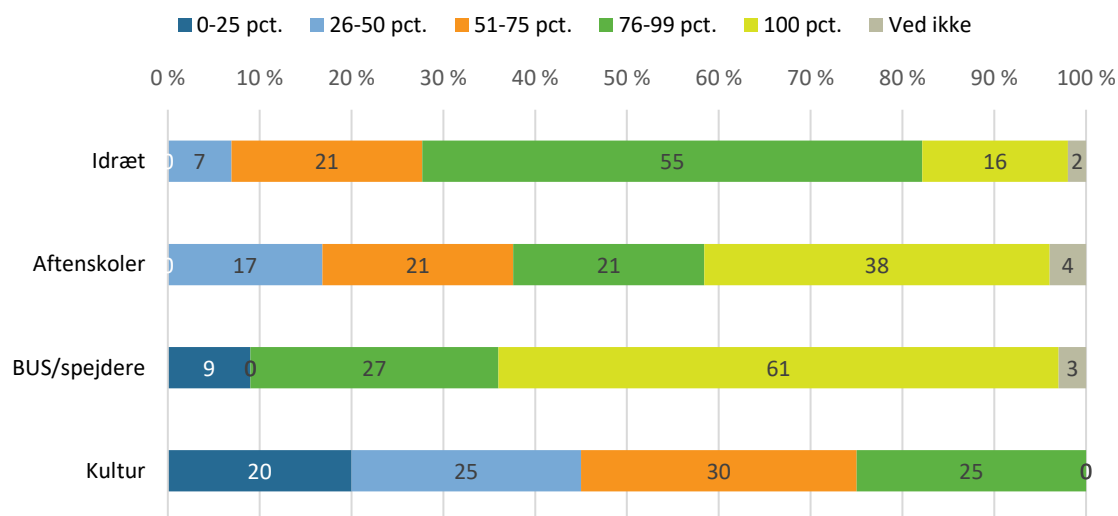
Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvor stor en procentdel af foreningerne/organisationerne på området i kommunen, vil du vurdere, er medlem af samrådet?' Kun de samråd, der har svaret, at de er organiseret som en paraplyorganisation, hvor foreningerne er medlemmer, har fået spørgsmålet. Samrådene blev bedt om at angive andelen i ovenstående intervaller. n 127.

Ser man på tværs af samrådstyper, fremgår det af figur 37, at særligt de kulturelle samråd skiller sig ud ved at have en relativ lav organisationsprocent. 45 pct. af de kulturelle samråd har under 51 pct. af foreningerne på området som medlemmer, og ingen kulturelle samråd angiver at have en organisationsprocent på 100. Dette mønster kan hænge sammen med den tidligere nævnte lidt diffuse medlemsbase på det kulturelle område.

Blandt BUS/spejdersamrådene ser man den fuldkomne modsatte tendens. 61 pct. af BUS/spejdersamrådene mener, at de indfanger 100 pct. af foreningerne på området. Det kan hænge sammen med BUS/spejdersamrådenes lidt særlige organisering, hvor navngivne medlemsforeninger ofte fremgår direkte af vedtægterne (se nedenfor). Dette koblet med det afgrænsede antal af potentielle medlemmer kan være årsagen til, at mange BUS/spejdersamråd angiver, at de indfanger alle foreninger. Også på aftenskoleområdet angiver en stor andel af samrådene (38 pct.), at de indfanger alle foreninger, hvilket ligeledes kan skyldes den klart afgrænsede medlemsbase.

Blandt idrætssamrådene, som har flest medlemmer antalsmæssigt, er der til sammenligning kun 16 pct., som mener, at de indfanger alle idrætsforeninger i kommunen. Til gengæld har de klart den største andel af samråd, som angiver at repræsentere mellem 76-99 pct. af foreningerne.

Figur 37: Hvor stor en andel af foreningerne er medlem? Fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvor stor en procentdel af foreningerne/organisationerne på området i kommunen, vil du vurdere, er medlem af samrådet?' Fordelt på samrådstype. Kun de samråd, der har svaret, at de er organiseret som en paraplyorganisation, hvor foreningerne er medlemmer, har fået spørgsmålet. 'Øvrige samråd' er blevet udeladt grundet for få observationer. n: 121.

Ser man nærmere på de 33 samråd, som ikke er organiseret som paraplyorganisationer, er der ligeledes en stor variation i antallet af medlemmer på tværs af samrådene. Variationen er sågar større end blandt paraplyorganisationerne. De to mindste samråd repræsenterer fire foreninger, mens det største samråd har 440 foreninger repræsenteret¹⁹.

Det er interessant, at nogle samråd repræsenterer så mange foreninger uden at være deciderede paraplyorganisationer. 4 ud af 5 af de samråd, som repræsenterer flest medlemmer, er kulturelle samråd, hvilket igen kan hænge sammen med de kulturelle samråds store, men lidt mere diffuse medlemsbase, som ikke er så klart afgrænset som på de øvrige områder.

Medlemskredsens afgrænsning i vedtægterne

I samrådenes vedtægter er det i mange tilfælde uddybet, hvordan medlemskredsen er afgrænset.

BUS/spejdersamrådene har generelt en lidt anden struktur end de øvrige samråd. I mange tilfælde er det indskrevet i vedtægterne, hvilke specifikke foreninger som er med i samrådet. Hver enkelt forening udpeger så et antal repræsentanter, som tilsammen udgør

¹⁹ I gennemsnit repræsenterer foreningerne, som ikke er paraplyorganisationer, 47 foreninger. Her kan det bemærkes, at kun 20 pct. af samrådene har over gennemsnitsrepræsentationen, hvilket tydeligt indikerer, at disse 20 pct. trækker gennemsnittet gevaldigt i vejret. Ca. halvdelen af de 33 samråd repræsenterer mellem 0-10 foreninger, hvilket viser, at gennemsnitsværdien måske ikke er så retvisende for denne mindre population. Fratrækker man de fire højeste værdier falder gennemsnittet fra 47 til 17.

samrådets bestyrelse. Det er muligt for andre børne- og ungdomsorganisationer/spejderorganisationer at blive medlem af disse BUS/spejdersamråd, men det kræver som hovedregel, at alle de specifikke foreninger, som er indskrevet i vedtægterne, er enige i deres optagelse.

Blandt de andre samrådstyper er der i de fleste tilfælde ikke nedskrevet en specifik foreningskreds i vedtægterne. Optagelse virker i disse sammenhænge mere som en formalitet, så længe foreningen arbejder indenfor samme emnefelt som samrådets virke. Hos aftenskolesamrådene bliver det typisk fremlagt som i det nedstående citat:

”Enhver godkendt aftenskole, der driver folkeoplysende voksenundervisning i henhold til Folkeoplysningsloven i [X] Kommune kan optages som medlem i Aftenskolernes Samråd.”

Uddrag fra vedtægter

Lignende formuleringer er brugt på det kulturelle område – dog med en mindre formel afgrænsning:

”Alle lokale foreninger, institutioner og grupper med løsere struktur, der arrangerer, formidler eller udøver kulturel aktivitet kan blive medlem af samrådet.”

”Som medlemmer kan optages foreninger, grupper og institutioner, som har hjemsted i kommunen, og som har et kulturelt, eller kulturelt og oplysende formål.”

Uddrag fra vedtægter

Igen fremgår det af citaterne, at kulturelle samråd har en lidt mere diffus og løsere medlemsstruktur end de øvrige samråd, men både blandt aftenskolesamrådene og de kulturelle samråd fremgår det, at alle foreninger kan optages i samrådet, så længe de arbejder indenfor samrådets virke. Derudover nævner fire ud af 13 aftenskolesamråd (31 pct.), at alle aftenskoler automatisk er med i samrådet.

”Alle godkendte og aktive aftenskoler er automatisk medlemmer af samrådet.”

Uddrag fra vedtægter

Blandt mange af idrætssamrådene bliver der stillet lidt mere specifikke optagelseskrav. Jf. idrætssamrådenes historik optog de i starten kun foreninger, som var medlem af DIF og senere også de øvrige landsorganisationer på idrætsområdet. Dette krav er dog med tiden blevet mindre væsentligt. Der er dog stadig 30 pct af idrætssamrådene, som har dette krav i deres vedtægter – eksempelvis som i det følgende eksempel:

”Enhver i [X] Kommune hjemmehørende åben idrætsforening, under en af hovedidrætsorganisationerne, kan optages som medlem i [X] samråd.”

Uddrag fra vedtægter

Derudover er det i en tredjedel af idrætssamrådene stadig påkrævet, at idrætsforeningerne opfylder idrætssammenslutningernes medlemskriterier for at blive medlem af samrådet – som eksempelvis i det følgende uddrag:

”Enhver idrætsforening, som er hjemmehørende i [X] Kommune, og som opfylder betingelserne for at være medlem af Danmarks Idræts Forbund, Danske Gymnastik og Idrætsforeninger, De Danske Skytteforeninger eller Dansk Firmaidrætsforbund (...) kan optages som medlem.”

Uddrag fra vedtægter

Foreninger, som ikke opfylder disse betingelser, har dog stadig mulighed for at blive medlem af samrådet via dispensation fra bestyrelsen. Størstedelen af idrætssamrådene skriver derudover i deres vedtægter, at medlemsforeningerne skal indsende deres vedtægter samt oplyse om antallet af aktive medlemmer. Det kan hænge sammen med opkrævningen af eventuelt medlemskontingent og er generelt et udtryk for idrætssamrådenes stærke formaliseringsgrad.

I modsætning til de ovenstående eksempler på krav til samrådenes medlemsforeninger har cirka 10-15 pct. af samrådene på tværs af samrådstyper indskrevet i deres vedtægter, at de automatisk optager alle foreninger, som er dækket af samrådets virke.

”Enhver idrætsforening, som er hjemmehørende i [X] Kommune, og som er godkendt som en folkeoplysende forening i henhold til Folkeoplysningsloven er medlem af samrådet.”

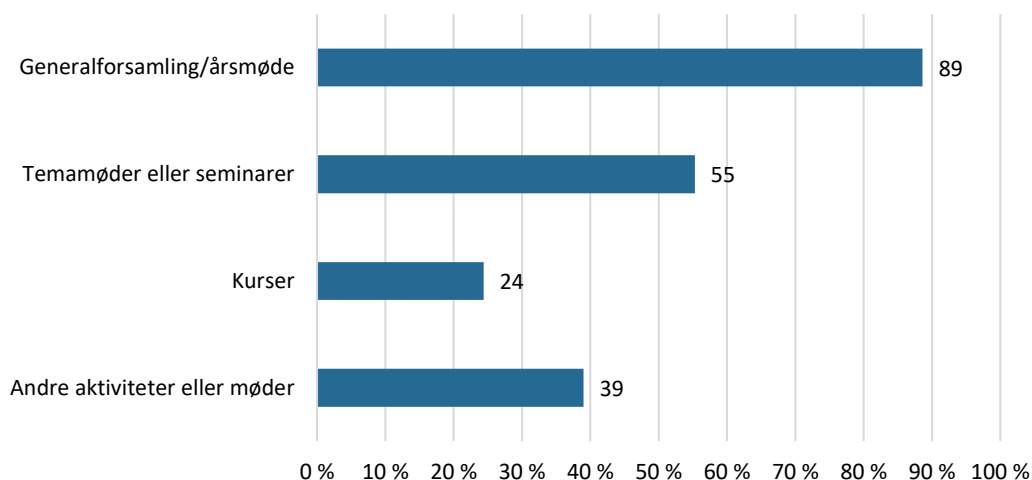
Foreninger på området er dermed pr. definition/automatisk med i samrådet. Det betyder, at foreningerne i disse kommuner er medlem, uden de aktivt har taget stilling til, om de vil være med i samrådet. Det kan hænge sammen med de lokale bestemmelser om tilskud til foreningslivet.

Uddrag fra vedtægter

Samrådenes aktiviteter for foreningerne

Når det gælder samrådenes relationer til foreningerne, er de samråd, der er organiseret som paraplyorganisationer, blevet spurgt om, hvilke aktiviteter de afholder på årlig basis for deres medlemsforeninger. Som figur 38 viser, afholder hovedparten af foreningerne generalforsamling eller årsmøde for deres medlemmer. Derudover angiver over halvdelen af samrådene, at de arrangerer temamøder eller seminarer, mens en fjerdedel afholder kurser.

Figur 38: Samrådenes aktiviteter for medlemsforeningene? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke møder og øvrige aktiviteter gennemfører I på årlig basis for samrådets medlemsforeninger?' Kun de samråd, der har svaret, at de er organiseret som en paraplyorganisation, har fået spørgsmålet. n = 123. Samrådene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct.

De uddybende svar for 'andre aktiviteter eller møder' viser en stor variation i karakteren af disse. Nogle samråd har uddybet, hvor mange møder de afholder. Et enkelt samråd angiver, at de har forsøgt sig med andre aktiviteter, men uden tilstrækkelig opbakning. Andre har givet eksempler på helt specifikke aktiviteter, som eksempelvis de nedenstående, der også illustrerer forskellige typer af indsatser på tværs af områderne:

"Idrætsrådet er enearrangør af Årets Idrætsfest, hvor aktive og ledere hædres. Der deltager normalt over 500 i idrætsfesten. Endvidere arrangerer idrætsrådet i samarbejde med Jydske Dragonregiment et årligt stævne, hvor kommunens idrætsforeninger møder regimentets til en venskabelig dyst."

"Formandsmøder med relevante emner, dialogmøder med brugergrupper, fagidrætsudvalg og foreninger."

"Aktiv havn og uddeling af idrætspriser."

"Aftenskoledag i forbindelse med kulturnatten – fælles PR med hjemmeside, som henviser til aftenskoleaktiviteter og annoncering."

"Workshop om synliggørelse af aftenskolerne i kommunen."

"Netværksmøder, kulturcaféer, fyraftensmøder, Kulturprisuddeling."

"Fælles bålaften hvor borgmester uddeler spejderlederprisen."

"Repræsenteret med en naturens dag årligt i kommunen, en samlet hike for unge mellem 12-18 år."

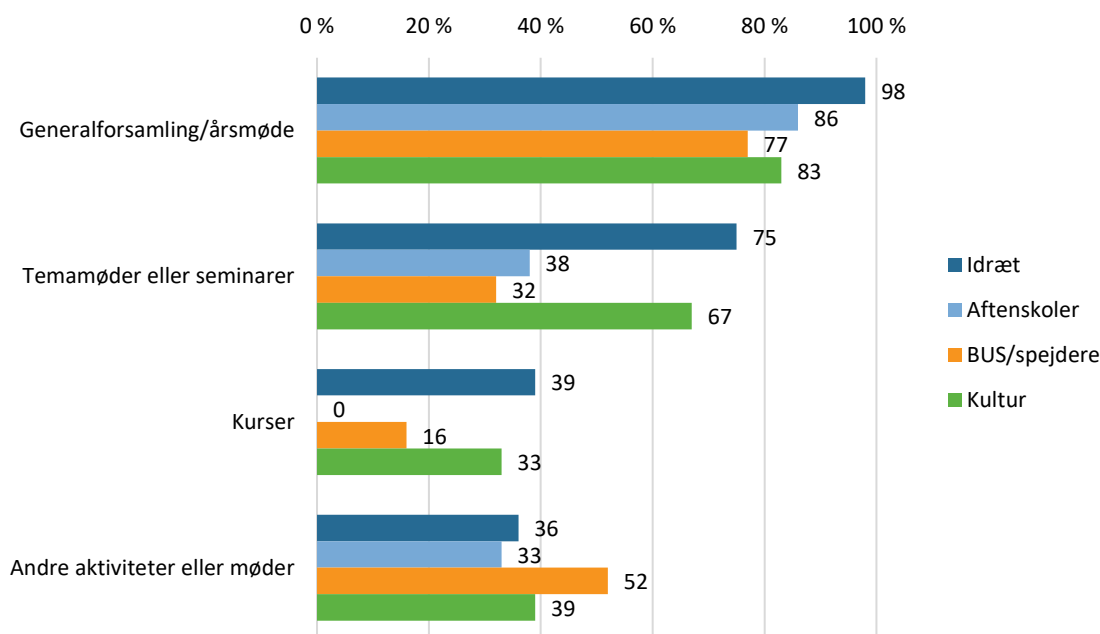
”Har normalt 2-3 arrangementer for børnene som samrådet er involveret i.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Når der ses på forskelle på tværs af områder, afholder stort set alle idrætssamråd generalforsamlinger, mens andelen er lavest inden for BUS/spejderområdet (figur 39). Til gengæld er der flere BUS/spejdersamråd, som afholder ’andre aktiviteter eller møder’.

Afholdelsen af temamøder og seminarer er mest udbredt blandt samråd inden for idræt og kultur, og det samme billede gør sig gældende for kurser. Samlet ser det ud til, at samråd for aftenskoler og BUS/spejdere er mindre aktive, når det gælder aktiviteter for medlemmerne, end de øvrige samråd. Det kan hænge sammen med, at disse samråd typisk har en mindre volumen og færre ressourcer til rådighed. Der er ingen klare mønstre i aktiviteterne på tværs af kommunetyper.

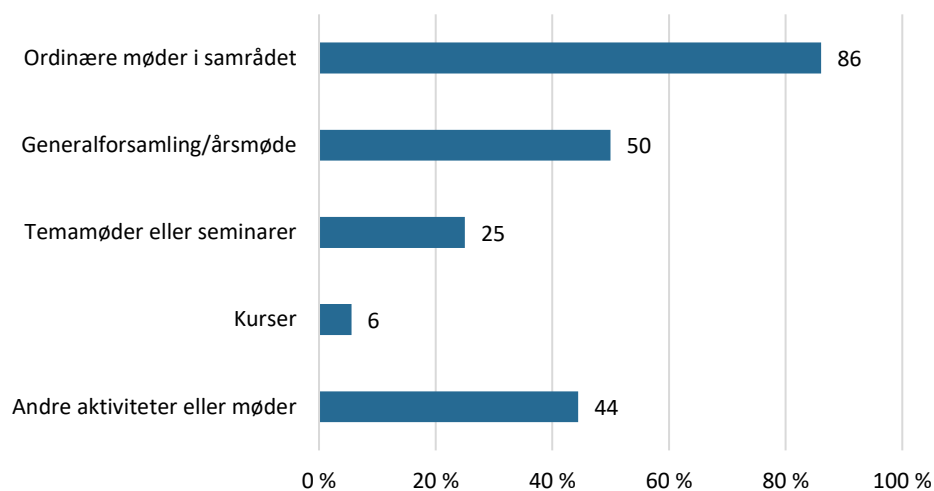
Figur 39: Årlige aktiviteter for medlemmer – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: ’Hvilke møder og øvrige aktiviteter gennemfører I på årlig basis for samrådets medlemsforeninger?’ – fordelt på områder. Kun de samråd, der har svaret, at de er organiseret som en paraplyorganisation, har fået spørgsmålet. n = 117 (idræt: 44, aftenskoler: 24; BUS/spejdere: 31; kultur: 18). Kategorien ’øvrige samråd’ indgår ikke i figuren. Samrådene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct.

Blandt de samråd, der ikke er organiseret som paraplyorganisationer, fylder de ordinære møder mest (figur 40), men derudover afholder halvdelen af disse samråd også generalforsamling/årsmøde, og 25 pct. afholder kurser, hvilket svarer til andelen blandt de øvrige samråd.

Figur 40: Aktiviteter for foreninger blandt samråd, der ikke er organiseret som paraplyorganisationer (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke møder og øvrige aktiviteter gennemfører samrådet på årlig basis?'. Kun de samråd, der er organiseret som 'et formaliseret samarbejde mellem foreningerne på området uden en formel medlemsstruktur' eller 'på anden vis' har fået spørgsmålet. Samrådene har haft mulighed for at sætte flere kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct. n: 36.

De uddybende svar viser igen, at de 44 pct., der har angivet 'andre aktiviteter eller møder', omfatter mange forskellige ting. Tre aftenskolesamvirker nævner fælles debatter – to af disse i samarbejde med biblioteket. Et BUS/spejdersamråd nævner fælles tværkorpsligt deltagelse i et 24-timers løb. Også de kulturelle samråd giver eksempler på andre aktiviteter:

"To offentlige stormøder med forskelligt indhold. Fx hjælp til fundraising, synliggørelse af kulturprojekter, kunstnerforedrag, kulturarvsdag."

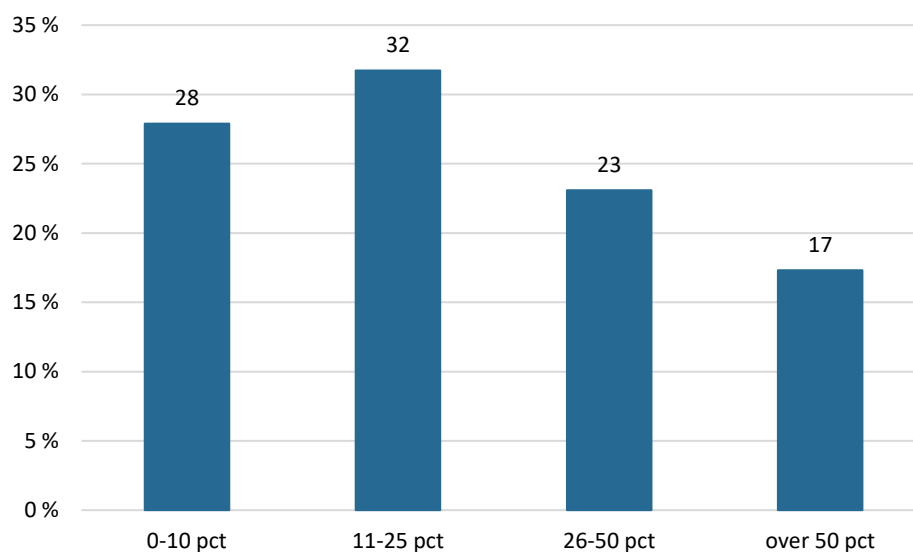
"Tovholder på Spil Dansk kommunepakke."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Deltagelse på generalforsamling

Når det gælder opbakningen til samrådets generalforsamling blandt paraplysamrådene, er der stor forskel på, hvor mange medlemmer der dukker op. Ud fra samrådenes vurdering deltager gennemsnitligt 29 pct. af medlemsforeningerne. Ved 60 pct. af samrådene er den deltagende andel dog under 25 pct. (figur 41).

Figur 41: Andel medlemsforeninger til generalforsamling (andel i pct.)



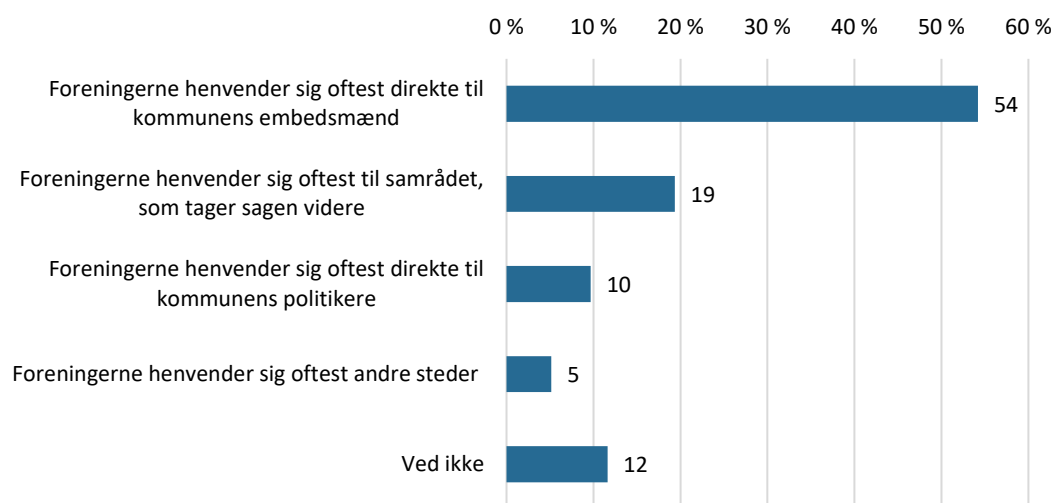
Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Hvor stor en andel af samrådets medlemsforeninger, vil du vurdere møder op til samrådets generalforsamling/årsmøde?' Vifo har efterfølgende grupperet svarene. Kun de samråd, der har angivet at være organiseret som paraplyorganisation, og som har angivet, at de afholder generalforsamling, indgår i figuren. n: 104.

Den gennemsnitlige andel af foreningerne, som deltager på generalforsamlingen, er lidt højere for BUS/spejdere (35 pct.) end for de øvrige områder (se tabel 18 i bilagsmateriale). Et enkelt samråd har skrevet som uddybende kommentar, at foreningernes fremmøde afhænger af den økonomiske situation: Er der besparelser på dagsordenen, dukker betydeligt flere foreninger op, end hvis der ikke er. Det kan tyde på, at foreningernes engagement til generalforsamlinger og årsmøde kan være påvirket af de generelle vilkår på området.

Henvendelser fra foreningerne

I spørgeskemaet er samrådene blevet bedt om at svare på, hvem foreningerne typisk henvender sig til, hvis de ønsker at drøfte en konkret sag. Som figur 42 viser, angiver lidt over halvdelen af foreningerne, at foreningerne oftest henvender sig direkte til kommunens embedsmænd, mens knap en femtedel henvender sig til samrådet, som derefter tager sagen videre. 10 pct. angiver, at foreningerne oftest henvender sig direkte til kommunens politikere.

Figur 42: Hvem henvender foreningerne sig oftest til ved konkrete sager? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvem henvender de lokale foreninger sig – efter samrådets vurdering – typisk til, hvis de ønsker at drøfte en konkret sag?' n: 155.

De samråd, der har sat kryds ved 'andre steder', har blandt andet uddybet, at det kan variere på tværs af foreninger, og at det typisk er til flere af de ovenstående instanser. Endelig har enkelte skrevet, at foreningerne henvender sig til landsforeningen, specialforbundene eller distrikts-/divisionsforeninger. Svarene viser også, at det i nogle tilfælde tilstræbes, at kontakten går igennem samrådet, men at det ikke altid sker i praksis. Derudover kan der være forskel på, hvor politisk tung en sag der er tale om:

"Aftalt rolle til formanden men derudover er der politiske kontakter."

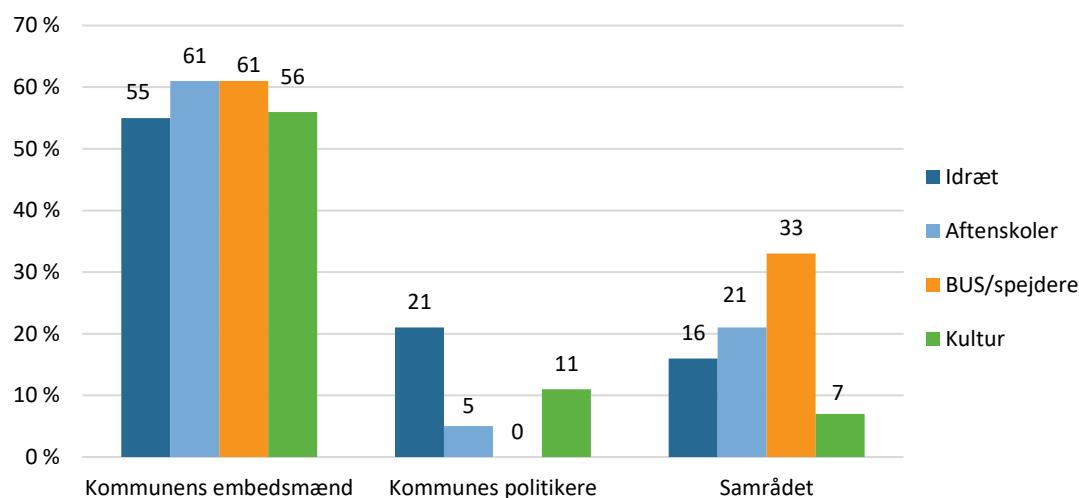
"Det er nok lidt forskelligt. Vi synes, vi er på vej til, at flere henvendelser kommer til os, men vi er ikke i mål endnu."

"Større politiske sager kommer dog frem til samrådet, hvor vi laver et samlet hørings-svar."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På tværs af alle områder er kommunens embedsmænd den instans, flest samråd har sat kryds ved (figur 43). Når det gælder de øvrige instanser, er der nogle interessante mønstre på tværs af typer. På idrætsområdet tager foreningerne i højere grad end på de øvrige områder kontakt til det politiske niveau ifølge samrådenes vurdering. Også 11 pct. af de kulturelle samråd vurderer, at foreningerne tager politisk kontakt. Derudover er det interessant, at andelen, der tager kontakt til samrådet, er særlig høj blandt BUS/spejdere, hvor en tredjedel bruger samrådet som bindeled. Omvendt angiver kun 7 pct. af de kulturelle samråd, at foreningerne typisk kontakter samrådet, hvis der er en konkret sag, de gerne vil tage op.

Figur 43: Hvem henvender foreningerne sig til? Fordelt på områder (andel i pct.)



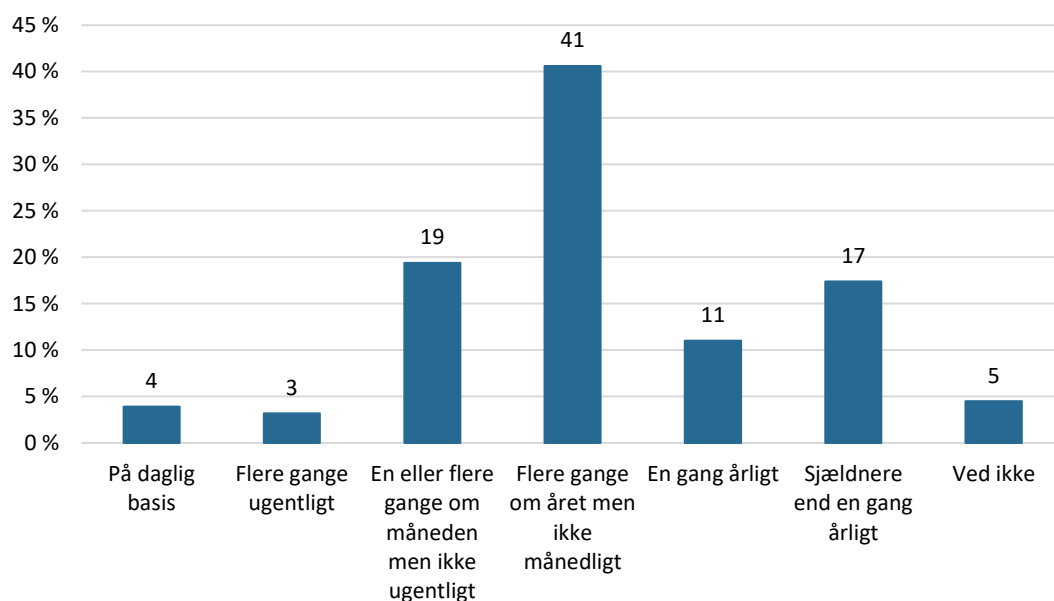
Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Hvem henvender de lokale foreninger sig – efter samrådets vurdering – typisk til, hvis de ønsker at drøfte en konkret sag?' Svarkategorierne 'andre steder' og 'ved ikke' indgår ikke figuren. Kategorien 'øvrige samråd' indgår ikke i figuren på grund af et lavt antal samråd. n: 148.

Fordelt på kommunetyper ses en tendens til, at en lidt større andel af foreningerne i yderkommunerne – 22 pct. – henvender sig direkte til kommunens politikere. Omvendt ligger bykommunerne højt, når det gælder andelen, der angiver, at foreningerne typisk henvender sig til samrådet, som tager sagen videre. Det kan indikere, at samrådene i bykommunerne har en mere formaliseret brobyggerrolle, end det er tilfældet i yderkommunerne. Tendenserne i yderkommunerne bygger dog på relativt få svar, hvorfor de bør tages med et vist forbehold (se tabel 19 i bilagsmaterialet).

Foreningernes kontakt med samrådene

Også når det gælder hyppigheden af kontakten med de lokale foreninger, er der store forskelle på tværs af samrådene. Som figur 44 viser, er det mest udbredte, at samrådene modtager henvendelser fra foreningerne flere gange om året, men ikke månedligt, men der er også samråd, som modtager henvendelser i betydeligt større og mindre grad. 7 pct. af samrådene får henvendelser på daglig eller ugentlig basis. I den anden ende af skalaen får 28 pct. af samrådene kun henvendelser en gang årligt eller sjældnere. Der er dermed store forskelle på, i hvilken udstrækning de lokale foreninger bruger samrådene i deres daglige forningsarbejde.

Figur 44: Hvor ofte modtager samrådet henvendelser fra foreningerne? (andel i pct.)



Figuren viser samrådernes svar på spørgsmålet: 'Hvor ofte modtager samrådet henvendelser fra foreningerne?' n = 155.

Fordelt på områder er det særligt samrådene på BUS/spejderområdet og på aftenskoleområdet, som sjældent får henvendelser fra de lokale foreninger. Her er der hhv. 41 og 37 pct., som kun modtager henvendelser en gang årligt eller sjældnere. Det kan dog hænge sammen med, at der på disse områder ofte er en stor andel af foreningerne, som er med i samrådets ledelse, og at antallet af foreninger generelt er betydeligt lavere end inden for idræts- og kulturområdet.

Særligt inden for idrætsområdet får mange samråd hyppige henvendelser fra foreningerne: 18 pct. får henvendelser en eller flere gange ugentligt, mens yderligere 30 pct. får henvendelser flere gange månedligt. Også det kulturelle område ligger relativt højt: Her får en tredjedel af samrådene henvendelser minimum flere gange månedligt (se tabel 20 i bilagsmaterialet). En medvirkende forklaring på det mønster kan være, at mange af disse samråd uddeler puljer og har andre typer af konkrete opgaver.

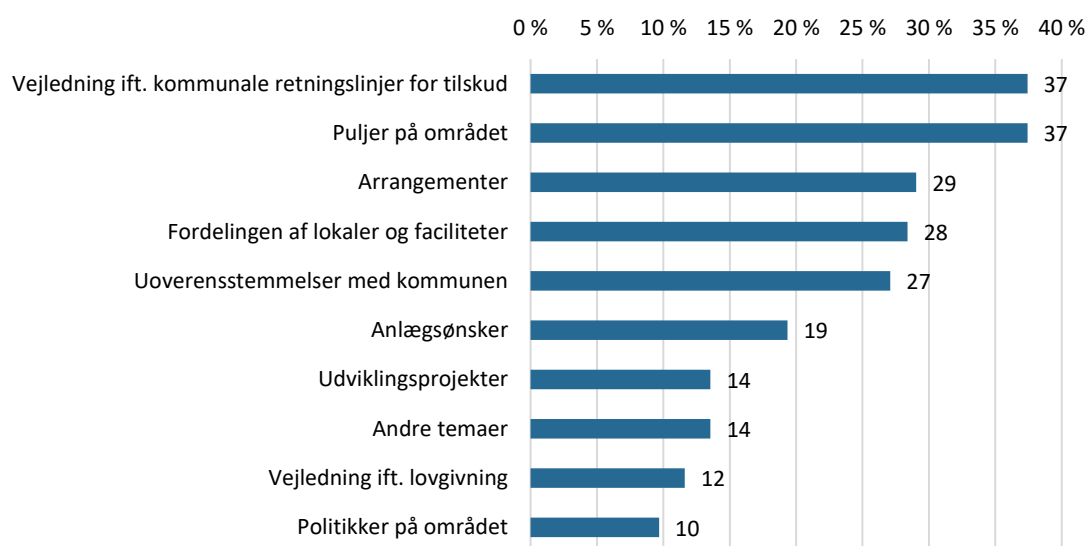
Der er ingen klare mønstre i hyppigheden af henvendelser på tværs af kommunetyper. Samrådene i bykommunerne ser dog ud til at have en lidt hyppigere kontakt end samrådene i de øvrige kommuner. Det kan dog også hænge sammen med variationen af udbredelsen af de forskellige typer af samråd på tværs af kommunetyper.

Figur 45 viser, hvilke områder samrådene får flest henvendelser om fra de lokale foreninger. Samrådene har haft mulighed for at sætte op til tre kryds. Som det fremgår, er økonomiske spørgsmål i form af vejledning om kommunale retningslinjer for tilskud og puljer på området de temaer, flest samråd har sat kryds ved (37 pct.). Det tyder på, at foreningerne i nogen grad bruger samrådene i vejledningsøjemed, hvilket relaterer sig til rollen som serviceorgan.

Henvendelser om puljer er ikke overraskende særligt udbredte blandt de samråd, der selv administrerer puljer, men finder også sted ved andre samråd. Ligeledes relateret til rammerne er også henvendelser omkring fordelingen af lokaler og faciliteter samt anlægsønsker. Igen er henvendelser om disse temaer særligt udbredte blandt de samråd, der har fået uddelegeret ansvar på området.

29 pct. af samrådene modtager henvendelser om arrangementer, hvilket tyder på, at mange samråd er involveret i forskellige typer af aktiviteter. Derudover er det interessant, at hele 27 pct. angiver uoverensstemmelser med kommunen som et af de områder, de modtager flest henvendelser om. Det tyder på, at samrådene også i nogen grad fungerer som en form for mægler mellem foreningerne og kommunen.

Figur 45: Områder som samråd modtager flest henvendelser fra foreninger om (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke sager/temaer modtager I som samråd flest henvendelser fra foreningerne om?' n =155. Samrådene har haft mulighed for at sætte op til tre kryds, hvorved andelen ikke summerer til 100 pct.

Kategorien 'andre temaer', som 14 pct. har sat kryds ved, omfatter blandt andet følgende eksempler fra de uddybende svar, som også illustrerer mangfoldigheden i de henvendelser, der kommer:

- "Det kommunale budget på aftenskoleområdet."
- "Kriser, fondsansøgninger og forskellige udfordringer."
- "Kurser."
- "Manglende vedligeholdelse."
- "Prisuddeling."
- "Forslag til optimering af retningslinjer o.l."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På tværs af områder er der forskelle på, hvad samrådene modtager flest henvendelser om. Figur 46 viser, at henvendelser om anlægsønsker samt fordelingen af lokaler og faciliteter er klart mest udbredte på idrætsområdet. Aftenskolesamrådene er dog godt med, når det

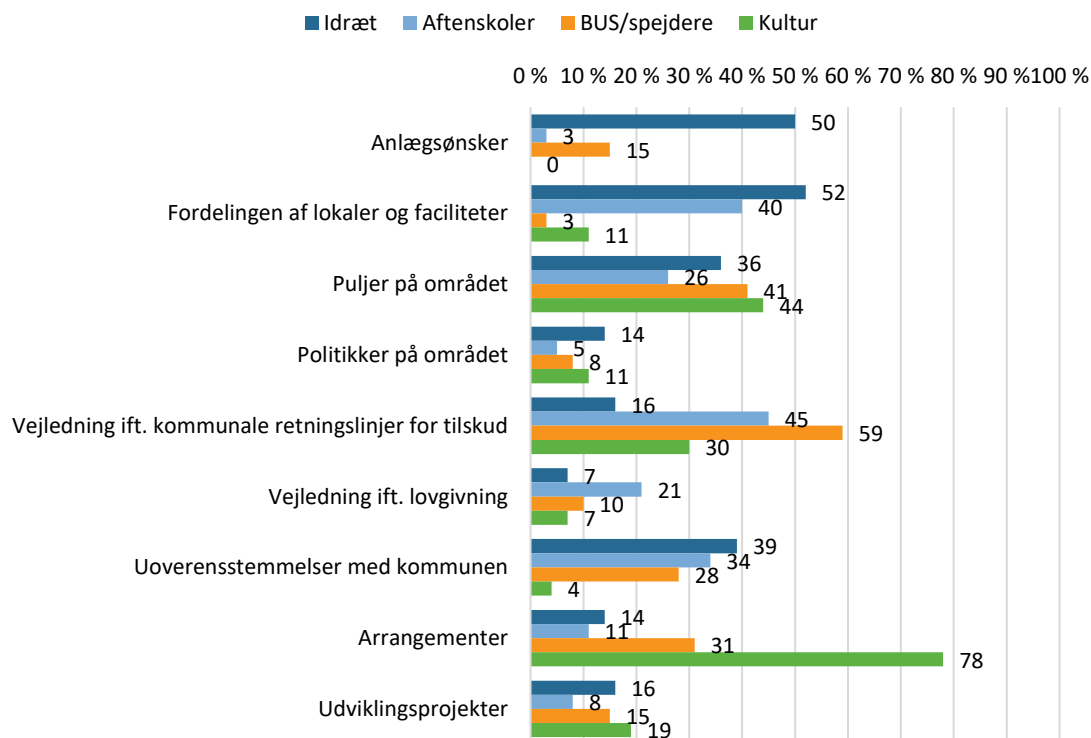
gælder henvendelser om lokalefordeling. Det kan skyldes, at det særligt er på de to områder, der er rift om lokalerne, mens eksempelvis spejderne typisk ikke deler faciliteter med andre typer af fritidstilbud.

Derudover er det interessant, at henvendelser om vejledning vedrørende retningslinjer for tilskud især er udbredte hos BUS/spejdersamråd og for aftenskolesamråd. En femtedel af aftenskolesamrådene nævner derudover vejledning om lovgivningen på området som en af de ting, de modtager flest henvendelser om.

De kulturelle samråd skiller sig ud ved, at hele 78 pct. af samrådene nævner arrangementer som et af de temaer, de modtager flest henvendelser om. Det er en betydelig større andel end på de øvrige områder. Derudover er henvendelser om puljer også udbredt på det kulturelle område, hvilket hænger godt sammen med, at mange kulturelle samråd administrerer puljer og generelt er den samrådstype, hvor rollen som implementeringsorgan fylder mest i vedtægterne (se kapitel 1).

Henvendelser om uoverensstemmelser med kommunen fylder dermed stort set ikke noget for de kulturelle samråd. Her har særligt idrætssamrådene – 39 pct. – nævnt det som et af de områder, de modtager flest henvendelser om, men det er også relativt udbredt for aftenskolesamråd og BUS/spejdersamråd.

Figur 46: Temaer med flest henvendelser – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvilke sager/temaer modtager I som samråd flest henvendelser fra foreningerne om?' Samrådene har haft mulighed for at sætte op til tre kryds. 'Øvrige samråd' indgår ikke i figuren. n: 148.

Samlet giver de ovenstående forskelle indblik i de forskellige måder, foreningerne bruger samrådene på, samt hvilke temaer der er særligt relevant for de pågældende foreningsområder. Hvad samrådene modtager henvendelser om, kan dog også afspejle den lokale praksis for at kontakte hhv. kommune og samråd.

I den forbindelse er der enkelte interessante tendenser på tværs af kommunetyper, som er værd at fremhæve (se også tabel 21 i bilagsmaterialet). Henvendelser, der vedrører vejledning om retningslinjer for tilskud, fylder betydeligt mere for samrådene i mellem- og bykommuner end i de øvrige kommuner. Hvor 43 pct. af samrådene i bykommunerne modtager flest henvendelser inden for det tema, gør det sig kun gældende for 17 pct. af samrådene i yderkommunerne. Også henvendelser vedrørende uoverensstemmelser med kommunen fylder betydeligt mere blandt samrådene i bykommunerne (40 pct.) end blandt samrådene i yderkommunerne (17 pct.).

Kapitel 4: Samrådenes roller og potentialer

Dette kapitel sætter fokus på forskellige aspekter vedrørende samrådenes roller og potentialer. Hvor de foregående kapitler har fokuseret på samrådenes relationer til hhv. kommuner og foreninger, har dette afsluttende kapitel et mere tværgående fokus på samrådenes rolle som bindeled mellem kommunerne og foreningerne, men også på de udfordringer samrådene oplever i deres daglige virke, og de samarbejdsrelationer, samrådene benytter i deres arbejde. Mere specifikt behandler kapitlet de følgende temaer:

- Samrådenes syn på deres egen rolle
- Oplevede udfordringer i samrådenes daglige virke
- Samrådenes samarbejdsrelationer
- Samrådenes indsatsområder for den kommende tid

Samrådenes syn på egen rolle

Som det er blevet tydeligt igennem hele analysen, kan samråd spille mange forskellige roller i deres position som bindeled mellem kommunerne og foreningslivet. Og undervejs i analysen er der blevet refereret til sondringen mellem rollen som interesseorganisation, rollen som koordineringsorgan, rollen som implementeringsorgan og rollen som serviceorgan (Wahldal 2009).

Som belyst tidligere, er det ikke mindst rollen som interesseorganisation, der står centralt i samrådenes formålsparagraffer. Men analysen har også vist, at mange samråd spiller en vejledende rolle over for foreningerne, og at de har en koordinerende rolle på tværs af disse. Endelig har en del samråd fået uddelegeret forskellige typer af opgaver fra kommunerne.

I modsætning til de tidligere afsnit har dette afsnit ikke fokus på, hvordan samrådene arbejder med de forskellige roller i praksis. I stedet ses der nærmere på, hvilken *betydning* samrådene tillægger de forskellige elementer i den rolle, de spiller.

I spørgeskemaet er samrådene blevet bedt om på en skala fra 1-7 (1: Slet ingen betydning, 7: Meget stor betydning) at vurdere, hvor stor betydning en lang række forskellige aspekter har for samrådets rolle i dag. De forskellige aspekter knytter sig til samrådenes rolle som hhv. interesseorganisation, koordineringsorgan, serviceorgan og implementeringsorgan (tabel 5).

Tabel 5: Udsagn knyttet til samrådenes roller

At påvirke de politiske beslutninger på området	Interesseorganisation
At varetage foreningernes fælles interesser	Interesseorganisation
At dokumentere og synliggøre områdets rolle og værdi	Interesseorganisation
At bidrage til at sikre en demokratisk beslutningsstruktur på området	Koordineringsorgan
At være et forum for meningsudveksling blandt foreningerne	Koordineringsorgan
At spille en koordinerende rolle for foreningerne	Koordineringsorgan
At sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området	Koordineringsorgan
At foretage prioriteringer på vegne af foreningerne	Implementeringsorgan
At udføre opgaver på vegne af kommunen (f.eks. uddeling af puljemidler mv.)	Implementeringsorgan
At vejlede foreninger på området	Serviceorganisation

Figur 47 viser samrådenes gennemsnitlige placering på skalaen for de respektive aspekter af deres rolle. Som det fremgår, er der en klar tendens til, at forhold, der vedrører samrådenes rolle som interesseorganisation, tillægges størst betydning. Det er i god overensstemmelse med resultaterne fra den indledende analyse af samrådenes formålsparagraffer, hvor netop denne rolle fylder meget (kapitel 1).

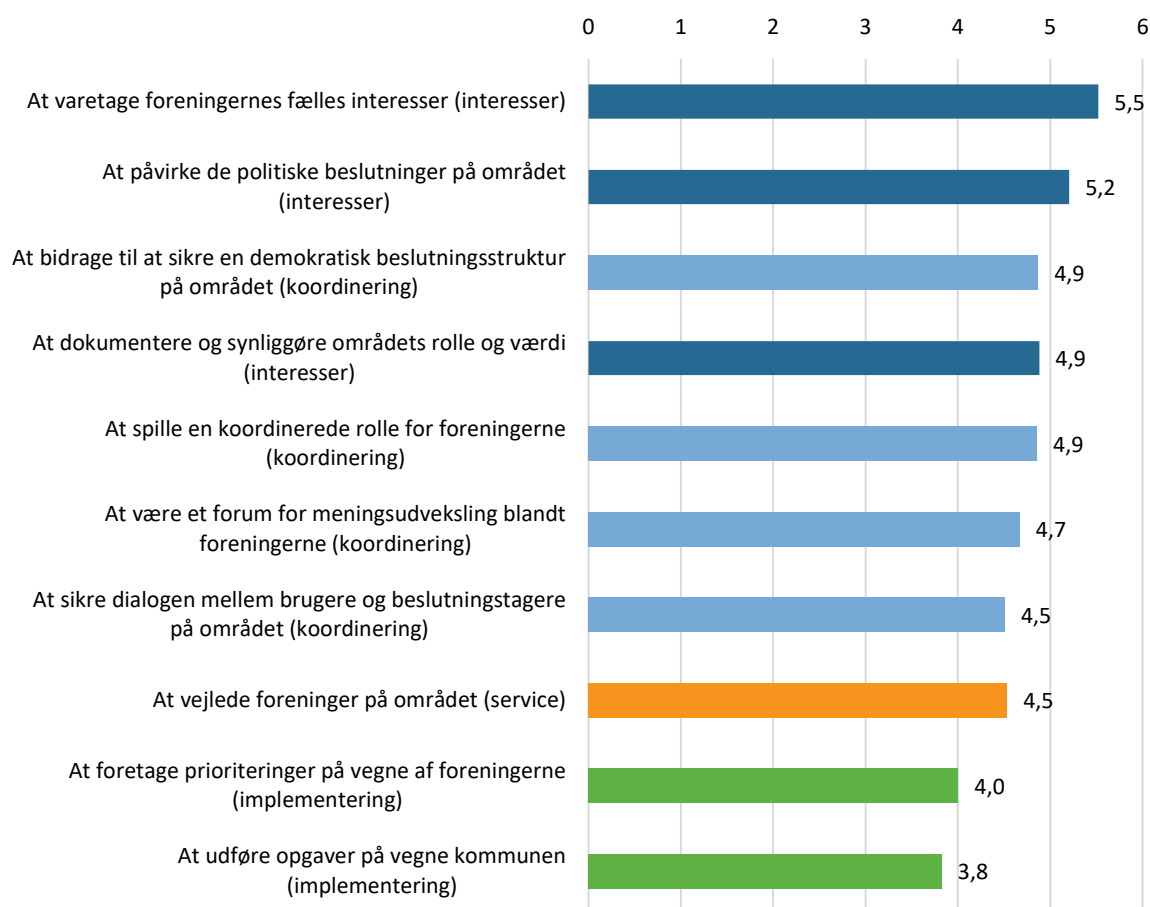
At varetage foreningernes fælles interesser og at påvirke de politiske beslutninger på området tillægges størst betydning, men også dokumentation og synliggørelse af områdets værdi vægtes højt.

Efterfølgende kommer tre ud af de fire udsagn, der belyser samrådets rolle som koordineringsorgan: At bidrage til at sikre en demokratisk beslutningsstruktur, at spille en koordinerende rolle for foreningerne og at være et forum for meningsudveksling for foreningerne.

Rollen som serviceorgan, der belyses ved udsagnet 'at vejlede foreninger på området', kommer først derefter sammen med udsagnet 'at sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området'.

Endelig er rollen som implementeringsorgan den rolle, der tillægges mindst betydning. Udsagnene 'at foretage prioriteringer på vegne af foreningerne' og 'at udføre opgaver på vegne af kommunen' er de to udsagn, der har den laveste gennemsnitlige placering på skalaen. Det hænger igen godt sammen med analysen af samrådenes vedtægtsbestemte formål, hvor implementeringsrollen fylder mindst (kapitel 1)

Figur 47: Betydning af forskellige aspekter af samrådenes roller i dag (skala fra 1-7 - gennemsnit)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'På en skala fra 1-7, hvor '1' er 'slet ingen betydning', og '7' er 'meget stor betydning', hvor stor betydning har hvert af de følgende aspekter for samrådets rolle i dag?' Figuren viser samrådenes gennemsnitlige score på skalaen. n: 154.

Variationen på tværs af områder er relativt begrænset for mange af de ovenstående parametre (se tabel 22 og 23 i bilagsmaterialet). Parametrene relateret til interessevaretagelse tillægges stor betydning på tværs af samrådstyperne.

Kulturelle samråd skiller sig dog ud ved i mindre grad end de øvrige at lægge vægt på betydningen af interessevaretagelse og koordinering. Men til gengæld lægger de større vægt på 'at udføre opgaver på vegne af kommunen'. Det kan hænge sammen med, at særligt mange kulturelle samråd er ansvarlige for uddeling af puljer på området (se kapitel 2).

Omvendt er aftenskolesamrådene den samrådstype, som lægger mindst vægt på betydningen af at udføre opgaver på vegne af kommunen, når det gælder samrådenes rolle i dag. Til gengæld har aftenskolesamrådene størst fokus på at sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere.

Idrætssamrådene lægger i højere grad end de øvrige samråd vægt på betydningen af at foretage prioriteringer på vegne af foreningerne. Det kan hænge sammen med, at det især er disse samråd, der er involveret i prioriteringen af anlægsønsker og lokalefordeling.

Forskelle på den aktuelle og den ideelle rolle

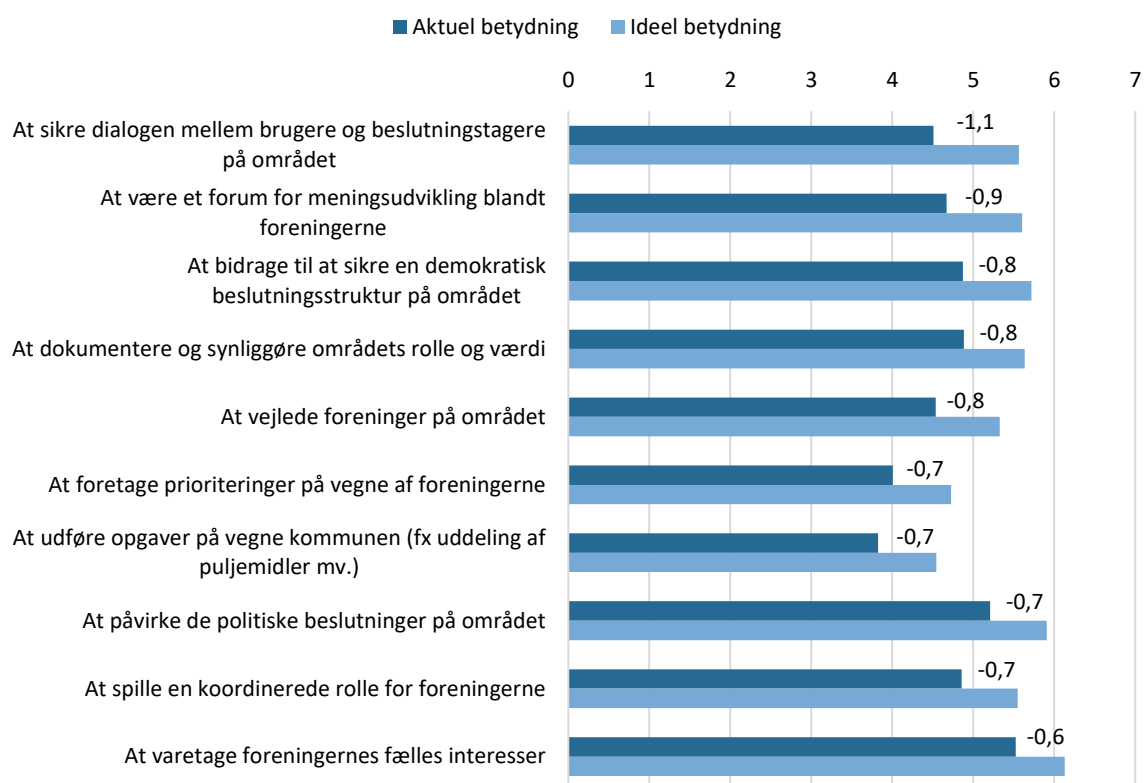
Der kan være forskelle på, hvilken betydning et samråd tillægger forskellige aspekter af samrådets rolle i dag, og hvor stor betydning de forskellige aspekter ideelt set burde tillægges efter samrådets egen vurdering.

På de områder, hvor der er forskelle mellem den vurderede aktuelle og ideelle betydning, kan der være et potentiale for, at samrådet kan udvikle sin rolle. Derfor er samrådene også blevet spurgt om deres syn på, hvilken rolle de respektive parametre ideelt set burde spille.

Figur 48 viser forskellene mellem den aktuelle og den ideelle betydning. Som det fremgår, er forskellene mellem den aktuelle og den ideelle betydning relativt jævnt på tværs af de respektive parametre (tallet i parentes). I alle tilfælde tillægges parametrene større betydning for samrådenes ideelle rolle end i den aktuelle rolle i dag. Det kan tolkes som et udtryk for, at samrådene ud fra en gennemsnitsbetragtning gerne så, at samtlige parametre havde større betydning for samrådenes rolle.

Der er dog nogle aspekter, der skiller sig ud: Ved udsagnet om at sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området ses den største diskrepans mellem den aktuelle og den ideelle betydning (1,1), men også udsagnet at være et forum for meningsudveksling blandt foreningerne ligger relativt højt (0,9). Det kan samlet tyde på, at samrådene efter deres egen vurdering mener, at de ideelt set burde spille en større rolle som koordineringsorgan.

Figur 48: Aktuel versus ideel betydning (gennemsnit på skala fra 1-7)



Figuren viser samrådernes gennemsnitlige placering på en skala fra 1 (ingen betydning) til 7 (stor betydning) på spørgsmålet: 'På en skala fra 1-7, hvor '1' er 'ingen betydning', og '7' er 'meget stor betydning', hvor stor betydning har hvert af de følgende aspekter for samrådets rolle i dag?' (aktuel betydning) og spørgsmålet: 'På en skala fra 1-7, hvor '1' er 'ingen betydning', og '7' er 'meget stor betydning', hvor stor betydning burde hvert af de følgende aspekter ideelt set have for samrådets rolle?' (ideel betydning). n: 154 (aktuel betydning) og 152 (ideel betydning). Tallene i figuren viser forskellen i den gennemsnitlige placering på skalaen mellem den aktuelle og den ideelle betydning.

Derudover er der nogle interessante mønstre i forskellene mellem den aktuelle og den ideelle betydning på tværs af foreningsområder (se tabel 24 i bilagsmaterialet). Overordnet set er forskellene – på tværs af parametre – mindst inden for BUS/spejdersamrådene. Det kan tyde på, at disse samråd i vid udstrækning mener, at deres aktuelle rolle i dag afspejler den rolle, de ideelt set burde spille.

På idrætsområdet er forskellene mellem den aktuelle og ideelle betydning størst, når det gælder parametrene vedrørende koordinering: At fungere som et forum for meningsudveksling, at sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området, og at spille en koordinerende rolle for foreningerne.

Også på aftenskoleområdet er vurderingen, at det at sikre dialogen ideelt set burde have større betydning for samvirkets rolle. Derudover er det karakteristisk, at aftenskoleområdet er det område, hvor der er størst forskelle på den aktuelle og ideelle rolle, når det gælder udførelsen af opgaver på vegne af kommunen.

På det kulturelle område er det – ligesom på idrætsområdet – særligt ved den koordinerende rolle, at der er størst forskel mellem den aktuelle og ideelle betydning. Det gælder i

særdeleshed det parameter, der vedrører samrådets rolle som forum for meningsudveksling på tværs af foreningerne. Derudover er der også en betydelig forskel, når det gælder indflydelsen på de politiske beslutninger. Det kan tyde på, at særligt disse samråd ikke oplever at have den indflydelse, som de ideelt set mener, de burde have.

Samrådene har i forlængelse af spørgsmålene om den aktuelle versus den ideelle rolle haft mulighed for med egne ord at uddybe, hvad de ser som samrådets vigtigste rolle. Relativt få samråd har benyttet sig af denne mulighed. Flertallet af de uddybende svar vedrører forskellige aspekter af rollen som interessevaretager og koordinerende led – eksempelvis som i de følgende uddrag:

”At fungere lokalt som foreningernes 'advokater', skabe kendskab på tværs og understøtte netværk og vidensdeling.”

”At styrke kulturlivets stemme og skabe sammenhængskraft i kulturlivet.”

”Medlemsforeningernes talerør over for kommunen.”

”Påvirke politikere i forhold til foreningernes rammebetingelser dvs. faciliteter, økonomi etc.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Andre af de uddybende svar understreger i højere grad samrådenes koordinerende rolle – blandt andet som et forum for erfaringsudveksling på tværs af foreningerne:

”Man har føling med de øvrige børneorganisationer. Hvordan de står mht. medlemsantal, arrangementer, håndtering af problematikker såsom mobning, overgreb, GDPR osv. Ideer til fremtidige aktiviteter og medlemstilbud.”

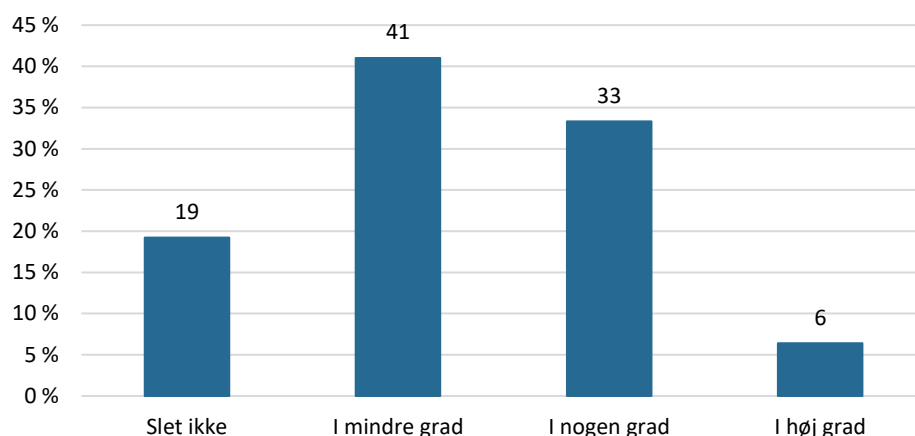
”Koordinerende organ i forhold til kommunen.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Oplevede udfordringer i samrådets daglige virke

For yderligere at belyse samrådenes eget syn på, hvorvidt de kan spille den rolle, de gerne vil, er de i spørgeskemaet blevet spurgt om, i hvilken grad de oplever udfordringer i samrådets daglige virke. Som figur 49 viser, har flertallet svaret enten 'slet ikke' eller 'i mindre grad', men der er alligevel sammenlagt knap 40 pct., som enten i nogen eller i høj grad oplever udfordringer.

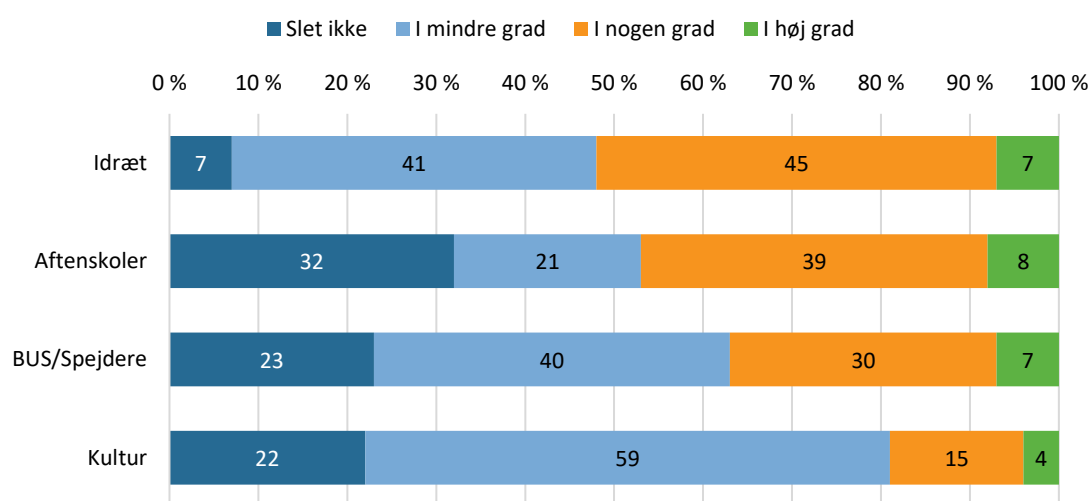
Figur 49: I hvilken grad opleves udfordringer i samrådets daglige virke? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'I hvilken grad oplever du udfordringer i samrådets daglige virke?'. n = 156.

På tværs af områder er det i særlig grad idrætssamråd, der oplever udfordringer (figur 50). Hele 52 pct. af idrætssamrådene har svaret i nogen eller høj grad, mens andelen er på hhv. 47 og 37 pct. for aftenskolesamråd og BUS/spejdersamråd. Kulturområdet skiller sig ud ved, at under en femtedel af samrådene oplever udfordringer.

Figur 50: Oplevede udfordringer – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'I hvilken grad oplever du udfordringer i samrådets daglige virke?'. Da der kun er syv samråd under kategorien 'øvrige', indgår disse ikke i figuren. n: 149.

Ud over det overordnede spørgsmål om graden af oplevede udfordringer, er samrådene blevet bedt om at forholde sig til, hvorvidt en række specifikke parametre i deres daglige virke opleves som let eller svært (figur 51).

Det tema, som flest samvirker oplever som svært eller meget svært, er at sikre fornyelsen i samvirkets bestyrelse. Det gør sig gældende for hele 45 pct. af samrådene. Det kan tyde på, at det er svært at få nye til at engagere sig i arbejdet, hvilket også afspejler sig ved, at 36 pct.

oplever det som svært eller meget svært at finde medlemmer til samrådets bestyrelse. At få tilstrækkeligt med frivillige kræfter i samrådenes organisation ser dermed ud til at udfordre mange samråd.

Ses der på foreningslivet i bredere forstand, er det at finde bestyrelsesmedlemmer generelt en udfordring blandt mange foreninger. Andelen, der oplever det som et stort problem, har dog ligget på et nogenlunde stabilt niveau over tid (Ibsen et al. 2013, 50). Hvorvidt det er blevet vanskeligere specifikt for samrådsbestyrelser, kan dog ikke afgøres her.

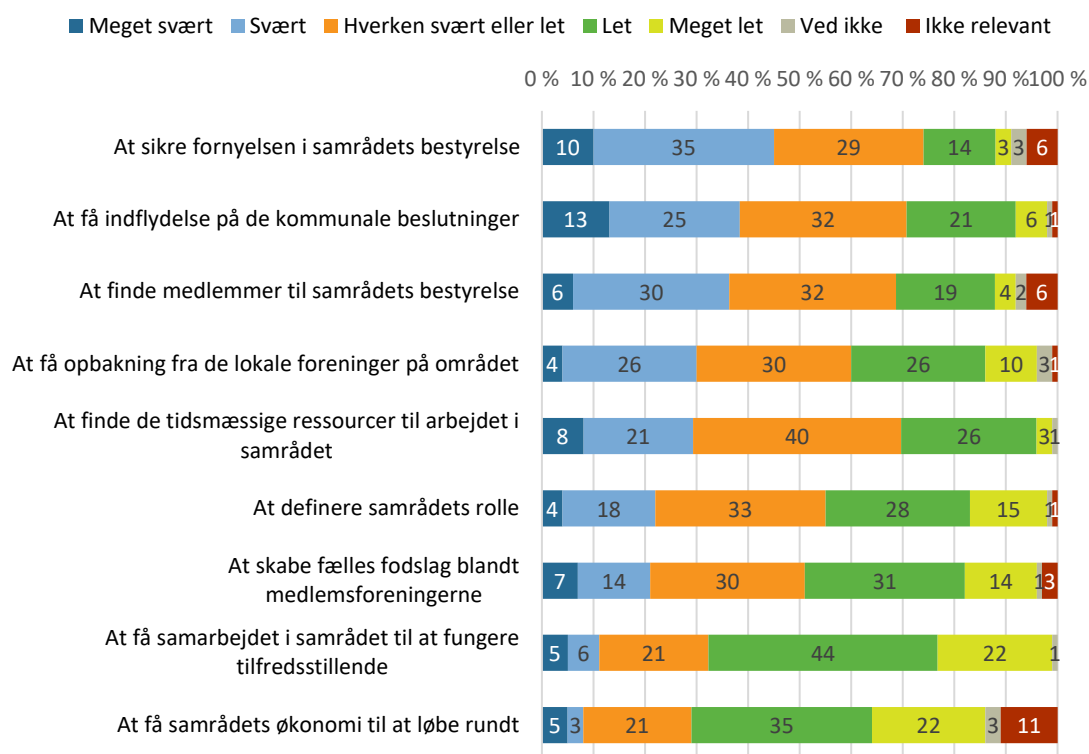
En særlig udfordring for samrådene kan dog være, at de medlemmer, der søges, typisk i forvejen er bestyrelsesaktive i de foreninger, de repræsenterer. Dertil kommer, at der ofte er et overlap til folkeoplysningsudvalget, og at deltagelsen i samvirkets bestyrelse dermed sommetider medfører deltagelse begge steder. Det kan også være en medvirkende årsag til, at 29 pct. oplever det som svært at finde de tidsmæssige ressourcer til arbejdet i samvirkets bestyrelse – eksempelvis som i de følgende uddybende svar:

”Arbejdet i Samrådet og samarbejdet med det øvrige foreningsliv og kommunen kræver en stor arbejdsindsats. Det stiller store krav til især formanden, at vedkommende kan afse den fornødne tid til arbejdet. Det er frivilligt og ulønnet, og det fungerer fint nu. Men hvis samarbejdet og Samrådet skal udvikle sig yderligere, vil det på sigt være en udfordring at finde nogen, der kan og vil afse den nødvendige tid.”

”Aldrig helt nemt at finde nye udvalgs- eller bestyrelsesmedlemmer og aldrig let at kræve en ekstra indsats, når medlemmerne også skal passe villa, vovse, Volvo, familie og job.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Figur 51: Udfordringer i samrådets daglige virke (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Oplever I de følgende elementer i samrådets daglige virke som let eller svært?'. n: 156.

Derudover er det interessant, at 38 pct. af samrådene oplever det som svært eller meget svært at få indflydelse på de kommunale beslutninger. Selvom interessevaretagelse, som analysen har vist, er helt centralt for samrådenes rolle, er der dermed mange, som oplever det som svært at få gennemslagskraft, når det gælder de kommunale beslutninger.

Opbakningen fra de lokale foreninger på området, som er central for samrådenes koordinerende rolle, er ligeledes et punkt, som mange samråd oplever udfordringer ved:

"Der er ikke den store interesse for at deltage."

"Der er ikke det store engagement fra medlemmerne til at deltage og byde aktivt ind."

"Fremmødet til møderne er ikke stabilt."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Færre – men dog en femtedel – finder det derudover svært at skabe fælles fodslag blandt medlemsforeningerne, hvilket også kommer til udtryk i samrådenes uddybende svar om udfordringer:

"Der hersker en opfattelse af intern konkurrence mellem medlemmernes foreninger, som besværliggør samarbejdet."

"Nogle af de repræsenterede foreninger er meget små og har derfor svært ved at sætte sig ind i de større foreningers problematikker."

"Der er stor forskel på foreningernes syn på idræt (breddeidræt kontra elitesatsning) Flere i bestyrelsen er meget fokuseret i egen idræt."

"Der er stor spredning i opfattelsen af, hvad rådet skal arbejde med."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Endelig er det interessant, at mere end en femtedel af samrådene finder det svært at definere samrådets rolle. Det kan tyde på, at det ikke altid er givet, hvilke opgaver samrådet skal løse, og hvordan det skal fungere som bindeled mellem foreninger og kommuner. Det er også et tema, som flere samråd har nævnt i deres uddybende svar om udfordringer:

"Vi har haft svært ved at finde ud af, hvor vi stod, og hvem vi er der for. Derfor er vi i gang med at omstrukturere vores samråd."

"Jeg kan godt savne accept af Samrådets rolle overfor forvaltning og politikere fra vores medlemsforeningers side."

"Jeg synes, at det er svært, når der ikke er defineret nogle klare opgaver, som vi skal tage os af."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

At få samarbejdet i samrådet til at fungere og at få økonomien til at løbe rundt er det tema i spørgsmålet, som ser ud til at volde færrest udfordringer, men det er dog stadig svært for hhv. 11 og 8 pct. af samrådene. Samlet tyder resultaterne vedrørende de organisatoriske forhold på, at rekrutteringen af frivillige kræfter er en større udfordring end økonomien.

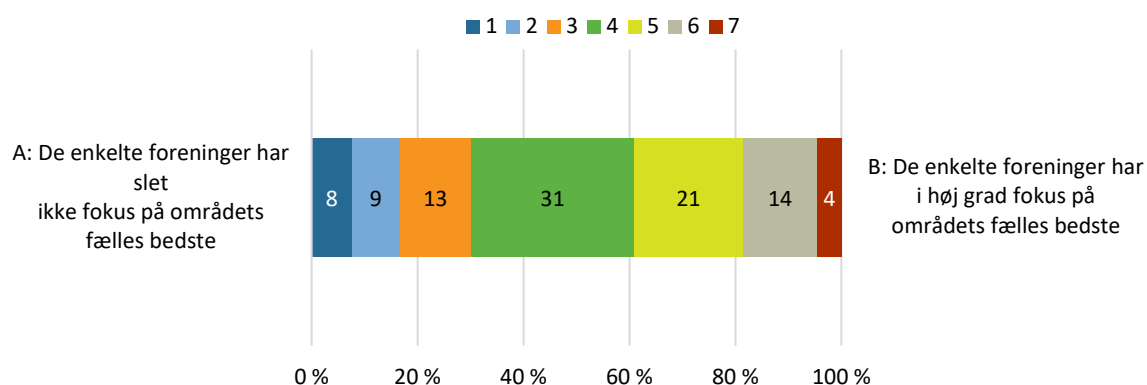
Foreningernes fokus på områdets fælles bedste

Specifikt i forhold til udfordringer med manglende opbakning fra de lokale foreninger og det fælles fodslag, er det interessant at se på samrådenes generelle opfattelse af, hvorvidt foreningerne på området har fokus på områdets fælles bedste, eller om der er tale om et mere fragmenteret felt.

I spørgeskemaet er samrådene blevet spurgt ind til deres vurdering af netop dette spørgsmål. De blev bedt om at placere sig på en skala fra 1 til 7, hvor 1 var udsagnet: "De enkelte foreninger har slet ikke fokus på områdets bedste", og 7 var: "De enkelte foreninger har i høj grad fokus på områdets bedste".

Samrådenes gennemsnitlige placering på skalaen ligger på lidt over 4, hvilket er udtryk for, at lidt flere mener, at foreningerne har fokus på områdets fælles bedste, end det modsatte. Som figur 52 viser, er der dog stor variation, og sammenlagt vurderer næsten en tredjedel af samrådene, at de enkelte foreninger slet ikke eller i mindre grad har fokus på områdets bedste. Der er begrænsede forskelle i vurderingerne på tværs af områder (se tabel 25 i bilagsmateriale) og ingen tydelige mønstre på tværs af kommunetyper.

Figur 52: Samrådets vurdering af foreningernes fokus på områdets fælles bedste (andel i pct.)



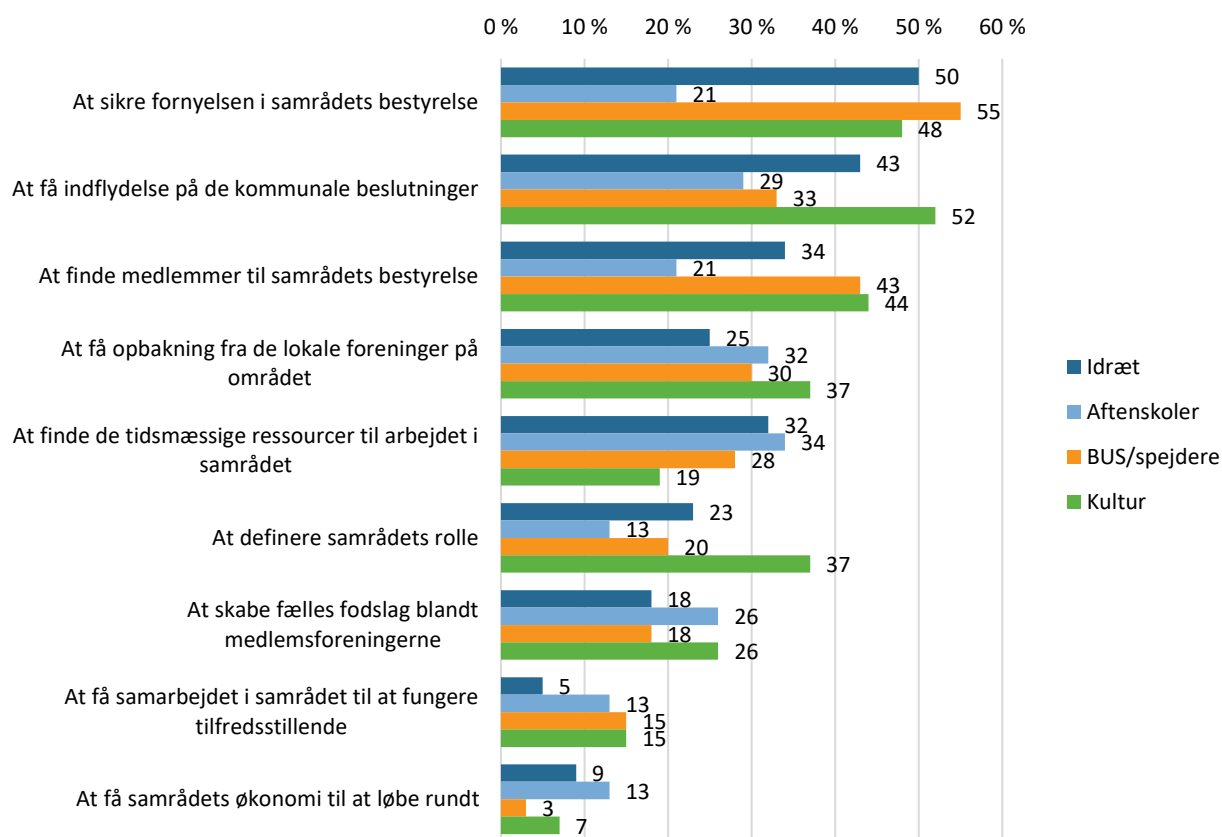
Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'På en skala fra 1-7, hvor 1 er udsagn A, og 7 er udsagn B, hvilket udsagn beskriver så bedst foreningernes fokus på områdets fælles bedste?' n: 155

Oplevede udfordringer på tværs af områder

Ses der på oplevede udfordringer på tværs af områder, viser figur 53, at udfordringerne har forskellig vægt, alt efter hvilken type samråd der er tale om.

Her er det interessant, at samrådene på aftenskoleområdet tilsyneladende har lettere ved at sikre fornyelsen i samrådets bestyrelse og at finde bestyrelsesmedlemmer end de øvrige områder. En mulig forklaring på det kan være, at mange større aftenskoler har lønnede ledere, og at det ofte netop er repræsentanter for de store aftenskoler, der er medlem af samrådene (Bjerrum & Thøgersen 2018, 104). Omvendt ser det ud til, at det er særligt svært for BUS/spejdersamråd at sikre fornyelsen: Her oplever 55 pct. det som svært eller meget svært. Det er også særligt samrådene på dette område og de kulturelle samråd, som oplever udfordringer med at finde medlemmer til bestyrelsen.

Figur 53: Oplevede udfordringer på tværs af områder (andel 'svært og meget svært') (andel i pct.)



Figuren viser andelen af samråd, der har svaret 'svært' eller 'meget svært' inden for de enkelte temaer i spørgsmålet: 'Oplever I de følgende elementer i samrådets daglige virke som let eller svært?'. Kategorien 'øvrige samråd' indgår ikke i figuren på grund af få samråd inden for denne kategori. n: 149.

Et andet interessant resultat er, at kulturelle samråd og idrætssamråd i størst grad oplever det som svært at få indflydelse på de kommunale beslutninger. Det er dog vigtigt at understrege, at de oplevede udfordringer på det felt også kan hænge sammen med ambitionerne på området og ikke nødvendigvis afspejler det faktiske indflydelsesniveau.

Når det gælder udfordringer med at skabe fælles fodslag og at få opbakning fra de lokale foreninger, er det især aftenskolesamråd og kulturelle samråd, som oplever udfordringer. Særligt kulturelle samråd oplever det derudover som svært at definere samrådets rolle.

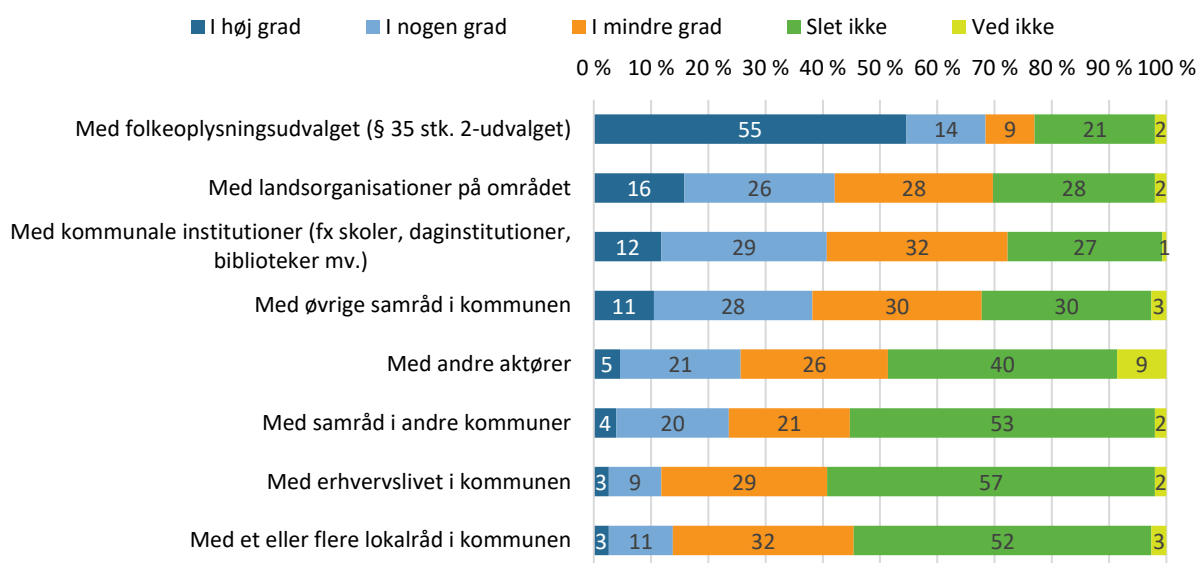
Idrætssamråd ser ud til at være den type, som har færrest udfordringer relateret til samarbejds klimaet i samrådene og opbakningen fra de lokale foreninger. Der er dog stadig næsten en fjerdedel af idrætssamrådene, som oplever det som svært at definere samrådets rolle.

Der er ingen entydige mønstre i de oplevede udfordringer, når der ses på tværs af kommunetyper. Hverken når det gælder det overordnede spørgsmål eller de specifikke typer af udfordringer i samrådenes daglige virke.

Samrådenes samarbejdsrelationer

Samrådenes samarbejdsrelationer er interessante i forhold til den rolle, samrådene spiller. De forskellige relationer og berøringsflader, samrådene har, kan ses som et udtryk for, i hvilken grad samrådets rolle er integreret i det øvrige lokale liv i kommunen, men også for i hvilken grad samrådene har relationer, der rækker ud over kommunegrænsen. Dette afsnit ser nærmere på, hvilke aktører samrådene samarbejder med, og hvad de samarbejder om. I spørgeskemaet er samrådene blevet bedt om at svare på, i hvilken grad de samarbejder med en række forskellige aktører (figur 54).

Figur 54: Hvem samarbejder samrådet med? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'I hvilken grad arbejder samrådet sammen med andre aktører?' n = 152

Samarbejdet med § 35 stk. 2-udvalget

Som figur 54 viser, er folkeoplysningsudvalget (§ 35 stk. 2-udvalg) den aktør, flest samråd samarbejder med. 55 pct. har svaret, at de i høj grad samarbejder, mens yderligere 14 pct. har svaret i nogen grad.

De uddybende svar viser, at samarbejdet med § 35 stk. 2-udvalget i vid udstrækning omfatter direkte repræsentation i udvalget. 28 samråd har angivet dette:

"2 af samrådets medlemmer sidder i udvalget."

"De 3 repræsentanter aftenskolerne har i folkeoplysningsudvalget er også medlemmer af bestyrelsen for samrådet, derfor giver det rig mulighed for indflydelse og samarbejde, samrådet holder bestyrelsesmøder forud for alle FOU møder hvilket giver god mening for at give samrådets bidrag videre."

"Repræsentant i folkeoplysningsudvalget og vi arbejder for at alle foreninger står sammen, uanset område."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Det hænger godt sammen med, at to tredjedele af samrådene, som tidligere nævnt, er repræsenteret i § 35 stk. 2-udvalget (jf. kapitel 2). Som det fremgår af et af uddragene, holder nogle samråd bestyrelsesmøder forud for møderne i udvalget, så de kan koordinere deres input. Derudover har 24 samråd nævnt konkrete temaer eller opgaver, som de samarbejder med udvalget om - som eksempelvis i de følgende uddrag:

"Fælles fodslag... budget, investeringer, byggeri, ansvar."

"Fælles om nogle høringssvar, leder- og prisfester."

"Aftenskoleordning, tilskudspraksis, fondsansøgninger."

"Lovgivning, visioner, samarbejder."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

De øvrige svar omfatter primært samråd, der uddyber, at de samarbejder med udvalget om alle relevante forhold inden for området, eller at de samarbejder omkring overordnede politikker og principper:

"Alle spørgsmål, der kræver politisk handling eller som Samrådet vurderer kan få større fokus gennem orientering til politikerne."

"Politikker og principper."

"Alle spørgsmål vedrørende Fritids-, Idræts og Folkeoplysningsområdet."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Fordelt på områder afspejler omfanget af samarbejdet samrådenes direkte repræsentation i § 35 stk. 2-udvalgene (jf. kapitel 2). Samarbejdet er således mest udbredt blandt BUS/spejdersamråd, hvor 76 pct. i høj grad samarbejder, og mindst udbredt blandt kulturelle samråd, hvor kun 15 pct. i høj grad samarbejder. For både idræts- og aftenskoleområdet ligger den tilsvarende andel på lidt under 60 pct.

Samarbejdet med landsorganisationer

Landsorganisationer på området er den aktør, næstfleste samråd samarbejder med: I alt 42 pct. samarbejder i høj eller i nogen grad. De uddybende svar viser, at en væsentlig del af samarbejdet består i, at samrådene deltager i forskellige konferencer, årsmøder eller tema-dage, som landsorganisationerne arrangerer. 22 samråd har uddybet dette:

"Medlem, og deltager så vidt muligt i den årlige konference."

"Samrådet deltager i Landssamrådets årlige temadag."

"Vi kommer til de årlige kurser."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Derudover angiver 19 samråd, at samarbejdet omfatter forskellige former for videndeling, erfaringsudveksling og information.

"Orientering om problematikker på området."

"Orientering, oplysning. Lovstof."

"Netværk og erfaringsudveksling."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Hovedparten af de resterende samråd har kun uddybet, hvilke landsorganisationer de samarbejder med, og ikke hvad samarbejdet består i, og kun ganske få har uddybet samarbejdet omkring konkrete tiltag – eksempelvis som i de følgende svar:

"At få lavet en fælles aftale med Koda, omkring forsikringer i kulturforeninger + evt. fælles udbud af webinarer i denne Corona-tid."

"DGI - pilotprojekt - frivillighed."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Samlet tyder analysen på, at samrådenes samarbejde med landsorganisationerne i vid udstrækning begrænser sig til deltagelse i konferencer og kurser samt udveksling af information og erfaringer.

På tværs af områder samarbejder idrætssamråd i lidt højere grad end de øvrige samråd med landsorganisationer. Ses der samlet på andelen, der i høj og i nogen grad samarbejder, er der dog begrænsede forskelle på tværs af områderne. Den højeste andel, som slet ikke samarbejder, findes dog på aftenskoleområdet. En medvirkende forklaring på dette kan være, at en del af medlemmerne i de lokale aftenskolesamråd tilhører hver deres landsdækkende oplysningsforbund.

Samarbejdet med kommunale institutioner

Samarbejdet med kommunale institutioner kan eksempelvis omfatte samarbejde med skoler, daginstitutioner, biblioteker mv. I alt 41 pct. af samrådene samarbejder i nogen eller høj grad med kommunale institutioner – heraf har 12 pct. svaret i høj grad.

De uddybende svar viser, at forskellige typer af arrangementer og aktiviteter er det, der fylder i samarbejdet med de kommunale institutioner. 44 samråd nævner eksempler på

dette, og de uddybende svar viser både samarbejde omkring kulturarrangementer, omkring debatter og omkring forskellige typer af idrætsarrangementer og aktiviteter:

"Åben skole, 45 minutters bevægelse, den årlige skoleidrætsdag, benyttelse af haller og baner, projekt og ideoplæg til fremme af børn og unges kendskab af og afprøvning af forskellige idrætter."

"Kunst- og kulturprojekter, åben skole."

"Fx musik-workshop-forløb for børn, bibliotekets venner ansøger projektmidler, vi anbefaler aktører at bruge biblioteket osv."

"Samarbejder omkring Åben skole, som [vi] har udarbejdet en online-portal til. Dette er både i forhold til daginstitutioner og kulturinstitutioner mv."

"Med bibliotekerne omkring debatskabende aktiviteter og brug af 10% midler."

"Debatarrangementer, aktiviteter for udviklingshæmmede og ældre ensomme."

"Afvikling af 24-timers-løbet."

"Sommerferieaktiviteter."

"Spejdergrupper tilbyder aktiviteter i børnehaver."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Næsten halvdelen af de uddybende svar omkring aktiviteter og arrangementer relaterer sig specifikt til samarbejde omkring den åbne skole/ skole-foreningssamarbejde. Svarene viser generelt, at det overvejende er skoler – og i nogen grad biblioteker – der samarbejdes med. Der er dog også eksempler på samarbejde med daginstitutioner – som eksemplet om spejdergrupper, der tilbyder aktiviteter i børnehaver. I de øvrige uddybende svar er der eksempler på samarbejde omkring lokaler. Endelig uddyber mange svar, hvem samrådet samarbejder med uden at beskrive, hvad samarbejdet består i.

På tværs af områder er samarbejdet særligt udbredt på kulturområdet og aftenskoleområdet, hvor hhv. 55 pct. og 54 pct. enten i høj eller nogen grad angiver at samarbejde med kommunale institutioner. Andelen er dog også høj på idrætsområdet (41 pct.) og noget lavere på BUS/spejderområdet (21 pct.).

Samarbejdet med øvrige samråd og lokalråd

I alt 39 pct. af samrådene har oplyst, at de i høj eller nogen grad samarbejder med andre samråd i kommunen. De uddybende svar viser, at samarbejdet kan omfatte mange forskellige ting. For en del samråd handler det om koordinering og forventningsafstemning på tværs af samrådene. Enkelte samråd nævner, at de gør det for at kunne stå samlet over for kommunen i arbejdet med at varetage områdets fælles interesser:

"Afstemme forventninger, specielt omkring økonomi."

"Alle væsentlige forhold koordineres."

"Fælles fodslag overfor politikerne."

"Kulturen, spejderne, aftenskolerne og idrætten står sammen i forhandlinger med politikere."

"Fælles holdninger til kommunale tiltag på kultur og fritidsområdet."

"Koordination ved større forespørgsler."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

For andre samråd handler det om fælles aktiviteter eller arrangementer som eksempelvis 'åbent hus i foreningslivet', 'festuge' og 'julebazar'. Endelig er der samråd, som nævner, at de samarbejder gennem jævnlige fælles møder på tværs af samrådene.

Samlet tyder resultaterne på, at der nogle steder sker en vis koordinering på tværs af samråd i kommunen. Det er dog langt fra alle steder, og 30 pct. af samrådene har angivet, at de slet ikke samarbejder med andre samråd i kommunen.

På tværs af områder er samarbejdet med andre samråd i kommunen mest udbredt blandt idrætssamråd, hvor over halvdelen samarbejder, men også blandt BUS/spejdersamråd er andelen relativ høj (45 pct.). Andelen helt uden samarbejde er størst blandt de kulturelle samråd.

Ud over de øvrige samråd har i alt 14 pct. angivet, at de samarbejder med lokalråd i kommunen. Det er dog kun 3 pct., der har svaret i høj grad. Også de uddybende svar tyder på, at dette samarbejde generelt er meget begrænset. Nogle samråd henviser til samarbejde med andre samråd og lokale aktører, som ikke kan karakteriseres som lokalråd. Ved de få samråd, der uddyber relationen til deciderede lokalråd, handler det primært om deltagelse i møder og fælles drøftelser, når der er behov.

"Deltagelse i drøftelser/møder."

"Vi har ingen faste aftaler med lokalrådene i kommunen, men samarbejder når behovene opstår."

"Vi høres af lokalrådene."

"Kun via støtte til deres kulturelle arrangementer."

"Om debatmøder."

"Samarbejdet sker via kommunens forvaltning."

”Udvikling af politikker og efter behov.”

”Samarbejde med lokalråd om arrangementer og lokaler.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Der er ingen klare mønstre i udbredelsen af samarbejdet med lokalråd på tværs af områder, hvilket blandt andet hænger sammen med, at samarbejdet ikke er særligt udbredt. Andelen, som slet ikke samarbejder, er dog lavest blandt idrætssamrådene.

Ud over de lokaler relationer angiver 4 pct., at de i høj grad samarbejder med samråd i andre kommuner, mens 20 pct. gør det i nogen grad. Her viser de uddybende svar, at det helt overvejende handler om erfaringsudveksling og videndeling. I nogle tilfælde er det formaliseret via regionale samarbejdsfora, mens det i andre tilfælde foregår på uformel ad hoc basis. Kun i ganske få tilfælde handler det om fælles afvikling af arrangementer. Nogle samråd nævner derudover, at samarbejdet med samråd i andre kommuner udelukkende sker gennem landsorganisationerne.

På tværs af områder er det overvejende idrætssamrådene, som samarbejder med samråd i andre kommuner. 50 pct. af idrætssamrådene samarbejder i nogen eller i høj grad, mens der ikke er nogen forskelle af betydning på tværs af de øvrige samrådstyper.

Samarbejde med erhvervslivet

Når det gælder erhvervslivet, angiver 12 pct. af samrådene, at de i nogen grad (9 pct.) eller i høj grad (3 pct.) samarbejder, og også de uddybende svar tyder på, at samarbejdet er meget begrænset. Der er dog nogle enkelte eksempler på samarbejde omkring konkrete initiativer eller arrangementer:

”[Samrådet] er medlem af [X] erhvervsnetværk. Dette i forhold til faciliteter samarbejde mellem firmaer og foreningslivet. Derudover bruges netværket også til at formidle motionstilbud ude hos foreninger og et stort stafetløb i [X] for ansatte i firmaer mv.”

”Meget, meget sporadisk, en smule sponsornak og lidt dialog om tilskud i bred forstand til idrætten.”

”Om at få arbejdsløse i arbejde.”

”Samarbejdet sker i forbindelse med Kulturatten.”

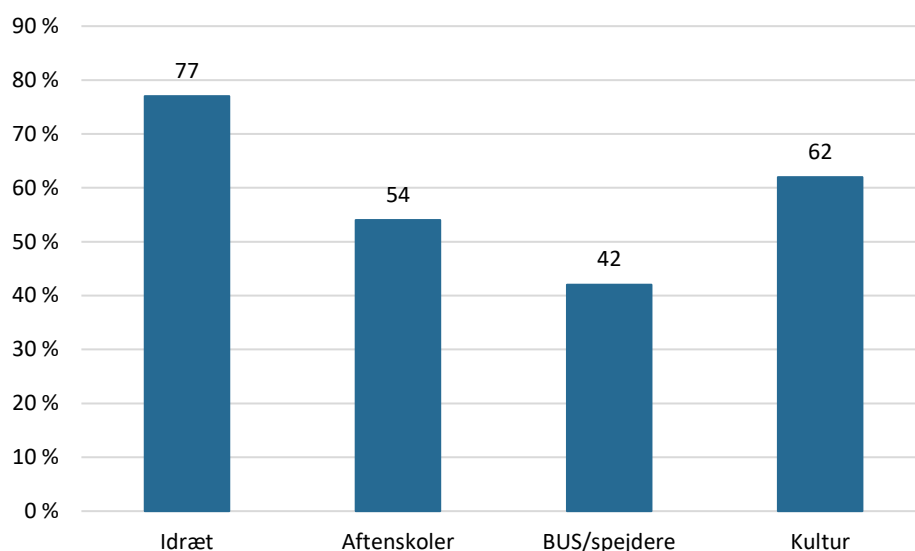
Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På tværs af områder er det helt overvejende idrætssamråd, som samarbejder med erhvervslivet, mens det kun gør sig gældende for meget få samråd fra de øvrige områder.

Indsatsområder i den kommende tid

60 pct. af samrådene i undersøgelsen har svaret bekræftende på spørgsmålet om, hvorvidt de har nogen særlige indsatsområder i den kommende tid. På tværs af områder er andelen, der har svaret 'ja', størst inden for idrætsområdet (77 pct.) og lavest inden for BUS/spejdere (42 pct.) (figur 55).

Figur 55: Andel samråd med særlige indsatsområder – fordelt på områder (andel i pct.)



Figuren viser andelen af samråd, som har svaret 'ja' på spørgsmålet: 'Har I i samrådet nogen særlige indsatsområder for jeres arbejde i den kommende tid?' – for hvert enkelt område. n: 145.

Da der er tale om et meget åbent spørgsmål, kan samrådenes bekræftende svar dække over såvel mindre som større indsatser af meget forskellig karakter. De uddybende svar viser da også en stor variation i, hvilke typer af indsatser det drejer sig om, og svarene varierer på tværs af de forskellige typer af samråd.

Særligt blandt aftenskolesamrådene nævner mange hele situationen omkring coronakrisen som et særligt indsatsområde. Det gør sig gældende for syv af de 19 aftenskolesamråd, som har uddybet deres svar.

Det hænger godt sammen med analysen af samrådenes engagement under coronasituationen, hvor det også i særlig grad var aftenskolesamrådet, som har engageret sig (se kapitel 2). Det kan igen skyldes, at mange aftenskoler har lønnede ansatte og derfor har haft et stort behov for at få afklaret de økonomiske vilkår hurtigt. Fokus på de økonomiske vilkår afspejler sig også ved, at yderligere to aftenskolesamråd eksplicit nævner det som et indsatsområde at undgå besparelser:

"At påvirke politikerne til færre nedskæringer."

"Budget - undgå stadige besparelser og bevare puljer."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Der er dog også eksempler på indsatsområder med et mere udviklingsorienteret fokus: Fællesarrangementer, samarbejde med biblioteker, partnerskaber og etablering eller udviklingen af et fælles hus for aftenskolerne er blandt nogle af de ting, der nævnes – eksempelvis som i det følgende uddrag:

”Corona-konsekvenser, mangel på varmtvandsbassin, flere partnerskaber, fortsat udvikling af indholdet i Aftenskolernes Hus.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Inden for idrætten er det tydeligt, at faciliteter fylder meget i de fremtidige indsatsområder. Næsten halvdelen af de 32 uddybende svar nævner lokaler eller faciliteter som (et af) deres fokusområder:

”Nok og egnede faciliteter.”

”Anlægspolitik/renovering af idrætsanlæg.”

”Faciliteter, sundhed og idrætsskoler.”

”Facilitetsstrategien i kommunen.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Også på idrætsområdet er der fokus på fælles aktiviteter/temadage, og enkelte har særlige målgrupper som indsatsområder:

”At få de unge med i demokratiet.”

”Fastholdelse af unge – primært piger – i foreningerne.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Nogle af de uddybende svar giver derudover indtryk af samråd med stor bredde i indsatsområderne:

”Tema omkring: - fælles administration - fremtidens forening - Aktivitetsmåling (kammera i haller) - effektiv udnyttelse af haller - Mere målrettet kommunikation med foreninger indenfor samme aktivitet.”

”Vi har siden 2014 haft en udviklingsplan, som opdateres årligt. Vi har 5 overordnede mål og en række indsatser under hvert mål. Vi følger løbende op på indsatserne på vores månedlige bestyrelsesmøde.”

”Kommunale handlingsplaner for idræt, som skal understøtte den nye politik på området, samarbejde med frivilligcentret, foreninger i landsbyerne.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Endelig har nogle samråd et særligt fokus på at styrke samrådets synlighed, kontakten til foreningerne og medlemsgrundlaget, hvilket er interessant i forhold til samrådenes koordinerende rolle:

"Yderligere formalisering af kontakt til medlemsforeningerne."

"Hvervning af nye medlemmer."

"[...] Sikre internt generationsskifte."

"Møder lokalt med de enkelte foreninger."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Blandt børne- og ungesamrådene er det meget forskellige ting, der bliver nævnt som indsatsområder. Ud over coronasituationen nævnes blandt andet fælles lederaktiviteter, kurser, fælles arrangementer, Spejdernes Lejr samt processer omkring tilskudsordninger og politikker:

"Vil bruge noget tid på lederne, måske skabe noget fællesskab mellem de frivillige ledere på tværs af foreningerne."

"Fællers lederaktiviteter."

"Spejdernes Lejr 2022 i Hedeland."

"Foreningslivets synlighed. Generationsskifte."

"Med til at lave den nye politik for området."

"Retfærdig tilskudsordning for tilskud til vedligeholdelse af egne lokaler."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

På kulturområdet har samrådene især nævnt forskellige typer af kulturelle arrangementer og initiativer som i de følgende uddrag:

"Fælles festival med frivilligområdet."

"Spil Dansk kommunepakke. Tilskud til corona-arrangementer - mindre pulje afsat. Koncert med DR's pigeorkester 2022."

"POpOp-landet (Et kultursamarbejde med kulturforeninger i hele Kommunen)."

"Vi er i gang med at udvikle og koordinere en kulturarvsdag i kommunen."

"Vi planlægger en udvidelse af vores kursusaktiviteter."

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Dette fokus hænger godt sammen med, at de kulturelle samråd generelt har et større aktivitetsfokus end de øvrige samråd. Derudover nævner en række samråd indsatsområder, der knytter sig til udviklingen af samrådenes rolle og synlighed:

”Synliggøre KUF ved at være medarrangør af forskellige arrangementer.”

”Kommunikation til medlemmer.”

”Nye retningslinjer for kulturel rådets arbejde og samarbejde med kommunen som giver mere indflydelse og dialog.”

Uddybende svar fra spørgeskemaundersøgelsen

Samlet tyder resultaterne på, at mange samråd har klare intentioner om, hvad de skal arbejde med fremover, og at deres indsatser spredt sig over mange forskellige temaer, der både vedrører konkrete opgaver og aktiviteter samt deres rolle som interesse- og koordineringsorgan.

Afsluttende perspektiver

Rapporten har givet et første samlet indblik i de lokale samråds organisering, roller og daglige virke. Resultaterne har vist en stor variation i samrådenes roller, men også at der er nogle klare mønstre på tværs af forskellige typer af samråd.

Disse forskelle hænger både sammen med områdernes forskellige karakteristika i dag, men det historiske indblik i baggrunden for samrådenes etablering viser også tydeligt, at samrådenes roller i dag bygger videre på nogle længere historiske spor. I casestudierne vil der blive set nærmere på de respektive samrådstypers særlige karakteristika.

Resultaterne viser klart, at nogle samråd spiller en betydeligt større rolle end andre samråd, men det er også tydeligt, at der er forskelle i samrådenes ambitionsniveau, og hvilke behov samrådene selv oplever at skulle dække.

I de kommende analyser vil der blive set nærmere på, hvad der er afgørende for disse forskelle, og hvilke faktorer der ser ud til at virke fremmende og hæmmende for, at samrådene kan spille en meningsfuld rolle som brobygger mellem kommuner og foreningsliv.

Nogle af de centrale spørgsmål, som resultaterne i denne rapport kan give anledning til at stille, er bl.a., om der udelukkende er tale om områdespecifikke forskelle, eller om der også kan identificeres nogle samrådstyper, som går på tværs af de forskellige foreningsområder? Og om et godt samspil ser ens ud fra hhv. kommunernes, samrådenes og foreningernes perspektiv?

De kommende casestudier i fire kommuner vil give mulighed for at kombinere resultaterne i denne rapport med både kommunernes og foreningernes perspektiv på samrådenes roller og potentialer.

Litteratur

Aftenskolernes Samvirke (1990). Referat af møde om reetablering af Aftenskolernes Samvirke onsdag den 24. 1. 1990 kl. 10.

Aftenskolesamråd (u.å.). Aftenskolesamråd i kommunerne. Fundet på: <https://www.af-tenskolesamraad.dk/om-os/> (13-01-2021)

Andreasen, John (1990). Kulturelle samråd efter 25 år - 1965-1990. Det kulturelle Samråd, Herning 1990.

Bjerrum, Henriette og Malene Thøgersen (2018). Aftenskolerne - hvordan har de det? Vifos analyser og rapporter. Videncenter for Folkeoplysning, 2018.

DDS-Lederhåndbogen (1971). Børne- og ungdomskorpsernes samråd, DDS-Lederhåndbogen Miljø, 1971, s. 242-243.

DDS (1986). DDS - Håndbog: D. Samrådet.

Folkeoplysningssamvirket Aarhus (2020). Skriftlig information fra Folkeoplysningssamvirkets sekretariatsleder, Lene Holm, november 2020.

Folkeoplysnings Samvirket (1990a). Referat af stiftende generalforsamling i "Folkeoplysningssamvirket" tirsdag d. 8. maj 1990.

Folkeoplysnings Samvirket (1990b). Præsentationsfolder: Kender du Folkeoplysningssamvirket, sommeren 1990.

Folkeoplysningssamvirket (1990c). Pressemeddelelse: Nyt slagkraftigt Samvirke inden for folkeoplysningen. Århus den 30. maj 1990.

Folkeoplysningssamvirket (1990d). Referat af repræsentantskabsmøde i Folkeoplysningssamvirket tirsdag den 29. maj 1990.

Folkeoplysningssamvirket (1991). Folkeoplysningssamvirket i Aarhus - Nye initiativtagere til folkeoplysning i Århus, den 20. september 1991.

Hagen, Agnete, Lene Mikkelsen, Hans Rostholm og Wenche Aamodt (1990). Kultur i Herning - Det kulturelle Samråd og de kulturelle foreninger og institutioner gennem 25 år. Herning: Det kulturelle samråd.

Hansen, Verner (1944). Et Idrætsråds Arbejde i en mindre By. Meddelelse fra Dansk Idræts Forbund.

Ibsen, Bjarne (2009). Nye stier i den kommunale idrætspolitik. Idrættens Analyseinstitut, 2009.

Ibsen, Bjarne, Anne Mette Walmar Hansen & Eva Vennekilde (2010): Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen. Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund. (Movements 2010:5). Syddansk Universitet.

Ibsen, Bjarne, Malene Thøgersen & Klaus Levinsen (2013): Kontinuitet og forandring i foreningslivet. Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (Movements 2013:11) Syddansk Universitet.

Idrætssamvirke Aarhus (u.å.). Hvad er Idrætssamvirket? – Historie. Fundet på: <http://old.idraetssamvirket.dk/Historie.asp> (11-11-2020)

Indenrigs- og Sundhedsministeriet & Fødevarerministeriet (2011). Landdistriktsredegørelse 2011 – Regeringens redegørelse til Folketinget, s. 31.

Kulturministeriet (1970). Betænkningen om idrætten og friluftslivet. Betænkning nr. 709.

Kulturministeriet (1987): Betænkning om breddeidrætten i Danmark Betænkning nr. 1094

Nielsen, Merete Aaby (2019). Ugens Aarhushistorie – et forum for byens ungdomsforeninger, Aarhusbibliotekerne, 28. februar 2019. Fundet på: <https://www.aakb.dk/nyheder/lokalhistorie/ugens-aarhushistorie-et-forum-for-byens-ungdomsforeninger> (11-12-2020)

Sandberg, Valborg, Finn Holm-Jørgensen og Inger Petersen (1968). Spejder Sport, aug/sept. 1968.

SIKA (1948). Aarhusiansk Idrætscavalkade gennem en 50 aars periode – træk fra livet i samvirkende idrætsklubber ved jubilæet. Udgivet af SIKA 1948

Thøgersen, Malene & Mette Eske (2021 – under udgivelse): Folkeoplysningen i kommunerne 2018. Under udgivelse. Videncenter for Folkeoplysning.

Wahldal, Ragnhild Holmen (2009). Samspill mellom idrett og kommune: Idrettsrådene - organisasjon, rolle og oppgaver. Institutt for Samfunnsforskning. Oslo.

Bilagsmateriale

Uddybende analyser af samrådenes organisering

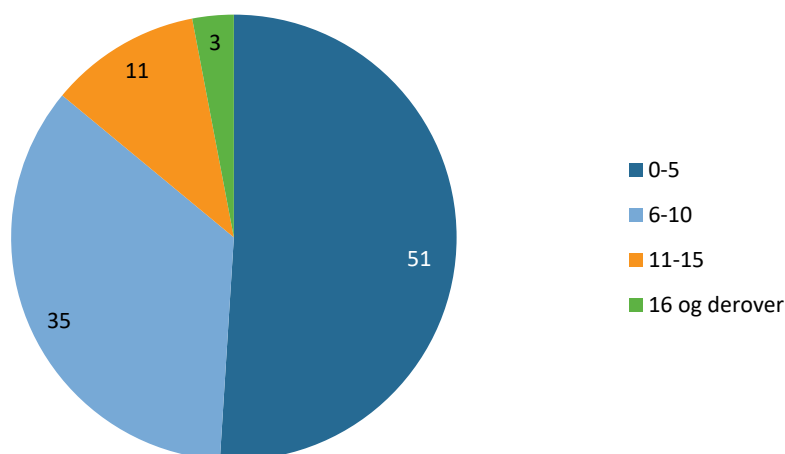
Dette bilag uddyber nogle af de forhold omkring samrådenes organisering, som ikke er belyst i selve analysen. Bilaget skal dermed ses som en mulighed for at se nærmere på selve organiseringsformen. Der vil være fokus på de følgende temaer:

- Samrådenes bestyrelser (størrelse, sammensætning og møder)
- Udbredelsen af lønnede ansatte

Samrådenes bestyrelser

Når det gælder bestyrelsernes størrelse, viser figur 56, at halvdelen af samrådene (med en bestyrelse) har mellem seks og ti bestyrelsesmedlemmer. 14 pct. har over ti bestyrelsesmedlemmer, mens 35 pct. har under seks. I gennemsnit er der på tværs af alle samrådene cirka syv bestyrelsesmedlemmer.

Figur 56: Antal medlemmer i samrådets bestyrelse/ledelse? (andel i pct.)

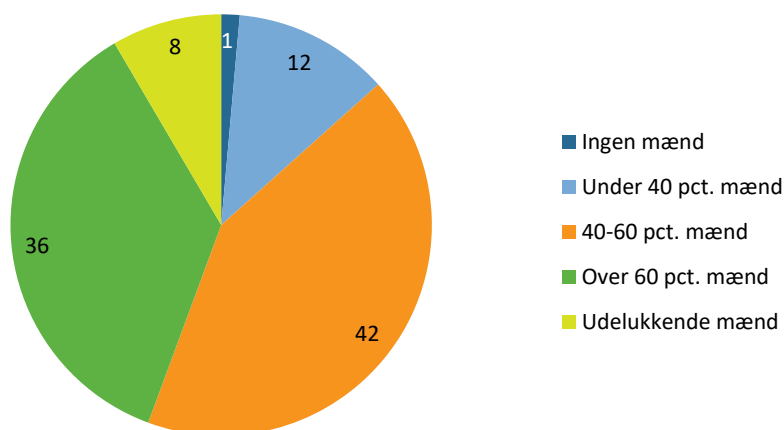


Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Antal medlemmer i samrådets bestyrelse/ledelse?' Svarene er blevet inddelt i de fire ovenstående intervaller. n = 142.

Blandt de samråd, som ikke har en bestyrelse, deltager i gennemsnit ca. ni personer på samrådets ordinære møder.

Ses der på kønsfordelingen, udgør mænd gennemsnitligt cirka 60 pct. af bestyrelsesmedlemmerne, mens 40 pct. er kvinder. Som figur 57 viser, har 8 pct. af samrådene udelukkende mænd i bestyrelsen, mens kun 1 pct. af samrådene ingen mænd har i bestyrelsen. I 42 pct. af samrådene er der en nogenlunde ligelig fordeling mellem mænd og kvinder

Figur 57: Kønsfordelingen i samrådenes bestyrelser (andel i pct.)

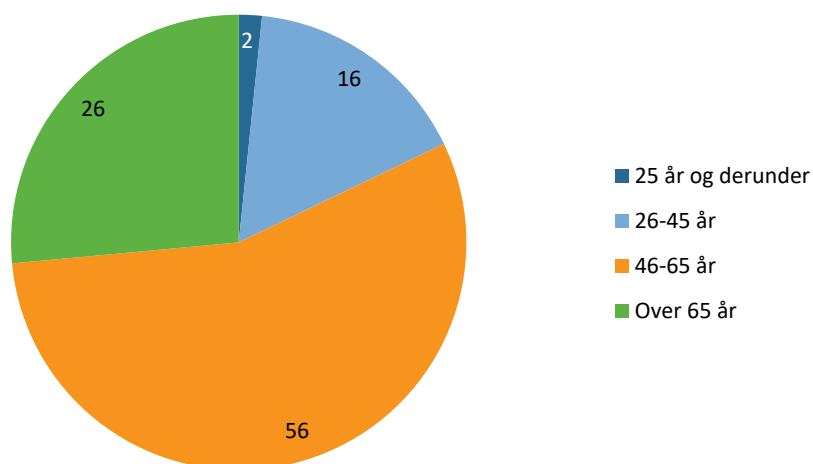


Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvordan er samrådets bestyrelse/ledelse sammensat? (Hvis der ikke er en bestyrelse/ledelse, så tag udgangspunkt i de personer, der typisk deltager til samrådets ordinære møder.)' Svarene er blevet inddelt i ovenstående fem intervaller. n: 143. 'Ved ikke' er ikke inkluderet.

På tværs af samrådstyper er det specielt blandt idrætssamrådene, at man har en overrepræsentation af mænd i bestyrelsen med et gennemsnit på cirka otte mænd og to kvinder. Hos BUS/spejdersamrådene er der til sammenligning i gennemsnit omkring fire kvinder og fem mænd, mens både aftenskolesamrådene og de kulturelle samråd gennemsnitligt har omtrent lige mange af hvert køn i bestyrelsen.

Ses der i stedet på alderssammensætningen i bestyrelserne, viser figur 58, at lidt over halvdelen af alle bestyrelsesmedlemmer er mellem 46-65 år. Derudover er 26 pct. over 65 år, mens kun 2 pct. er under 25. De midaldrende og ældre aldersgrupper fylder dermed meget i samrådenes bestyrelser.

Figur 58: Alderssammensætningen i samrådenes bestyrelser (andel i pct.)

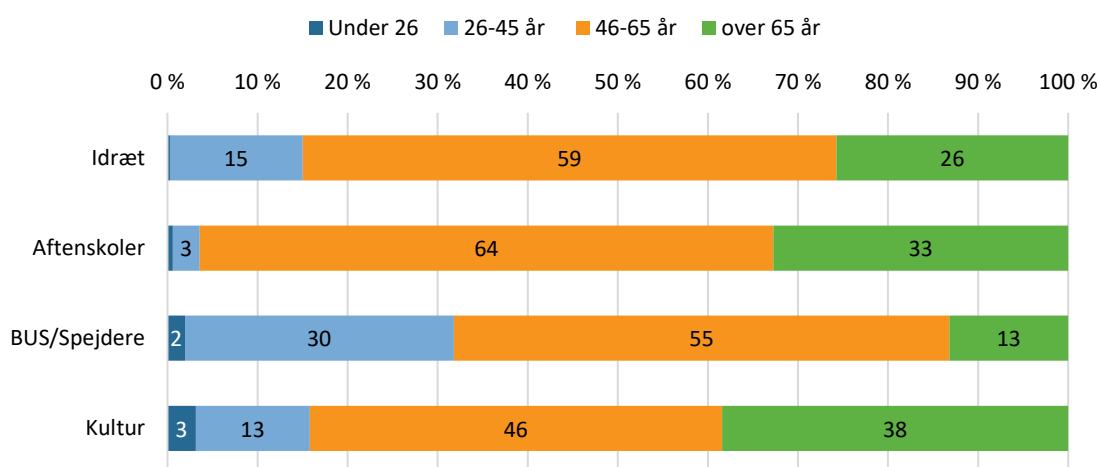


Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvordan er samrådets bestyrelse/ledelse sammensat? (Hvis der ikke er en bestyrelse/ledelse, så tag udgangspunkt i de personer, der typisk deltager til samrådets ordinære møder.)' Samrådene blev bedt om at angive antallet bestyrelsesmedlemmernes i ovenstående aldersintervaller. n:137. 'Ved ikke' er ikke inkluderet.

På tværs af samrådstyper er det specielt blandt aftenskolesamrådene, at meget få bestyrelsesmedlemmer er under 46 år (figur 59). Hele 97 pct. af aftenskolesamrådenes bestyrelser består af personer over 45 år. Andelen er dog også høj blandt idrætssamrådene og blandt de kulturelle samråd. Sidstnævnte er derudover den samrådstype, hvor flest medlemmer er over 65 (38 pct.).

I den anden ende af skalaen skiller BUS/spejdersamrådene sig ud som den samrådstype, der har den største andel af bestyrelsesmedlemmer under 46 år (32 pct.), hvilket kan hænge sammen med, at deres målgruppe er børn og unge. På tværs af alle samråd er der kun ganske få samråd, som har personer under 26 år med i bestyrelsen.

Figur 59: Alderssammensætning i bestyrelsen – fordelt på område (andel i pct.)

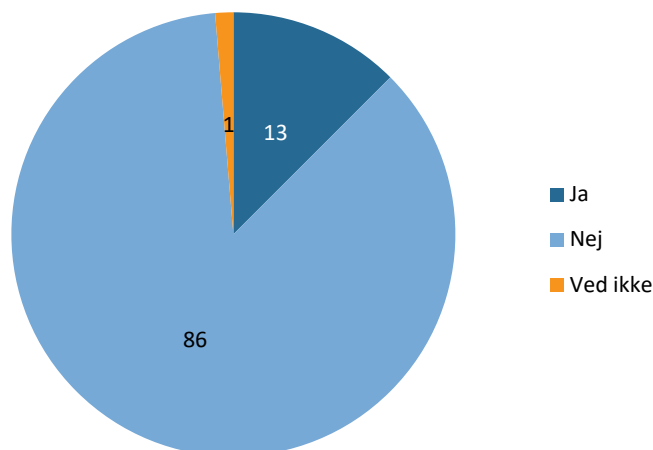


Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvordan er samrådets bestyrelse/ledelse sammensat? Hvis der ikke er en bestyrelse/ledelse, så tag udgangspunkt i de personer, der typisk deltager til samrådets ordinære møder.' Samrådene blev bedt om at angive antallet bestyrelsesmedlemmernes i de ovenstående aldersintervaller. n:137 Øvrige er udeladt.

Bestyrelseshonorarer og lønnede ansatte

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at arbejdet i samrådene i meget vid udstrækning foregår på frivillige basis. Som figur 60 viser, modtager kun 13 pct. af samrådenes bestyrelser et honorar eller anden form for anerkendelse af deres frivillige indsats i samrådet.

Figur 60: Modtager bestyrelsen/den frivillige ledelse honorar? (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Modtager bestyrelsen/den frivillige ledelse nogen form for honorar eller anden anerkendelse af den frivillige indsats i samrådet?'. n: 152.

Ser man på de uddybende svar fra de samråd, der har svaret 'ja', viser de, at honoraret/anerkendelsen overvejende består af diverse godtgørelser, mad til møder, vin i julegave og jule-/sommerfrokoster:

"Vi får diæter og kørselsgodtgørelse på afholdte bestyrelsesmøder/repræsentantskabsmøder."

"Vi får nogle flasker vin hvert år ved juletid og har en sommerfrokost."

"Ingen honorar for indsatsen i samrådet, ud over én flaske vin i julegave årligt"

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Et enkelt samråd påpeger, at de ikke modtager honorar, men at det heller ikke er det centrale ved arbejdet i samrådet. De beskriver det på følgende måde.

"Intet honorar kun frivilligt arbejde, da det jo er frivillighed, det bl.a. også handler om. Vi er ambassadører for aftenskolerne."

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Flere samråd nævner derudover, at formanden eller sekretæren modtager en eller anden form for honorar/løn for deres arbejde.

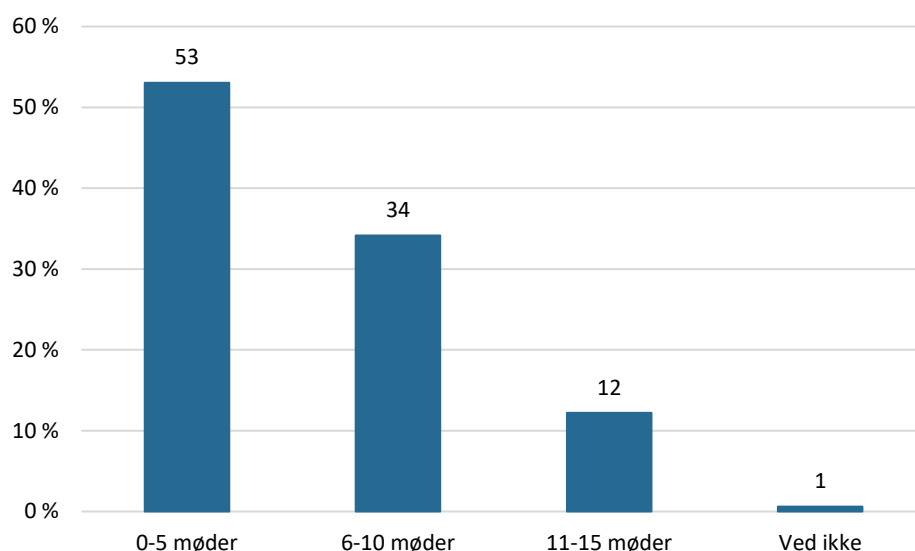
Der er dog kun 9 pct. af samrådene, som har angivet, at de har lønnede ansatte. Variationen i, hvor mange ansatte de har, og hvor mange timer de ansatte er aflønnet, er dog stor disse samråd imellem. Det varierer fra et samråd, som har én deltidsansat på fem timer, til et samråd, som har otte fuldtidsstillinger.

Møder i samrådets ledelse

I det følgende ses der nærmere på antallet af møder i samrådets ledelse. Antallet af møder siger ikke noget om, hvor velfungerende et samråd er, men det kan give indsigt i aktivitetsniveauet i samrådene på tværs af samråd og samrådstyper.

Samrådenes bestyrelser/frivillige ledelser holder i gennemsnit cirka seks møder om året. Som figur 61 viser, har over halvdelen af alle samråd mellem nul-fem møder om året. I den anden ende af skalaen har 12 pct. af samrådene mellem 11 og 15 møder om året.

Figur 61: Antal møder i samrådets ledelse (andel i pct.)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvor mange årlige møder er der på et typisk år i samrådets bestyrelse/frivillige ledelse? (Skriv det gennemsnitlige antal møder om året. Hvis der ikke er en formel bestyrelse, skrives det antal gange, samrådet som organ mødes)'. Svarene er blevet inddelt i ovenstående intervaller. n: 164

På tværs af områder holder idrætssamrådene – med ni møder om året – gennemsnitligt flest møder. Herefter kommer de kulturelle samråd med cirka syv møder, mens både aftenskolesamrådene og BUS/spejdersamrådene gennemsnitligt holder omkring fire møder årligt.

Der er dermed relativt store forskelle på antallet af møder på tværs af de fire samrådstyper, som blandt andet kan hænge sammen med den mængde af opgaver, samrådene løser. Som kapitel 2 har vist, er der en større andel samråd inden for idræt og kultur end på de øvrige områder, som har fået uddelegeret kompetencer eller opgaver fra kommunen. På tværs af områder er to tredjedele af samrådene med lønnede ansatte idrætssamråd, og samme tendens gør sig gældende blandt samrådene, som modtager en form for honorar eller anerkendelse for deres arbejde i samrådet. Den sidste tredjedel er nogenlunde ligeligt fordelt imellem resten af områderne med undtagelse af BUS/spejdersamrådene.

Supplerende om undersøgelsens metode og datagrundlag

Tabel 6: Samrådsområde fordelt på kommunetype (spørgeskemaet) (andel i pct)

	Idræt	Aften-skole	BUS/spejdere	Kultur	Øvrige	Andel i alt	Antal
Yderkommuner	21,1	36,8	5,3	31,6	5,3	100	19
Landkommuner	21,7	21,7	26,1	28,3	2,2	100	46
Mellemkommuner	24,1	24,1	34,5	10,3	6,9	100	29
Bykommuner	34,3	21,4	28,6	11,4	4,3	100	70
Antal	45	39	43	30	7	-	164

Tabel 7: Samrådsområde fordelt på kommunetype (populationen) (andel i pct)

	Idræt	Aften-skole	BUS/spejdere	Kultur	Øvrige	Andel i alt	Antal
Yderkommuner	27,6	27,6	10,3	27,6	6,9	100	29
Landkommuner	26,2	23,1	24,6	21,5	4,6	100	65
Mellemkommuner	30,8	20,5	33,3	10,3	5,1	100	39
Bykommuner	34,4	18,9	27,8	15,6	3,3	100	90
Antal	68	48	57	40	10	-	223

Indsamling af samrådenes vedtægter

I forbindelse med undersøgelsen er der foretaget en indsamling af samrådenes vedtægter som supplement til data fra spørgeskemaundersøgelsen. Vedtægterne er interessante, da de repræsenterer samrådenes officielle nedskrevne retningslinjer, som bidrager og beskriver formaliseringen af de forskellige samråds organisation, opgaver og formål.

Samrådene er blevet bedt om at medsende deres vedtægter i forbindelse med besvarelsen af spørgeskemaet. I de tilfælde, samrådene ikke har medsendt vedtægter, er indsamlingen af vedtægter foregået via internetsøgning.

Der er udelukkende blevet søgt efter vedtægter fra de samråd, som har svaret på spørgeskemaundersøgelsen. Denne indsamlingsmetode har sine begrænsninger, da det kun har været muligt at indsamle vedtægter for de samråd, som har deres vedtægter digitalt og uploadet til en hjemmeside. Det er specielt vedtægter fra aftenskolesamrådene og BUS/spejdersamrådene, som har været svære at indsamle grundet deres begrænsede tilstedeværelse på internettet.

I alt er der blevet fundet og indsamlet 96 vedtægter på tværs af de fire samrådstyper. De indsamlede vedtægter er blevet kodet gennem et kodeskema med fokus på samrådenes formål og samrådenes organisering.

Som tabel 8 viser, er der en forholdsvis stor variation mellem populationen og de fundne vedtægter. Dette medfører, at man skal tage resultatet med forbehold, da de fundne vedtægter desværre ikke er fuldkommen sammenlignelig med populationen. Det fremgår af tabellen, at der er en klar overrepræsentation af idræts- og kultursamråd, mens både aftenskolesamrådene og BUS/spejdersamrådene er underrepræsenterede. Resultaterne skal derfor læses med dette forbehold i mente.

Samtidig kan det være svært at vide, hvor mange af samrådene som reelt har vedtægter, og der kan sagtens være en variation i andelen af samråd med vedtægter på tværs af de fire samrådstyper.

Tabel 8: Samrådenes fordeling på områder – i population og fundne/indsamlede vedtægter

Område	Antal i population	Andel i population	Antal i spørgeskemaundersøgelsen	Andel i spørgeskemaundersøgelsen	Antal af fundne vedtægter	Andel af fundne vedtægter	Forskel mellem population og fundne vedtægter
Idræt	68	30,4	45	27,4	38	39,6	+ 9,2
Aftenskoler	48	21,4	39	23,8	13	13,5	- 7,9
BUS/spejdere	58	25,9	43	26,2	18	18,8	- 7,1
Kultur	40	17,9	30	18,3	24	25,0	+ 7,1
Øvrige	10	4,5	7	4,3	3	3,1	- 1,3
I alt	224	100,0	164	100,0	96	100,0	-

Indsamling af samarbejdsaftaler

I forbindelse med undersøgelsen er der ligeledes foretaget en indsamling af samarbejdsaftaler mellem kommuner og samråd, der er forløbet på samme måde som indsamlingen af samrådenes vedtægter. Samarbejdsaftalerne er interessante for afdækningen af relationen og opgavedelingen mellem kommune og samråd, ligesom de kan belyse de forskellige roller, som samrådene kan have igennem deres opgaveløsning.

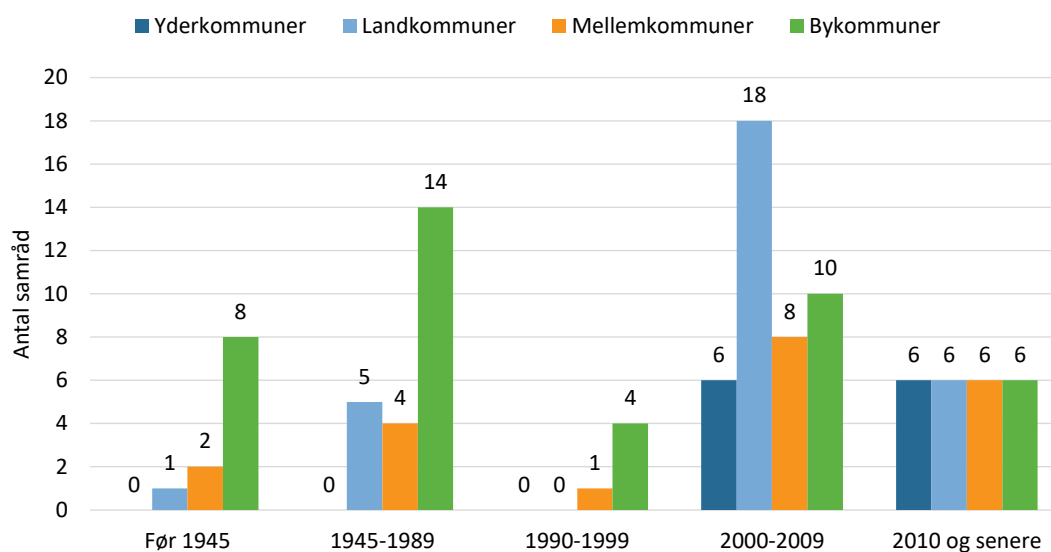
Ligesom det var tilfældet for vedtægterne, er der udelukkende blevet søgt efter samarbejdsaftaler for de samråd, som har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, og som har rapporteret, at de har en formel skriftlig samarbejdsaftale med kommunen. Det har været muligt at finde frem til samarbejdsaftaler for 15 ud af de 50 samråd, der har rapporteret, at de har en sådan. Heraf vedrører hhv. én af aftalerne et aftenskolesamråd, to vedrører BUS/spejdersamråd, ni vedrører idrætssamråd og fire vedrører kulturelle samråd.

Overvægten af samarbejdsaftaler på idræts- og kulturområdet i udsnittet stemmer til dels overens med fordelingen i populationen, idet kultur- og idrætssamrådene er de samrådstyper med den største andel med en kommunal samarbejdsaftale (40 pct.), imens det kun gælder for 20 pct. af BUS/spejdersamrådene og 28 pct. af samrådene på aftenskoleområdet (jf. figur 17, kapitel 2). Selvom de fundne samarbejdsaftaler således har en fin fordeling, er der dog stadig tale om så relativt få samarbejdsaftaler ud af det samlede antal, at der ikke nødvendigvis er tale om et repræsentativt udsnit. Analysen af samarbejdsaftaler skal derfor ses som uddybende eksempler på, hvordan aftalerne kan se ud, og hvilke roller der lægges vægt på.

Samarbejdsaftalerne er indholdskodet efter formål med aftalen samt de opgaver, der er beskrevet i aftalen. Opgaverne er kodet efter, hvorvidt der er tale om opgaver for kommunen eller for samrådet, herunder hvilken type samrådsopgave der er tale om; hhv. koordineringsopgaver, interessevaretagelsesopgaver, implementeringsopgaver eller serviceopgaver i henhold til Waldahls (2009) typologi.

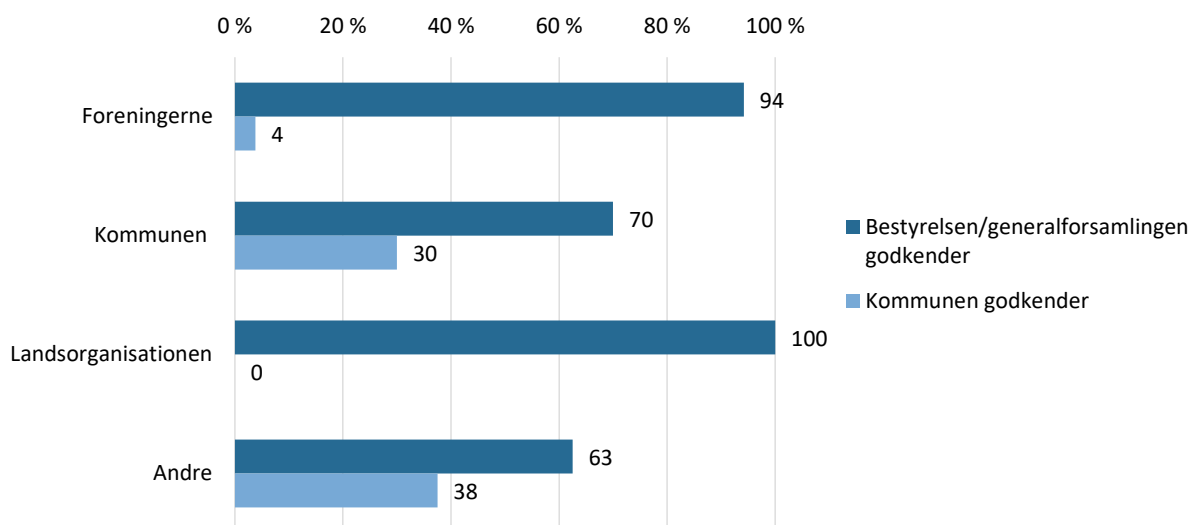
Supplerende tabeller og figurer til kapitel 1

Figur 62: Samrådenes etableringstidspunkt fordelt på kommunetyper (antal samråd)



Figuren viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'Hvornår blev samrådet etableret' –fordelt på kommunetyper. n: 105. 'Ved ikke'-svar er udeladt.

Figur 63: Hvem godkender samrådets vedtægter? Fordelt på hvem der har taget initiativ til samrådet (andel i pct.)



Figuren baserer sig på en kodning af samrådenes vedtægter og viser svaret på, hvem der godkender samrådets vedtægter; bestyrelsen og/eller generalforsamling og/eller en anden kommunal instans. Kodningen er fordelt på, hvem der tog initiativ til etableringen af samrådet. *Ved ikke'-svar er udeladt. n = 89

Supplerende tabeller og figurer til kapitel 2

Tabel 9: Kommunal støtte fordelt på samrådsområde (andel i pct)

	Under 5.000 kr.	5.000-49.999 kr.	50.000-99.999 kr.	100.000-199.999 kr.	200.000-499.999 kr.	Over 500.000 kr.	Andel i alt	Antal
Idræt	7	55	14	7	7	10	100	29
Aftenskoler	33	27	13	7	13	7	100	15
BUS/spejdere	75	1	0	6	0	6	100	16
Kultur	11	39	22	11	6	11	100	18
Øvrige	60	0	0	0	20	20	100	5
Antal	24	29	10	6	6	8	-	83

Tabel 10: Er samrådet repræsenteret i andre råd, nævn eller udvalg i kommunen? Fordelt på kommunetype (andel i pct)

	Ja	Nej	Ved ikke	Andel i alt	Antal
Yderkommuner	37	63	0	100	19
Landkommuner	39	55	7	100	44
Mellekommuner	36	61	4	100	28
Bykommuner	53	44	3	100	70
Antal	71	84	6	-	161

Tabel 11: Formelle møder med politikere (andel i pct)

	Ingen formelle møder	1-2 formelle møder	3 eller flere formelle møder	Andel i alt	Antal
Yderkommuner	30	60	10	100	10
Landkommuner	57	33	10	100	30
Mellemkommuner	70	30	0	100	20
Bykommuner	62	23	15	100	53
Antal	67	34	12	-	113

Tabel 12: Formelle møder med både forvaltning og politikere (andel i pct)

	Ingen formelle møder	1-2 formelle møder	3 eller flere formelle møder	Andel i alt	Antal
Yderkommuner	29	50	21	100	14
Landkommuner	61	36	4	100	28
Mellemkommuner	70	15	15	100	20
Bykommuner	58	25	18	100	57
Antal	68	34	17		119

Tabel 13: Hvor ofte er samrådet (som organ) i kontakt med lokale politikere i kommunen – ud over de formelle møder? Fordelt på område (andel i pct)

	Idræt	Aftenskoler	BUS/spejder	Kultur	Øvrige	Antal
En eller flere gange ugentligt	9	0	0	0	9	4
En eller flere gange om måneden, men ikke ugentligt	36	13	10	7	14	28
Flere gange om året, men ikke månedligt	42	33	32	59	29	63
En gang årligt	7	18	10	7	14	17
Sjældnere end en gang årligt	2	21	29	11	0	24
Aldrig	2	13	155	7	29	16
Ved ikke	2	3	5	7	14	7
Andel i alt	100	100	100	100	100	-
Antal	45	39	41	27	7	159

Tabel 14: Hvor ofte er samrådet (som organ) i kontakt med lokale politikere i kommunen – ud over de formelle møder? Fordelt på kommunetype (andel i pct)

	Yder-kommune	Land-kommune	Mellem-kommune	Bykommune	Antal
En eller flere gange ugentligt	5	0	0	4	4
En eller flere gange om måneden, men ikke ugentligt	16	16	7	23	28
Flere gange om året, men ikke månedligt	37	37	46	39	63
En gang årligt	11	5	18	12	17
Sjældnere end en gang årligt	5	23	14	13	24
Aldrig	21	12	4	9	16
Ved ikke	5	7	11	0	7
Andel i alt	100	100	100	100	-
Antal	19	43	28	69	159

Tabel 15: Hvor ofte er samrådet (som organ) i kontakt med ansatte i den kommunale forvaltning – ud over de formelle møder? Fordelt på kommunetype (andel i pct)

	Yder-kommune	Land-kommune	Mellem-kommune	Bykommune	Antal
En eller flere gange ugentligt	5,3	0,0	0,0	4,3	4
En eller flere gange om måneden, men ikke ugentligt	15,8	16,3	7,1	23,2	28
Flere gange om året, men ikke månedligt	36,8	37,2	46,4	39,1	63
En gang årligt	10,5	4,7	17,9	11,6	17
Sjældnere end en gang årligt	5,3	23,3	14,3	13,0	24
Aldrig	21,1	11,6	3,6	8,7	16
Ved ikke	5,3	7,0	10,7	0,0	7
Antal	19	43	28	69	159

Tabel 16: Har kommunen uddelegeret nogen særlige kompetencer/opgaver til samrådet? Fordelt på kommunetype (andel i pct)

	Yder-kommune	Land-kommune	Mellem-kommune	Bykommune	Antal
Ja, samrådet administrerer en eller flere puljer	52,6	30,2	10,7	28,6	46
Ja, samrådet står for uddelingen af hæderspriser	31,6	20,9	14,3	22,9	35
Ja, samrådet står for fordelingen af lokaler	10,5	4,7	3,6	11,4	13
Ja, samrådet driver kommunale faciliteter	0,0	2,3	0,0	2,9	3
Ja, samrådet står for prioriteringen af anlægsønsker	5,3	7,0	0,0	8,6	10
Ja, samrådet står for andre opgaver	21,1	20,9	17,9	25,7	36
Nej	31,6	46,5	60,7	47,1	76
Antal	19	43	28	70	160

Supplerende tabeller og figurer til kapitel 3

Tabel 17: Gennemsnitligt antal af medlemsforeninger/organisationer – fordelt på kommunetyper

	Gennemsnitligt antal	Antal
Yderkommuner	47	13
Landkommuner	65	34
Mellemkommuner	56	19
Bykommuner	50	60
Total	54	126

Tabel 18: Den gennemsnitlige andel af samrådets medlemsforeninger, som møder op til samrådets generalforsamling/årsmøde? Fordelt på område (andel i procent)

	Gennemsnitlig andel	Antal
Idræt	28	44
Aftenskoler	23	23
BUS/spejdere	35	26
Kultur	25	17
Øvrige	21	4
Total	28	114

Tabel 19: Hvem henvender de lokale foreninger sig typisk til, hvis de ønsker at drøfte en konkret sag? Fordelt på kommunetype (andel i pct)

	Yder-kommune	Land-kommune	Mellem-kommune	By-kommune	Antal
Foreningerne henvender sig oftest direkte til kommunens politikere	22	7	4	10	15
Foreningerne henvender sig oftest direkte til kommunens embedsmænd	44	63	63	48	84
Foreningerne henvender sig oftest til samrådet, som tager sagen videre	6	19	11	27	30
Foreningerne henvender sig oftest andre steder	0,0	7	11	3	8
Ved ikke	28	5	11	12	18
Andel i alt	100	100	100	100	-
Antal	18	43	27	67	155

Tabel 20: Hvor ofte modtager samrådet henvendelser fra foreningerne? Fordelt på område (andel i pct)

	Idræt	Aften-skoler	BUS/spejder	Kultur	Øvrige	Antal
På daglig basis	9	0	0	7	0,0	6
Flere gange ugentligt	9	0	0	0	14	5
En eller flere gange om måneden, men ikke ugentligt	30	11	10	26	29	30
Flere gange om året, men ikke månedligt	36	45	46	41	14	63
En gang årligt	7	13	15	7	14	17
Sjældnere end en gang årligt	7	24	26	15	14	27
Ved ikke	2	8	3	4	14	7
Andel i alt	100	100	100	100	100	-
Antal	44	38	39	27	7	155

**Tabel 21: Hvilke sager/temaer modtager I som samråd flest henvendelser fra foreningerne om?
Fordelt på kommunetype (andel i pct)**

	Yder- kommune	Land- kommune	Mellem- kommune	Bykommune	Antal
Anlægsønsker	5,6	16,3	14,8	26,9	30
Fordelingen af lokaler og faciliteter	16,7	27,9	29,6	31,3	44
Vejledning ift. kommunale retningslinjer for tilskud	16,7	32,6	44,4	43,3	58
Vejledning ift. lovgivning	11,1	11,6	7,4	13,4	18
Puljer på området	38,9	46,5	18,5	38,8	48
Politikker på området	5,6	7,0	11,1	11,9	15
Uoverensstemmelser med kommunen	16,7	18,6	14,8	40,3	42
Arrangementer	38,9	25,6	22,2	31,3	45
Udviklingsprojekter	16,7	14,0	7,4	14,9	21
Andre temaer	22,2	16,3	25,9	4,5	21
Antal	18	43	27	67	155

Supplerende tabeller og figurer til kapitel 4

Tabel 22: Samrådenes selvvalgte rolle i dag – fordelt på områder

	Idræt	Aftenskoler	BUS/spejdere	Kultur	Total
At spille en koordinerende rolle for foreningerne	4,86	5,11	5,15	4,07	4,86
At varetage foreningernes fælles interesser	5,7	5,54	5,64	5	5,52
At være et forum for meningsudveksling blandt foreningerne	4,73	4,86	4,95	3,96	4,68
At foretage prioriteringer på vegne af foreningerne	4,66	4,03	3,95	3,07	4,01
At sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området	4,73	5	4,51	3,7	4,52
At påvirke de politiske beslutninger på området	5,73	5,65	5,03	4,07	5,21
At udføre opgaver på vegne af kommunen (f.eks. uddeling af puljemidler mv.)	4,05	3,03	3,44	4,74	3,82
At dokumentere og synliggøre områdets rolle og værdi	4,95	5,27	4,56	4,7	4,89
At vejlede foreninger på området	4,89	4,3	4,67	4,11	4,53
At bidrage til at sikre en demokratisk beslutningsstruktur på området	5,09	5,08	4,74	4,44	4,87
n	44	37	39	27	147

Tabellen viser samrådenes svar på spørgsmålet: 'På en skala fra 1-7, hvor '1' er 'ingen betydning', og '7' er 'meget stor betydning', hvor stor betydning har hvert af de følgende aspekter for samrådets rolle i dag?' Tabellen viser samrådenes gennemsnitlige score på skalaen – fordelt på områder.

Tabel 23: Procentuel forskel på område i forhold til totalen

	Idræt	Aftenskoler	BUS/spejdere	Kultur
At spille en koordinerende rolle for foreningerne	0	5	6	-16
At varetage foreningernes fælles interesser	3	0	2	-9
At være et forum for meningsudveksling blandt foreningerne	1	5	6	-15
At foretage prioriteringer på vegne af foreningerne	16	1	-2	-23
At sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området	5	11	0	-18
At påvirke de politiske beslutninger på området	10	8	-4	-22
At udføre opgaver på vegne af kommunen (f.eks. udde- ling af puljemidler mv.)	6	-21	-10	24
At dokumentere og synlig- gøre områdets rolle og værdi	1	8	-7	-4
At vejlede foreninger på området	8	-5	3	-9
At bidrage til at sikre en de- mokratisk beslutningsstruk- tur på området	5	4	-3	-9

Tabel 24: Forskellen på samrådenes selvvalgte rolle i dag og deres ideelle rolle – fordelt på område

	Idræt	Aftenskoler	BUS/spejdere	Kultur	Total
At spille en koordinerende rolle for foreningerne.	-0,95	-0,51	-0,29	-1,19	-0,7
At varetage foreningernes fælles interesser.	-0,7	-0,89	-0,13	-0,96	-0,62
At være et forum for meningsudveksling blandt foreningerne	-1,16	-0,89	-0,29	-1,73	-0,92
At foretage prioriteringer på vegne af foreningerne	-0,57	-0,86	-0,55	-0,88	-0,72
At sikre dialogen mellem brugere og beslutningstagere på området	-1,07	-1,27	-0,61	-1,12	-1,03
At påvirke de politiske beslutninger på området	-0,59	-0,76	-0,55	-1,31	-0,71
At udføre opgaver på vegne af kommunen (f.eks. uddeling af puljemidler mv.)	-0,73	-1,3	-0,53	-0,35	-0,71
At dokumentere og synliggøre områdets rolle og værdi	-0,98	-0,78	-0,47	-0,92	-0,76
At vejlede foreninger på området	-0,73	-1,03	-0,66	-0,65	-0,78
At bidrage til at sikre en demokratisk beslutningsstruktur på området	-0,91	-1,14	-0,29	-1,19	-0,87
n	44	37	39	27	147

Tabel 25: Foreningernes fokus på områdets fælles bedste – fordelt på områder

Område	Gennemsnitlig placering på skala: 1: De enkelte foreninger har slet ikke fokus på områdets fælles bedste 7: De enkelte foreninger har i høj grad fokus på områdets fælles bedste	Antal
Idræt	3,70	44
Aftenskoler	4,34	38
BUS/spejdere	4,13	39
Kultur	4,44	27
Øvrige	3,00	7
Total	4,06	155



Videncenter
for Folkeoplysning